GRATIS MAGASIN

FESTIVALMAGASIN 2019

PROGRAM OSLO 29. AUGUST | PROGRAM KRISTIANSAND 2.-8. SEPT.

| DEBATTER | KONSERTER | KAFÉ | SAMTALER | FOREDRAG | FILM |

ÅRETS HOVEDTEMA

La oss leve for hverandre

TEMADAG I TELTET
FREDAG 6. SEPT.
Flere velger bort fly og kjøtt. Hvorfor?

KONSERT
TOM ROGER AADLAND
SYNGER BOB DYLAN S. 59

ÅPNING AV DEN 20. FESTIVALEN

Konsert med Arja Saijonmaa (FIN)

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

Finlandssvensker

– BLI KJENT MED EN MINORITET!

VALG 2019 Debatter | Foredrag | Film Les mer side 15

NORDENS VERDIFESTIVAL
PROTESTFESTIVALEN

protest.no

I ånden til:

OM PROTESTFESTIVALEN

(Nordens verdifestival)

ble arrangert for første gang i juli 2000. Den arrangeres dermed i år for 20. gang. Festivalen er politisk og religiøst uavhengig. Den er også kjent som «den lille festivalen med de store spørsmålene». Vi kjenner ikke til at det finnes noen lignende arrangement verken i Norden eller ellers i Europa.

Protestfestivalen vil være en motgift mot avmakt og likegyldighet; arbeide for et vidt toleransebegrep, engasjement og handling. Festivalen tar opp temaer over et bredt spekter, også slike som ikke løftes opp i andre sammenhenger. Den inviterer deltakere som spenner over et mangfoldig meningsspekter, også personer som vanskelig slipper til i andre fora. Den ønsker at alle skal kunne få ordet, enten man er professor, lagerarbeider, musiker, forfatter eller overlege. Vi synes det viktigste er at folk har en mening.

Protestfestivalen ble startet som pur galskap, men den vokste seg større og større for hvert år. «Festivalen er en fantastisk blanding av litt sånne gærninger som oss og overleger og domproster», sa en lattermild Jahn Teigen, som sammen med den nå avdøde stuntpoeten Triztan Vindtorn ble intervjuet av lokalavisen i 2006. «Enhver festival som inviterer til debatt og tankevirksomhet, er selvfølgelig viktig i en samfunnsstruktur som er glatt og overflatedyrkende», fastslo Vindtorn.

At festivalen er viktig, har mange understreket. Den internasjonalt kjente rockestjernen og aktivisten Bob Geldof uttalte i 2015 at man burde «få Protestfestivalen ut til resten av verden». En annen internasjonalt kjent stjerne - låtskriveren, artisten og filmstjernen Kris Kristofferson - har deltatt og støttet festivalen flere ganger, fordi han mener kampen mot apati er så viktig. Noen har hevdet dette er Norges viktigste festival. Andre har sagt det er en ære å bli invitert. Programleder på TV Norge utropte den til «Norges kultfestival». VG mente den er en festival du ikke bør gå glipp av. Pressenestoren Harald Stanghelle skrev i et tidligere festivalprogram: «Protestfestivalen legger seg på tvers der så mye går i takt.

Den insisterer på de kontrære møtene med de usannsynlige temaene. Og den røsker og drar i det likegyldige og selvtilfredse. Derfor er den så viktig». Svensk professor i religionspsykologi og forfatter Owe Wikström skrev: «Från nordisk horisont är Protestfestivalen en unik möteplats mellom kultur, musik, samtal, politik og engagerad gemenskap».

Den 29. mai i år var en rekke kjendiser og tidligere deltakere samlet til jubileumsfest i Oslo. Avisa Fædrelandsvennen var til stede og intervjuet mange av dem. «Dette er Norges viktigste debattfestival, med evne til å se temaer tidlig. Den er en av de første arenaene som oppdaget revitaliseringen og tilbakekomsten av religion i offentligheten», uttalte Knut Olav Åmås, direktør i Fritt ord. Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik kommenterte slik: «Det viktigste med festivalen er at den får fram mangfoldet av verdier som går på tvers av oppleste og vedtatte sannheter». President i Røde Kors, Robert Mood, mente «festivalen treffer en nerve som hindrer oss å ramle ned i resignasjon og apati». Gründer Loveleen Brenna var opptatt av at «dette kanskje er den viktigste festivalen for å ta vare på demokrati og ytringsfrihet i dag». Skuespiller og tidligere kulturminister Ellen Horn sa til avisa at festivalen «har gitt likegyldigheten et ansikt ved å peke på ulike årsaker, sammenhenger og vinklinger». Også kjendisfotograf Morten Krogvold, tidligere justisminister Odd Einar Dørum og en rekke andre meningsytrere i samfunnet var tilstede og uttrykte sin støtte til festivalen.

Er du ennå ikke overbevist? Sjekk ut programmet!. I år arrangeres «prosjektet» Protestfestivalen for 20 gang. Den finner sted 2.- 8. september i Kristiansand, samt 29. august i Oslo.

Mediamannen Magne Lerø har skrevet:
«Det er ikke rart Svein Inge Olsen strever med å holde Protestfestivalen i Kristiansand flytende i en tid hvor ensrettingen brer om seg og konformitetspresset øker på. Vi trenger flere avvikere, mennesker som lever og tenker annerledes. Det sanne demokrati kjennetegnes ved at det gis levelige vilkår for avvikere, minoriteter og sta protestanter».

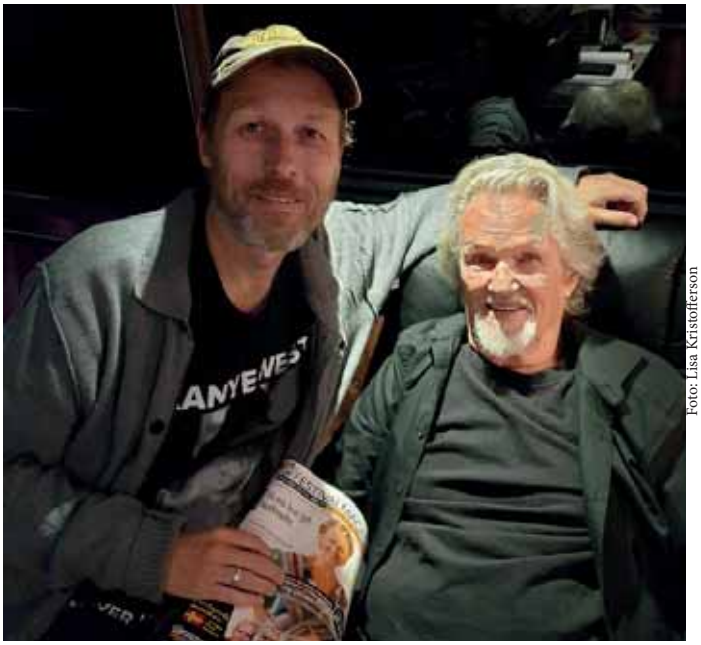

Foto: Lisa Kristofferson

Låtskriveren, artisten, filmstjernen og aktivisten

Kris Kristofferson

er eneste gjenlevende av festivalens fem inspiratorer. Vi møtte han 5. Juni i år, noen dager før 83-årsdagen.

Følg oss på Facebook!

Følg oss på Twitter!

Festivalkontor:
Comfort Hotel, skippergata 7-9
Info: 905 46504 (festivalleder)
Web: www.protest.no

Kontaktinfo:
Festivalleder: Svein Inge Olsen
905 46504, post@protest.no

Økonomikonsulent:
Roger Christiansen, 977 44607
Rog.christiansen@me.com

Koordinator og Bookingansvarlig:
Vibeke Engen, 907 79702
booking@protestfestivalen.no

Billettansvarlig:
Gretha Øvland
Heidi Lesteberg

PR-ansvarlig, sosiale medier:
Harald Eikeland
Hildegunn Marie Schuff

Kafeverter, Triztan-teltet:
Ulrika Backas
Helen Eskeland

Datateknisk – og webansvarlig:
Alf Otto Fagermo, 468 40494
teknisk@protestfestivalen.no

Teknisk ansvarlig, lyd, musikk:
Øystein Flemmen, 920 60201
post@flemmen.com

Filmansvarlig:
Arnsten Ariansen

Vert, festivalkontoret:
Anton Joakimsen, 911 65175

Vertinne, gjester:
Cynthia Trydal, 909 30 448

Ung Protest:
Hege Anita Aarvold

Rådgiver:
Kristian Hagestad

Trykk & Design: Kopianstalten
v/ Wicki Løland

Øvrig stab:
Helge Drange, styreleder
Øyvind Økland, styremedlem
Bente Røstad Karlsen, styremedlem
Sofie Haughom

Forsidefoto av Arja: Micael Engström AB
Baksidefoto: Morten Krogvold

Opplag: 13 000

Forbehold om endringer
www.protest.no

Hovedarena:

Arenaer:

CLARION ERNST, KRISTIANSAND

Kongens senter

Domkirken

Om at gi og få

Den kolde grå
økonomi:
pas på at få,
lad vær at gi –

den vejer tungt
men glemmer let
et enkelt punkt
på sit budget,

og dét består
i de værdier,
dèn bare får
som bare gir.

Piet Hein

Ukespass og enkeltbilletter
www.ticketmaster.no

UKESPASS Kr 800,- ved forhåndskjøp
UKESPASS Kr 1000,- ved kjøp i døra

Billetter kan også kjøpes i døren på de ulike arrangementer ved ledig plass. Se priser under hvert enkelt arrangement.

I anledning finlandssvensk tema har de med ukespass tilgang til sauna på Clarion Ernst hotel.

NÅ KAN DU KJØPE UKESPASS OG BILLETTER TIL PROTESTFESTIVALEN PÅ VIPPS:

1. **Åpne Vipps og velg "betal" til Protestfestivalen. Du finner vår meny på Vipps-nummer 125162.**
2. **Velg billett og legg i handlekurv.**
3. **Etter gjennomført betaling er billetten din klar for utlevering. Billetten finner du tilbake til i "mine kjøp - historikk".**
4. **Vis billetten i Vipps ved inngang til Protest-festivalen, hvor vår billettansvarlig aktiverer billetten ved å taste inn en verifiseringkode på din telefon.**

Kortversjon av programmet se neste side...

Her kan du betale med
Vipps
125162
Vipps-nummer

PROGRAMSAMMENDRAG

FESTIVALUKA 2019 KRISTIANSAND 2. - 8. SEPTEMBER 2019

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
ÅPENT HVER DAG HELE UKA
KAFÉ / INFORMASJON/ VAFLER/AVISER

MANDAG 2. SEPTEMBER

Håndverkeren, Rådhusgaten 15
1700 DOKFILM
Jon Blund – historien om en sosialistisk supermann
1800 VALG 2019
ARBEIDERPARTIET: Jonas og Jan Oddvar – en statsministerkandidat og en ordførerkandidat fra Arbeiderpartiet, begge vil ha mindre forskjeller og mer verdier, men kan vi stole på det de sier?
Samtaleleder: Helge Simonnes.
1930 VALG 2019
KRISTIANSAND: Skal holdningen til Israel ha innvirkning på lokalvalg i Kristiansand?
Foredrag v/ Helge Simonnes.
2100 VALG 2019
KRISTIANSAND: DEL I: «Eliten» eller «folk flest»? – hvem vinner valget i Kristiansand, hvem vil bestemme mest? Hvem blir borgermester i byen? - Skisland, Kleppe, Kristiansen eller Furre? Hvem vil knurre, hvem vil murre og hvem vil kurre?
Jan Oddvar Skisland, Vidar Kleppe, Harald Furre, Jørgen Kristiansen, Erik Rostoft
DEL II: Erik Bye sa at maktmennesker hele tiden skal være der under observasjon. Trenger vi protest-bevegelser mot ledende politikere og maktmennesker i Kristiansand?
Oda Sofie Pettersen, Helge Simonnes, Finn Holmer Hoven
Debattleder: Hans-Christian Vadseth
Musikalsk innslag: Dan Fägerquist (SVE)
(150,- for hele kvelden)

TIRSDAG 3. SEPTEMBER

Snadderkiosken, Tangen 1
1200 MARKERING
«Det var vår egen jord som var blitt borte, og marken lå der nattekald og våt.»
Blomsternedlegging v/ Erik Bye-monumentet. Tale v/ Arja Saijonmaa (FIN)

Speilsalen, Clarion Hotel Ernst
1300 FILM: Fortellinger om mot - Med pennen som våpen
1415 FILM: Giganten

Foajeen, Comfort Hotel, Skippergt. 7-9
1800 MINIKONSERT: Dan Fägerquist (SVE)
1830 FOREDRAG - Agneta Rahikainen om Edith Södergran.

Max Volume, Clarion Hotel Ernst
2000 OFFISIELL ÅPNING AV DEN 20. PROTESTFESTIVALEN
Torbjørn Urfjell, Hallvardson, Hildegunn Schuff, Inger Lise Stulien, Aase Helene Røinaas, Rastløs
Konsert med Arja Saijonmaa (FIN)
(Kr 350,- /inkludert i ukespass)

ONSDAG 4. SEPTEMBER

Kongens Senter, Dronningens gate
1100 SAMTALE
LIVET: Når livet ikke er til å holde ut
V / Kristiane Myckland Hansson
Christoforos Schuff synger «Hurt»
(Fri inngang)

Triztan-teltet, Øvre Torv
1200 – 1500 DØDSKAFÉ
Vi er jo de døde, nå snart
Programvert: Liv Iren Hognestad
Musikalsk innslag: Dan Fagerquist (SVE)
1200 MENINGEN MED DET HELE
Om å være, elske og dø - Vi møter den danske forfatteren Jakob Holm
1300 OM DET Å MISTE
«Alt det vakre» - Om å miste, om å leve og om det aller siste.
Patrik Hagman (via skjerm).
1400 DØDSDYRT?
Hvorfor er det så dyrt å dø? Hvorfor skal etterlatte i sorg risikere så store utgifter at de ikke har nok til brød?
Kristiane Hansson, Ingrid Andås Kolstad, Nils Terje Andersen.
Samtaleleder: Liv Iren Hognestad
(100,- gjelder alt i teltet onsdag).

Foajeen, Comfort Hotel, Skipperg. 7-9
1730 FOREDRAG
Truls Øhra: «Maktens historie»
1830 DEBATT: ULIKHET
Fortsatt økende ULIKHETER – eller et rettferdig samfunn med plass til alle? Forskjellene mellom folk i Norge fortsetter å øke. Og det merkes; i lommeboka, på helsa, i mulighetene for fast jobb og i hverdagen til over 100 000 barn som vokser opp i fattigdom.
Gunnar Stavrum, Siv Sangolt, Jan Olav Andersen,Kristine Løkås Vigsnes, Andreas Slettholm, Heidi Nordby Lunde, Dag Terje Andersen.
Debattleder: Magne Lerø
Musikalsk innslag: Dan Fägerquist (SVE)
(150,- inkl. intro)

Victoria pub, Markensgate 19B
2030 MINIKONSERT:
DÉSIRÉE SAARELA (FIN)
2100 DEBATT ULIKHET
Lederlønninger i millionklasse, lukrative pensjonsordninger og fete sluttpakker – er det sunt i et samfunn med stadig større ulikhet? Hvor er samvittigheten og aktsomheten?
Jan Olav Andersen, Jørgen Kristiansen, Magne Lerø, Heidi Nordby Lunde, Dag Terje Andersen, Kurt Mosvold, Åshild Bruun-Gundersen,
Debattleder: Gunnar Stavrum
(150,- inkl. minikonsert)

TORSDAG 5. SEPTEMBER

Triztan-teltet, Øvre Torv
1200 SAMTALE
SAMTALER FRA ET EKTESKAP
Kjetil Unneberg og Marianne Mjaaland
1330 BOK: #METOO: Fredrik Virtanen (SVE) i samtale med Sylfest Lomheim

Foajeen, Comfort Hotel, Skipperg. 7-9
1730 DUELL: VERDIER
Hva er norske verdier, og hvorfor er det så viktig å beholde dem?
Samtale mellom statsviter/skribent Asle Toje og statsviter/skribent Torgeir Larsen. Samtaleleder: Anders M. Tangen
1830 DEN STORE VERDIDEBATTEN
20 + 20: Verdikommisjonen ville vært tjue år i år. Nordens Verdifestival arrangeres for tjuende gang – Vi spør om norske verdier har fått dårligere kår. Må vi mobilisere for en andreomgang?
Kjell Magne Bondevik, Kristian Hagestad, Reidar Almaas, Henrik Syse, Anja Cecilie Solvik, Unni Wilhelmsen
Debattleder: Karen Kilane
(150,- inkl. duell)

Max Volume, Clarion Hotel Ernst
2030 MINIKONSERT
Ingamay Hörnberg & Lelle Sjöholm (SVE)
2100 SAMTALE
DEMOKRATI: Er demokratiet døende?
Samtale mellom Kjell Magne Bondevik, Fredrik Virtanen, Hilde Sandvik, Pär Stenbäck,
Samtaleleder:
OUTTRO: FILM: Little Boy (5 min)
(150,- inkl. minikonsert)

FREDAG 6. SEPTEMBER

Fiskå ungdomsskole, Vågsbygd
1200 – 1400 UNG PROTEST
La oss leve for hverandre!
Stein Arve Graarud, Jolin Slotte, Ida Marie Høeg, Magnus Storm, Heidi Wittrup Djup, Mina Hadjian, Erlend Segberg
Debattleder: Elise Kruse
Musikalsk innslag: Siri Byrkjedal (fullsatt med skoleelever)

Triztan-Teltet, Øvre torv
1200 SAMTALE: FLYSKAM
Stadig flere slutter å fly for å følge sine egne prinsipper i praksis – de tar klimautfordringene på alvor
Samtale mellom Kjell Westö, Hildegunn Marie Schuff, Hilde Havro, Sven Henriksen, Anja Bakken Riise,
Samtaleleder: Anders M. Tangen
Musikalsk innslag: Siri Byrkjedal
1330 SAMTALE: KJØTTVEGRING
Hvorfor blir ikke alle veganere eller vegetarianere?
Linn Stokke, Lillian Müller, Kari Gaasvatn, Stian Espedal, Hilde Havro
Samtaleleder: Anders M. Tangen
(100,- inkl. alt i teltet fredag)

Marina Le MONDE, Østre strandgt. 2
1730 FILM: INGEN RIKTIG FINNE 90 min.
1900 SAMTALE: FAMILIEKONFLIKTER: BRUTTE BLODSBÅND
Peter Sandström (FIN), Lise Skov (DK), Stein Reinertsen, Tor Johan Grevbo, Heidi Wittrup Djup, Sven Henriksen.
Samtaleleder: Lena Ronge
2100 KONSERT: Tida står Stille I Kveld: En hyllest til Jahn Teigen
Ingamay Hörnberg & Lelle Sjöholm (SVE) | Fredrik Furu (FIN) | Siri Byrkjedal | Just X | Arly Karlsen | Tom Roger Aadland | Pål Rake | Silje Torsøe | Elias Akselsen | Inger Lise Stulien & Stein Roger Sordal
Programleder: Anders M. Tangen
(200,- inkl. film og samtale)

LØRDAG 7. SEPTEMBER

SUPER-LØRDAG I TELTET:
TEMA: Finlandssvensk

Domkirken, Torvet
1030 SAMTALE: HJEMME I LIVET:
John Vikström i samtale med Mark Levengood. (fri inngang)

Triztan-teltet, Øvre Torv
1200 FOREDRAG
Mia Österlund om Tove Jansson
Musikalsk innslag: Fredrik Furu
1300 MINIKONSERT: Fredrik Furu (FIN)
1330 SAMTALE: BOK: Fredrik Wandrup i samtale med Kjell Westö (FIN).

Triztan-teltet, Øvre Torv
1430 SAMTALE: Forfatterskap som minoritet – en form for banalitet (bortkastet aktivitet)?
Forfatterne Peter Sandström (FIN) og Jolin Slotte (FIN) intervjues av Unni Langås. (150,- Inkl. alt i teltet lørdag)

Teateret, Kongens gate 2
1800 DOKFILM: En film om Jörn Donner
1930 MINORITETSDEBATT
I SOFAKROKEN: Svensk er ett av to nasjonalspråk i Finland. Men det svenske språket er truet. Er finlandssvensker kuet som andre minoritetsgrupper?
Introduksjon v/ Finlands ambassadør Mikael Antell. Kjell Westö, Heidi von Wright, Peter Sandström, Désirée Saarela,, Jolin Slotte, Pär Stenbäck, Fredrik Furu, Mikael Antell.
Debattleder: Mark Levengood (FIN)
2100 - 2300 BLI KJENT MED EN NORDISK MINORITETSKULTUR: FINLANDSSVENSK AFTEN
Désirée Saarela, Fredrik Furu, Kjell Westö, Peter Sandström, Heidi von Wright, Jolin Slotte, Elias Akselsen.
Programleder: Mark Levengood
(250,-)

SØNDAG 8. SEPTEMBER

Frikirken, Tollbodgata 64
1100 NORDISK GUDSTJENESTE
Tale v/ erkebiskop emeritus i Finland John Vikström . Sang v/ Elias Akselsen, Fredrik Furu (FIN) og Roland Utbult
Liturg: Harald Eikeland.

Misjonshuset, Kristian IVs gate 35
1530 SAMTALE
OPPVEKST I TRO OG IKKE-TRO:
Tomm Kristiansen møter Tania Michelet og Kristine Hovda.
1700 DEBATT: «DET GUDLØSE NORDEN» – GUDELIG ÅNDSKAMP ELLER GUDLØS MAKTKAMP?
Oskar Skarsaune, Tomm Kristiansen, Sondre Risholm Liverød, Jan Inge Jenssen, Wiggo Abrahamsen, Andreas Nordli. Debattleder: Terje Govertsen
Musikalsk innslag: Bjørn Marius Kristiansen
(150,- Inkl. intro)

Frikirken, Tollbodgata 64
1900 SAMTALE: OM NESTEKJÆRLIGHET: La oss leve for hverandre
Samtale mellomJohn Vikström, Stein Reinertsen, Roland Utbult, Dan Korn, Oskar Skarsaune. Musikalsk innslag: Kristine Hovda og Tom Roger Aadland.
2030 AVSLUTNINGSKONSERT
TOM ROGER AADLAND
With God On Our Side.
Bob Dylan og det åndelige.
(200,- Inkl. samtale)

Se oppdatert program på www.protest.no

Endringer kan forekomme; sjekk protest.no

Foto: Morten Krogvold

Protestfestivalen jubilerer

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

I år arrangeres Protestfestivalen for 20. gang. Den startet i 2000 under motto «Toleranse som dovenskap». Pur galskap og vilje gjorde at Kai Erland, jeg og avdøde Oddlaug Johansen formulerte visjoner og verdier for et nytt tusenår. Vi hadde erfart at utviklingen gikk mot et mer intolerant samfunn, der kun flertallets meninger var akseptert. To år etter kom Erik Bye på banen. «Vi har en stor taushet i dag,» sa han; derfor så han Protestfestivalen som viktig. To år etter det igjen stilte Kris Kristofferson opp for festivalen, fordi «kampen mot apati er en kamp som må bekjempes overalt». I 2015 sto Bob Geldof på talerstolen og forkynte at Protestfestivalen måtte ut til resten av verden.

Det er egentlig helt vilt å ha en Protestfestival i Kristiansand, hovedstaden i en landsdel der alt skal være så «greit», samtidig som den forsøker å riste seg løs fra stereotyper om den trege sørlendingen og det kristenmørke fastlandet. Da faller det mange tungt for brystet at Protestfestivalen går mot strømmen ved å inkludere kristne stemmer og ha en egen «kristendag» med religiøse tema.

Motstanden lokalt kom allerede første året. I 2008 ble den – slik jeg personlig erfarte det – forvandlet til hatretorikk. Erland og jeg oppfordret kristenfolket til å delta i pågående debatt om ny ekteskapslov. Vi opplevde at de ikke slapp til eller våget å delta. Det så vi som et problem, når samfunnet hyller ytringsfrihet og toleranse. Plutselig gikk vi fra å være «anarkistisk raddiskaos» til å bli «kristenkonservativ suppe». Vi fikk beskjed om at festivalens debatter ikke lenger ville få lokal pressedekning. Vi mistet publikum og fikk redusert offentlig støtte. Men samtidig plasserte Norges største avis VG Protestfestivalen øverst på en liste med anbefalte festivaler, under overskriften «Seks forrykende festivaler som kan gi deg et løft». Protestfestivalen har i Kristiansand sannsynligvis trangere kår enn hva som ville vært tilfelle flere andre steder. Kulturdirektøren i Kristiansand ser ut til å ønske utnulling av økonomisk støtte. Nedtrappingen startet i fjor og fortsatte i år. Med mine finske og nordnorske røtter har jeg blitt farlig sint over denne utviklingen. Like sint som Streken, den italienske tegnefiguren som stadig dukket opp mellom TV-program på 90-tallet. Den sørlandske delen av meg frykter jeg jeg skal bli så sint at jeg «kommer til å si noe».

For et par år siden ytret Fritt Ord-direktøren tvil om Kristiansand fortjener å huse festivalen, når byen ikke har tatt bedre vare på dette unike prosjektet. En tid tenkte jeg på å flytte festivalen til Oslo. Én av dem som reagerte negativt på den tanken, var forsker og nå Nobelkomitemedlem Asle Toje, som hvisket meg i øret at det er nettopp her nede Protestfestivalen trengs. Avdøde professor Frank Aarebrot uttalte ett av de første åra at det var genialt å legge en Protestfestival til Kristiansand, hvor alt er så «greit». Mye er blitt sagt om Kristiansand, men det meste er sagt av våre egne.

«Kristiansand er halvparten så stor, og dobbelt så dau som en middels amerikansk kirkegård,» sa gamle politimester Rynning-Tønnessen. «Sørlandsidyllen er en kulisse – den er falsk, rett og slett,» sa daværende fylkesmann Ann-Kristin Olsen til Aftenposten.

Ja, det er her den trengs! I år markerer Protestfestivalen 20 år. Vi begynte feiringen med jubileumsfest i slutten av mai, der 100 gjester var med. Flertallet var fra hovedstaden, der de fleste meningsleverandørene bor, og der festivalen har høyere status. Gjestelista var enorm for beskjedne sørlendinger.

Årets festival begynner i Oslo 29. august, og fortsetter med en hel uke i Kristiansand uka før lokalvalget, 2.-8. september. Vi har tidligere rettet fokuset mot minoriteter som tatere, samer og kvener, i år slår vi til med to dager om den finlandssvenske minoriteten. Fakta er at i dette nabolandet lever fem prosent av befolkningen som svenskspråklige og har lært seg finsk på skolen på samme måte som vi lærer engelsk. Med en økende oppslutning for partiet Sannfinnene, er det blitt mer utfordrende å være svenskspråklig. I en undersøkelse forteller 295 av 412 finlandssvensker at de har kjent seg trakassert på grunn av sin finlandssvenske identitet. Likevel, mange av Finlands fremste «kjendiser» opp gjennom årene er svensktalende. Noen av dem besøker i år Protestfestivalen. Under årets festival tar vi også opp tema som ulikhet, lederlønninger, nordiske verdier, utenforskap, klima- og vegetar-spørsmål og familiekonflikter. Og «kristendagen» byr på spennende møter, samtaler og diskusjoner.

Vi anbefaler spesielt konserten med finske Arja Saijonmaa, som gjør comeback med konsert på norsk jord.

Fra den siste dagen trekker vi fram møtene mellom Tania Michelet og Kristine Hovda i samtale med Tomm Kristiansen, samt samtalen mellom Agders biskop Stein Reinertsen og den mest innflytelsesrike biskopen i Finland i årene 1970 til 2000 - John Vikström - under overskriften «La oss leve for hverandre».

Årets hovedtema er nettopp «La oss leve for hverandre», et motto hentet fra tittelen til den gamle Gluntan-slageren som i år har 50-års jubileum. Ole Paus tok den med i en ny og naken versjon på sitt album «Den Store Norske Sangboka» i 2007. Han sier følgende om visa: Den har fulgt etter meg med kvernende trofasthet og dukket opp i meg i de mest grotesk upassende situasjoner. Og sangen vant til slutt. Slik jeg ser det nå, er «La oss leve for hverandre» en liten genistrek av en sang, den er rett og slett den sangen Bjørn Eidsvåg har forsøkt å skrive hele livet.

Sangen ble først utgitt som første spor på et album ved samme navn fra dansebandet Gluntan i 1969, basert på svenske Bengt Sundström originalversjon «Man Ska Leva För Varandra» året før. Sangen lå på svensktoppen i perioden 25. mai til 16. november 1969 med Trio me´ Bumba, før norske Gluntan fanget den opp og fikk den oversatt av Fredrik Friis.

Hvis jeg skal peke på den sangen jeg hørte mest på i radioen i mine barneår, må det ha vært denne. Den var en gjenganger på Ønskekonserten, men finnes også på min fars gamle båndspiller. I år er det valgår, og den enkle tematikken er så viktig at det var tvingende nødvendig å trekke den frem under årets festival.
«Jag längtar till landet som icke er, ty allting som är, är jag trött att begära», skrev den finlandssvenske forfatteren Edith Södergran, som vi skal høre mer om under årets festival i september. «Landet som icke är» er det landet hun ble født i. For min del er det Kristiansand. Her er jeg født og her skal Protestfestivalen fortsette å være et urovarsel.

Svein Inge Olsen
Festivalleder

Generalsponsor:
SPAREBANKEN SØR
G-Eiendom
Kristiansand Kulturrullator
INSTITUSJONEN FRITT ORD
Svenska kulturfonden
NORSK–FINSK KULTURFOND
SUOMALAIS–NORJALAINEN KULTTUURIRAHASTO
KRISTIANSAND KOMMUNE
VIVO
MOSVOLD & CO
Kulturdepartementet
Odd Mjåland
Markensgaten 36-38-40 AS
VEST-AGDER FYLKESKOMMUNE

PROTESTFESTIVALENS JUBILEUMFEST

29. mai feiret Protestfestivalen at den i år arrangeres for 20. gang. Feiringen fant sted på Gamlebyen Mat og drikke i Oslo, med nærmere 100 gjester til stede. Mange gode taler ble holdt, og mye god mat ble spist.

Festivalmagasinet presenterer bilder fra festen, fotografert av Sol Nodeland.

Rådsleder Kristian Hagestad og Festivalleder Svein Inge Olsen
Foto: Valerie Kubens, Fvn

Fotograf Morten Krogvold taler

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og artisten Tove Bøygard

Tania Michelet her med vennen Kjetil Gunnerud

Filosof Lars Gule var på festen

NRK-journalist Madeleine Cederström var toastmaster for kvelden

Loveleen Brenna

Ulrika Backas er festivallederens kone

Fotomodell Lillian Müller her sammen med sin manager Geir Hamnes

Gründer Loveleen Brenna, NRK-journalist Tomm Kristiansen, skuespiller Ellen Horn og Røde Kors-president Robert Mood

Fra v. skuespiller Åse Buen Vetrhus, artist Venke Knutson og stifter av Marita-stiftelsen Leiv Holstad

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

I forgrunnen Nicolay Lange-Nielsen

Ebba Køber, Audun Engh, Greta Øvland

Klimaaktivist Dag Hareide er snart svanger med bok om digitalisering. Her med Ellinor Brune Hareide

Christoforos Schuff og Odd Mjåland

«Hypokonderlegen» Ingvard Wilhelmsen holder tale

Peter James Johansen her med Roger Christiansen og Magne Lerø

Kai Erland snakker om festivalens tidlige år.

Foran sees kulturdirektør i Kristiansand Torbjørn Urfjell, bak han Loveleen Brenna og bak henne, Tomm Kristiansen

Fylkeskultursjef i Vest Agder Anne Tone Hageland og kulturredaktør i Fædrelandsvennen Karen Blågestad

Aftenposten-journalist og Erik Bye-biograf Asbjørn Bakke med kjæresten Vibeke Greni

Artistene Tom Roger Aadland, Inger Lise Stulien og Christoforos Schuff

Kjell Magne Bondevik taler

Fritt Ord-direktør Knut Olav Åmås sammen med rådsleder i Protestfestivalen Kristian Hagestad

FAKSIMILE fra Fvn

Sagt av deltakere på Jubileumsfesten..

Ellen Horn, skuespiller, tidligere styreleder av Cultiva: Den har gitt likegyldigheten et ansikt ved å peke på ulike årsaker, sammenhenger og vinklinger. Mest rørende er mangfoldet av stemmer som møter hverandre. Det er unikt. Derfor er jeg stolt av å ha støttet dette!

Tomm Kristiansen, NRK-journalist og forfatter: Det som er bra med Protestfestivalen er at den tar opp mange problemstillinger som vi i de nasjonale debattmiljøene ikke gjør. Den går videre med andre temaer og har andre mennesker i sine debatter og samtaler. Det er det som gjør den annerledes og spennende og som fører til at alle stiller opp for Stein Inge Olsen.

Loveleen Brenna, gründer: Dette er kanskje den viktigste festivalen for å ta vare på demokrati og ytringsfrihet i dag. Som følge av hatet i kommentarfeltene i mediene har jeg trukket meg tilbake fra offentligheten, og Protestfestivalen gir meg mulighet til å diskutere og dele de lange tankene. Den er ikke en propagandafestival, men en festival for alle stemmer, også de som krenker meg. Det er ikke mange festivaler som ivaretar mangfoldet av stemmer.

Morten Krogvold, kjendisfotograf: Protestfestivalen går ikke på skinner, og er full av forsinkelser og sånt, men denne gjengen med folk som er samlet her i kveld hadde ikke kommet hit hvis de ikke syntes festivalen var viktig. Når folk får forespørsel om å bidra, stiller de fleste opp, uten å ta honorar. Jeg liker idealisme, vi trenger å bry oss på en eller annen måte. Det rare er at festivalen klarer å holde seg på beina. De er noen fightere, de gutta, derfor stiller vi opp for dem, sier han.

Knut Olav Åmås, leder for Fritt ord: Dette er Norges viktigste debattfestival, med evne til å se temaer tidlig. Den var en av de første arenaene som oppdaget revitaliseringen og tilbakekomsten av religion i offentligheten.

Kjell Magne Bondevik, tidligere statsminister (KrF): Ordet «Protestfestival» fikk meg til å tro at her var det bare negativ kritikk, men det er det ikke. Det viktigste med festivalen er at den får fram mangfoldet av verdier som går på tvers av oppleste og vedtatte sannheter.

Odd Einar Dørum, tidligere leder av Venstre og minister: Festivalen var ny for meg da jeg ble invitert med i fjor, og jeg ble dypt fascinert over den unike samlingen av mennesker og temaer på kryss og tvers. «Dette må jeg være med å støtte opp om», tenkte jeg.

Robert Mood, tidligere generalløytnant, nå president i Røde Kors: Den er blitt en festival med nasjonal betydning med internasjonale forgreninger. Festivalen treffer en nerve som hindrer oss å ramle ned i resignasjon og apati. Når så mange stiller her i dag, sier det nok i seg selv.

Under huden på..
Kristine Hovda

Søndag 8. september deltar Kristine Hovda i en samtale om tro

Da jeg var liten, lærte jeg at Jesus døde for våre synder, sånn at vi kunne få kontakt med Gud igjen og unngå å bli tilintetgjort når vi døde. Gjennom Jesus, gjennom å bli født på ny og få Den hellige ånd, fikk vi det evige livet inni oss. Derfor var jeg alltid redd for at de som ikke var åndsdøpt, ikke var ordentlig frelst, fordi de hadde ikke fått Den hellige ånd på innsida. Ikke helt, ordentlig, liksom. Og det gjaldt jo meg også, siden jeg ikke talte i tunger.

Jeg var redd for at jeg, og folk jeg var glad i, ikke skulle bli tatt med opprykkelsen når Jesus kom tilbake. Jeg fikk aldri helt tak på om vi skulle bli rykket opp til himmelen før eller etter det siste store slaget, og derfor var jeg også redd for dommedag. Jeg har vært ute hos en venn idag, som vokste opp i Jehovas vitner, og jeg kjenner igjen den gamle frykten for dommedag. Jeg husker hvor redd jeg var. Dette var med på å gjøre at livet mitt ble veldig mye enklere da jeg tok avstand fra troen. Det var ikke noen dommedag å være redd for. Det var bare det livet her. Ikke noen engler og demoner og åndskrefter jeg kunne bli lurt av. Bare det jeg så og sanset, bare naturens lover og regelmessigheter. Det var deilig.

Og så, på den andre siden, oppdaget jeg at det var en slags guddommelighet i naturen også, eller jeg vet ikke hva jeg skal si. At det våknet noe i meg, noe kreativt, som snakket til meg, kanskje var det bare min egen underbevissthet, kanskje var det Gud, kanskje var det det som alltid hadde vært Gud.
Jeg begynte å prate til det, og jeg fant en fred.
Men så ga jeg ut min første bok, og da måtte jeg plutselig svare på sånne spørsmål som: «Har du funnet tilbake til troen nå, siden du ber?» Jeg vet ikke hva jeg skal svare på sånt.
Det aller siste jeg vil tilbake til, er den gamle verdenen med åndskamp og endetid og opprykkelse og bare et fåtall sjeler som skal bli frelst. Og de som ikke blir frelst, skal pines i helvete for sine synder før de blir utslettet for alltid. Nei takk, jeg klarer meg ganske fint uten den troen. Jeg trenger ikke be til Gud SÅ mye. At jeg er villig til å gå inn den døra igjen. Så når folk sier til meg at de tror, så lurer jeg på hva det betyr. Hva innebærer kristendommen for dem? Jeg får ikke tak på det. Tror de på endetiden og opprykkelsen, på himmelen og helvetet? Hva tror du på? At det finnes noe mer? Ja, men det gjør jo jeg også. Men må det være den gamle kristne skremmefortellingen (slik jeg har oppfattet den)? Jeg er nysgjerrig. Hvordan kan folk i andre kristne kirkesamfunn leve bedre med troen enn det jeg gjorde?

Jeg vet ikke om Gud finnes. Jeg vet ikke om åndsmakter finnes. Hva er en åndsmakt? Men min mor har lært meg at jeg alltid skal velge lyset.

Jeg vet at det finnes psykologiske fordeler ved å tenke at psykiske lidelser er åndsmakter som plager oss. Jeg har intervjuet folk som mener det, og jeg har sett at de har funnet en styrke i å tenke sånn, som gjør at de får livet til å fungere. De ber bort plagene og finner trøst i at Gud er med dem. Men om jeg får mer fred i sjela av å tenke at alt, både gud og djevel og alt imellom, er psykologiske mekanismer, så velger jeg det. Whatever works. Det er mye vi ikke får svar på i dette livet, og det må vi leve med. Det viktigste for meg: Jeg er ikke redd lenger.

TORSDAG 29. AUGUST
OSLO

LITTERATURHUSET, WERGELANDSVEIEN 29, OSLO

1700 LANSERING:
Frank Rossavik: Best å holde kjeft?

Rossavik har en lang karriere som journalist, forfatter, redaktør og kommentator i norsk presse, han har også spesielle forutsetninger for å uttale seg om spørsmålene han tar opp til drøfting i boka som nå lanseres: Står ytringsfriheten slik vi kjenner den – som demokratiets bærende premiss – under et press vi ikke ser konsekvensene av? Rossavik har fulgt utviklingen i samfunnsdebatten med et skarpt blikk i årevis.

LITTERATURHUSET, WERGELANDSVEIEN 29, OSLO

1700 DEBATT: NORGE
Det fødes for få barn i dette landet, ifølge statsministeren. Har hun rett? Er det flere skattebetalere hun vil ha?

Det ble født 55.120 barn i Norge i 2018, 1513 færre enn året før. Fruktbarhetstallet var 1.58 barn per kvinne, det laveste som er målt. Nedgangen startet etter finanskrisa 2008.

Statsministeren etterlyste flere fødsler i nyttårstalen. Politikere vil at folk får mange barn og jobber full tid: «At det blir født nok unger, har noe å si på bærekraft, verdiskapning og velferd i Norge. Derfor er vi opptatt av det, og derfor er vi bekymret» sa Hadia Tajik til Dagbladet i fjor. Jo Røed Skårderud skrev i Klassekampen at uten tilstrekkelig antall nye skattebetalere vil velferdsstaten knekke sammen.

Norge kåres som ett av de beste land å bo i; vi er likestilte, lykkelige og velstående; har god råd, gode velferdsordninger og velorganisert arbeidsliv. Alt burde ligge til rette for flere barn. Hanne Skartveit stilte i VG spørsmål om unge mennesker i dag er mer redde for usikkerhet. Må de ha alt på stell før de får barn? Og hvorfor er det stadig færre av dem med to barn, som går for ett til? Skyldes det bekvemmelighet, fremtidsfrykt eller økonomi? Høyreveteran og tidligere statsminister Kåre Willoch (90) spør: «Kan vårt samfunn se rolig på at det fødes så få barn? At den norske befolkningen kan bli halvert på bare noen få generasjoner»? Han ønsker høyere barnetrygd.

«Det er ikke abortnemnder som truer kvinners reproduktive frihet i Norge. Det er arbeidslinja,» skrev Anne Eskild, professor på Institutt for klinisk medisin ved UIO, i Klassekampen. «Det er dyrt å ha barn,» skrev Jøran C. Gamman i Fædrelandsvennen. Tidligere barneminister Linda Hofstad Helleland ble spurt av Klassekampen: Dersom det er umulig å få høy fødselsrate med to foreldre i full jobb; hva er da viktigst? Full jobb eller flere barn? «Jeg vil ikke utelukke det ene eller det andre. Det er kombinasjonen av de to som er avgjørende», svarte hun.

Er det også slik at mange ikke finner noen å lage barn med? Eller utsettes det å få barn til det er for sent? Hver fjerde mann over 45 år har ikke barn; er de er blitt «valgt bort»? Og hvorfor får kvinner med høy utdanning færrest barn?

Men noen mener det ikke er et problem, tvert om et gode, at vi får færre barn. Ifølge miljørådgiver Maja Dineh Sørheim trenger verden færre barn. Hun mener det statsministeren sier, er paradoksalt og selvmotsigende. Sørheim har av hensyn til miljøet valgt å ikke få barn; fordi dagens befolkningstall og -vekst har fatale konsekvenser for natur og klima. Jørgen Randers, professor emeritus i klimastrategi, mener Erna Solbergs oppfordring om flere barn er totalt irrasjonell og idiotisk; at det ikke finnes noen fordeler med en større befolkning i Norge: «Det blir mindre uberørt natur og mer kø på flere mennesker. Oljeformuen må deles på flere. Det er klart at den enkleste måten å få ned utslippene i Norge på, er å redusere antall mennesker», uttalte Randers til Vårt Land, Det finnes også dem som slett ikke har lyst på barn; som samfunnsdebattant, barnevernspedagog og kunstner Donna Gashi. Hun får følge av artisten Jorunn Stiansen fra Vennesla og Belinda Jakobsen fra Lyngdal. Betyr dette at de ikke tar samfunnsansvar?

Debattanter:

Anne Gunn Halvorsen, forfatter og journalist

Anne Eskild, seksbarnsmor og overlege ved Kvinneklinikken Ahus

Lill May Vestly, skribent, foredragsholder og familiepolitisk talskvinne i Partiet De Kristne

Jørgen Randers, professor ved BI, klimaaktivist og medforfatter av «Hvor går grensen?» om problemene ved overbefolkning

Lars Dommermuth, Seniorforsker i SSB, gruppe for demografi og levekårsforskning

Debattleder:

Musikalsk innslag: **Christoforos Schuff**

(100,- hele kvelden)

PROFILEN

Jørgen Randers *(f.1945) er født i England, kjent som en av våre fremste klimaeksperter. Formelt er han professor og tidligere rektor på BI, men har engasjert seg i miljøspørsmål og forsket på klimaproblematikk i nesten 40 år. Han ble internasjonalt kjent som medforfatter til boken «Hvor går grensen?» allerede i 1972. Han er særlig opptatt av problematikken rundt overbefolkning, spesielt i den tredje verden. Partipolitisk tilhører han Arbeiderpartiet, og betegner seg som «klimapessimist».*

På lag med familiene!
Menneskeverd i sentrum
Agder og Kristiansand KrF

VALG 2019

Det regjeringen aldri vil snakke om

Av Svein Inge Olsen

Regjeringen mener den økte innvandringen er hovedårsak til de økte forskjellene. Opposisjonen mener det handler om dårlig integrering, og at det største problemet er at rike blir rikere. Fædrelandsvennen oppsummerte hvor fast diskusjonen står i lederen lørdag 2. mars.

Når finansministeren skylder på innvandrere, forsøker hun i realiteten å legge lokk på det reelle problemet. Derfor snakker hun ikke om at i bl.a. Agder er det flertall av etnisk norske blant dem som går under betegnelsen fattige. Hun snakker heller ikke om det leder av EL- og IT-forbundet Jan Olav Andersen skrev om i VG nylig; at i Europa har det oppstått en ny gruppe arbeidere. Det er folk som er i arbeid, men som likevel er fattige. I USA kalles de «working poor». Andersen frykter at vi får en ny underklasse i Norge. Den består av hardtarbeidende folk uten ei god lønn å leve av. Og jeg legger til: Ikke minst gjelder dette familier med kun en inntekt.

I et manifest av en bok for oss som har trodd vi lever i et demokrati, river den britiske filosofen Raoul Martinez i stykker illusjonene. Han går systematisk til verks for å løse opp trådene i «Frihet. Makt, kontroll och kampen för vår framtid», slik tittelen er på den svenske utgaven.

Martinez beskriver hvordan vi alle er en del av det store fødselslotteriet. Vi er uskyldige tilskuere til vår tilstedeværelse i verden helt fra fødselen av. Vi velger ikke å bli født, heller ikke hvilket miljø vi blir født i, ikke religion, ikke om vi blir født i et fredfullt villaområde eller i et krigsområde. Vi kan heller ikke velge om vi er glade eller ulykkelige, friske eller syke. Det meste handler om vår biologiske arv og det miljøet vi utsettes for, mener Martinez.

Om vi tror at hvert menneske selv har ansvaret for sitt lodd i livet, er det nettopp det samfunnet vil at vi skal tro. Det er nemlig mye lettere å rettferdiggjøre forskjeller i makt, rikdom og muligheter på den måten. Om de rike fortjener sine privilegier og de fattige sin armod, da er jo alt i orden!
Men slik er det ikke. Martinez beskriver situasjonen slik: Den primære funksjonen for et juridisk system er å gagne dem som former det. Rettssystemet bestemmer spillereglene som alle må følge. Ulike regler følger ulike tjenester. Slaver skriver ikke de lovene som undertrykker dem. Kolonier stifter ikke de lover som utnytter dem. Fagforeninger formulerer ikke de lover som kriminaliserer dem. De lover som under større deler av Vestens historie har definert ekteskapet, og som i praksis gjorde hustruen til mannens eiendom, ble ikke formulert av kvinner.

De som kjempet for å få slutt på slavehandelen, for å forbedre arbeidsforholdene, motarbeide kolonialismen, utvide stemmeretten, oppnå likeverd mellom kjønn og folkegrupper, stoppe krigen og beskytte miljøet; de var stadig nødt til å sette seg opp mot loven og ble med det utsatt for både politivold og fengsel. I alle disse tilfellene tok loven stilling for de mektiges privilegier og fordommer, mot de maktesløses rettigheter og interesser.

Straff handler om makt, hevder Martinez. Når utformingen av lovene gjenspeiler den store ulikheten i spørsmålet om makt, blir lovverket ikke nøytralt. Lovgivningen blir en partisk handling, basert på de fordeler en viss gruppes interesse har fremfor andres. Martin Luther King viste til problemets kjerne, da han i sitt «brev fra fengslet» ba oss aldri å glemme at alt Hitler gjorde i Tyskland, var lovlig. King ble i likhet med Gandhi og Mandela fengslet for å ha brutt loven.

Selv i Norge, hvor ulikhet til nå har vært et mindre problem enn i resten av vesten, er det i ferd med å bryte ut stor misnøye og frustrasjon. Det har ført til et opprør mot regjeringen, som gir seg utslag på meningsmålinger, der mindre partier som Sp, SV og Rødt har fått et kraftig oppsving. Det avspeiles også i debatter på sosiale medier. Her i byen har diskusjonen om makt og kunstsilo vart lenge, og den er knallhard. Alternative medier både lokalt og nasjonalt har gått imot de etablerte medier, som de mener styres av makta; og de har mange sinte lesere med seg.

De store partiene H og Ap får motstand. Begge er svorne tilhengere av arbeidslinja, kanskje den verste synderen når det gjelder økte forskjeller. Arbeidslinja er et resultat av kapitalismen, som gjør at vekst og fremgang hele tiden skal styre utviklingen.

Kapitalismens svake ledd er ifølge Martinez gjerrighet, egoisme og materialisme. Kapitalismen handler om maktkamp. Denne kan ta to uttrykk: Kampen om å lykkes ved å følge spillereglene i et visst spill og kampen om å bestemme hvilket spill som skal spilles. Hvis vi fortsatt tror kapitalismen har noe for seg, bør vi se på resultatene: Utnyttede arbeidere, ulykkelige konsumenter, massearbeidsløshet, uthulet demokrati og klimakrise. Påstanden om at det frie markedet er fritt, er falskt, sier Martinez. Han hevder at det er i næringslivets interesse å holde deler av samfunnet nede i fattigdom og maktesløshet. For når arbeiderne er svake, kan de utnyttes.

Martinez mener ulikheten utenfor en rettssals område uthuler likheten inne. Stjel en bil, og du havner i fengsel. Forstyrr verdensøkonomien, og du får en belønning på flere milliarder kroner. Med det mener han at lovene er laget for dem som har mulighet til å følge dem, altså de som til enhver tid sitter med makten. Selv om alle i teorien er like for loven, er likheten i praksis ikke så stor. Visse lover retter seg spesifikt mot de utsatte. Forbud mot å sove under broer påvirker ikke millionæren, men kan for den hjemløse vandreren innebære nedkjøling og død.

Nylig leste jeg om en mor som må overlate babyen til barnevernet, mens hun soner for en bot hun ikke kan betale. «Slikt rammer bare dem med dårlig råd, og er egentlig gjeldsfengsel», sa advokat John Christian Elden i en twitter-melding. «De fattigste må i fengsel for det som koster oss andre noen tusenlapper,» hevdet jusprofessor Hans Fredrik Marthinussen.

Graden av ulikhet skyldes politiske beslutninger. Finansministeren må slutte å skylde på innvandrere. Heller ikke opposisjonen har rett, når den bare klandrer de rikeste. Det foreligger en grunnleggende systemfeil. Menneskeheten har de ressurser som kreves for å utrydde sult, analfabetisme, ekstrem fattigdom og noen av verdens mest dødelige sykdommer. Når den har de redskap som behøves, hvorfor eksisterer da fortsatt ulikhetene? Den store ubalansen i rikdom avspeiler helt enkelt den store ubalansen i makt, mener Martinez.

Da min kone leste dette, tenkte hun umiddelbart på kommunisme, men jeg er langt fra kommunist og ikke en gang sosialdemokrat. Det handler om urettferdighet og om å bry seg, derfor er det viktig.

Et fritt samfunn skaper frie mennesker, men det kreves frie mennesker for å skape et fritt samfunn, skriver Martinez. Martin Luther King poengterte det slik: Hvor der er urettferdighet, kan det ikke bli rettferdighet.

Litteraturhuset

TORSDAG 29. AUGUST
OSLO

LITTERATURHUSET, WERGELANDSVEIEN 29, OSLO

1900 DEBATT: SVERIGE

SÖTA BROR: Er vårt naboland Sverige en ideologisk slagmark, et skrekkeksempel i Norden; helt annerledes Norge, Finland og Danmark?

Sverige er blitt en ideologisk slagmark, hevder svensk forfatter og journalist Kajsa Norman, bosatt i USA. Nå har hun utgitt boken «Sweden's Dark Soul – the Unravelling of a Utopia». Hun spør hvordan Sverige har utviklet seg de siste hundre årene, og hvorfor konformitet og konsensus står så sterkt i svensk kultur. Norman mener svenske ledere har ønsket å presentere Sverige som en moralsk supermakt; åpen, tolerant og moderne. Samtidig har det vært uvilje mot å se hva som faktisk karakteriserer den svenske kulturen. Den politiske eliten i Sverige har hatt en kunnskapsløs forestilling om det svenske samfunnet som et moderne «nirvana»; et sluttstudium som alle andre utviklede kulturer til slutt vil ligne. Reaksjonene har vært sterke, om noen omtaler Sverige ufordelaktig. Landet har forvandlet seg fra utopisk sosialdemokrati til en omdiskutert migrasjonsnasjon, hevder Norman.

President Donald Trumps utsagn «Look at what happened last night in Sweden» ble møtt med sterke motangrep fra et nesten unisont Sverige. Også idehistorikeren Sven-Eric Liedman mener Sverige lider av ideologisk forvirring: «Livsstilen og kulturen har fått større betydning i politikken. Og konflikten mellom land og by risikerer å bli eksplosiv,» mener han. Etter sist valg tok det flere måneder før man ble enige om regjering, fordi ingen ville samarbeide med Sverigedemokraterna, og fordi venstresida ble sammenlignet med ytre høyre. «At Vänsterpartiet kalles ekstremistisk, er både latterlig og provoserende,» skrev Åsa Linderborg i Klassekampen. Hun mener den ideologiske debatten er blitt svak og forvirret. «De store samfunnsforandringene, som er preget av konflikt og motsetninger, har ikke fått noen idekritiske konsekvenser, særlig ikke hos dem som er vant med å føre ordet, de liberale,» mener hun. «Sverige er landet der 15-åringer er eksperter og professorer avfeies som Donald Duck-forskere,» hevder motstemmen Ann Heberlein; kjent som teologidoktor, politiker og forfatter.

Debattanter:

Vebjørn Selbekk, redaktør i Dagen
Åsa Linderborg, kommentator i svenske Aftonbladet
Thomas Hylland Eriksen, sosialantropolog og forsker
Claes Arvidsson, mangeårig lederskribent i Svenska Dagbladet og redaktör för SvD/Säkerhetsrådet og nå bosatt i Oslo
Hilde Nagell, rådgiver i Tankesmien Agenda
Ellen Engelstad, redaktør Manifest tidsskrift

Debattleder: **Pål Steigan**
Musikalsk innslag: **Christoforos Schuff**
(100,- hele kvelden)

Revisjon Sør

Foto: Siv Dolmen

Klassekampen tør, i motsetning til de fleste andre medier, å være gjennomført seriøs.

Vigdis Hjorth

Klassekampen, gjødsel for hjernen. Hver dag, hvor enn i verden.

Odd Karsten Tveit

PRØV KLASSEKAMPEN GRATIS I TRE UKER

Avisa stopper automatisk

Send sms ABO 3453 til 1960

HÅNDVERKEREN STØTTER BYENS KULTURLIV!

Håndverkeren samarbeider med Protestfestivalen og bidrar til et yrende kulturliv i Kristiansand, gjennom mange forskjellige arrangementer hele året.

Flere private rom gjør Håndverkeren ekstra populær for julebord, lønningspils, firmafester, avslutninger, kundekvelder og andre typer selskap.

Puben på Øvre Torv serverer dessuten spennende matretter fra en unik spansk kullgrill ellers i uken, viser fotballkamper og har en rekke spillaktiviteter tilgjengelig i alle åpningstider (åpent til kl 0200 alle dager).

ÅPNINGSTIDER

Mandag-fredag kl 1500 • Lørdag-søndag kl 1300
Matservering til kl 2200 • Publiv og alle spill til kl 0200

TORSDAG 29. AUGUST
OSLO

LITTERATURHUSET, WERGELANDSVEIEN 29, OSLO

2100 SAMTALE: FRIHET

FRIHETENS BYRDE: Nordiske land er blant de mest frie i verden; og «kardommeloven» drar vi med på ferden. Men i Tyskland savner mange tida før murens fall. Kan frihet bli en byrde?

«Lord, help me to shoulder the burden of freedom, and give me the courage to be what I can», synger Kris Kristofferson, en av festivalens inspiratorer.

«Det var enkle tider; du ble fortalt hva du skulle gjøre, du visste hvor grensene gikk, og folk hadde arbeid. Noen mennesker liker ideen med et sterkt regime som sier hva, når og hvordan du skal gjøre ting,» forteller Trabant-utleier Daniel Wojahn om Øst-Tyskland (DDR). DDR-nostalgi er blitt et begrep i Tyskland. Det handler om interessen for og dyrkingen av livet og hverdagskulturen i DDR, særlig blant tidligere østtyske borgere.

DDR ble til for 70 år siden den 7. oktober 1949 etter opprettelsen av Vest-Tyskland. Det var en totalitær sosialistisk stat i den delen av Tyskland som Sovjet annekterte etter 2. verdenskrig. Muren i Berlin, reist i 1961, stod som symbol for skillet mellom øst og vest i den kalde krigen; inntil den falt for tretti år siden i 1989. Like etter falt lignende regimer i Europa. Murens fall ble feiret med konsert av Leonard Bernstein julaften 1989. Og den 21. juli 1990 fremførte Roger Waters Pink Floyds album «The Wall» på Potsdamer Platz, et tidligere ingenmannsland ved muren.

I dag er varer fra DDR blitt etterspurte i Tyskland. For noen år siden laget Jannicke Systad Jacobsen dokumentaren «Jon Blund – en sosialistisk supermann» om fjernsynsserien Jon Blund, som i sin tid var et symbol på det fine ved DDR, og som ble vist også på norsk barne-tv. I dag selges figurene fra serien som varmt hvetebrød.

Er full frihet egentlig det vi ønsker oss i en komplisert verden, som legger så mye ansvar på hver enkelt av oss?
Den serbiske satirikeren og journalisten Vlada Bulatovic-Vib har sagt at «absolutt frihet er det samme som meningsløshet, for mennesket er bare menneske i kraft av sine tallrike avhengighetsforhold».

Psykologistudent Ingrid Tande Ditlefsen skrev for noen år siden at dagens unge antakelig har mer frihet enn noen tidligere generasjon. Hun stilte spørsmålet om dette er et ubetinget gode, eller om friheten kan bli en byrde. Hun påpekte at med alle valgmulighetene i dag er det så lett å gjøre feil, og at dette er en av frihetens fallgruver.

Er det slik at mens vi før gikk på barrikadene for frihetens skyld, gjør vi det i dag for fritidas skyld? Er frihet med alle dens valgmuligheter og utfordringer blitt både en selvfølge og noe som skremmer oss? Har vi tatt for mye Møllers tran og bevilget oss for mye frihet? Kan det forklare både DDR-nostalgien, og at det tidligere marxist-leninistiske partiet her i landet – Rødt – nå seiler på en medvindbølge før valget i september?

Har negative faktorer som ulikhet, urett, grådighet og intoleranse blitt mer synlige ved økende frihet? Man kan si mye om det gamle DDR, men de sosiale og økonomiske forskjellene mellom folk flest var mindre.

Astrid Sverresdotter Dypvik, journalist og forfatter av bøkene «Det vart DDR» og «Berlinhistorier»
Bård Larsen, historiker i Civita
Hilde Nagell, rådgiver i Tankesmien Agenda
John Petter Fagerhaug, psykolog
Erik Lunde, sentralstyremedlem i KrF
Samtaleleder: **Liz Buer**
Musikalsk innslag: **Christoforos Schuff** synger Kris Kristoffersons «Burden of Freedom»
(100,- hele kvelden)

Foto Mariann Tvete

Ffoto Cathrine Maske

I Vårt Land får du debattene som du ikke kan gå glipp av

Foto: Erlend Berge

PRØV VÅRT LAND I 10 UKER FOR 49KR*

SEND SMS MED KODEORD **HELG** TIL **1933**

*Tilbudet gir deg digital tilgang og papiravisen levert hjem fredag og lørdag i ti uker. Etter prøveperioden fornyes abonnementet automatisk til kr 270 pr mnd. Du kan når som helst si opp eller endre abonnementet ved å kontakte oss på telefon 22 31 03 50 eller på e-post til kundeservice@vl.no

Triztan-Teltet
TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
ÅPENT HVER DAG HELE UKA
KAFÉ / INFORMASJON/ VAFLER/AVISER

MANDAG 2. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

VALG 2019

HÅNDVERKEREN, RÅDHUSGATEN 15, ØVRE TORV

1700 DOKFILM

Jon Blund – historien om en sosialistisk supermann

51 min. Regissør:
Jannicke Systad Jacobsen

Denne filmen har sammenheng med et samtaleprogram om frihet under OsloProtest 29. august. Filmen anbefales for alle. Hvem husker ikke Jon Blund? Han var en skjeggete fyr, som gjerne ankom i fremtidsrettede transportmidler som helikopter og romskip, akkompagnert av en litt plagsom sang. Jon Blund gikk en periode på barne-tv kveld etter kveld også i Norge. I Tyskland er Jon Blund en kulturell institusjon, som har «oppdratt» flere generasjoner østtyskere. Østtyskerne er stolte av figuren.

«Det var vel slik med sosialismen i DDR at alt man gjorde var ideologi. Det fantes ikke fritidsaktiviteter som ikke var organisert av Partiet. Alt var gjennomsyret av det. Og alle var med på det,» fortalte regissøren under lanseringen. I dag er tidligere Øst-Tyskland gjenstand for en bølge av DDR-nostalgi. Med nesten ubegrenset frihet i Vesten kan det kanskje bli for mye frihet? Denne dokumentaren fra 2005 viser hvordan figuren var propagandaverktøy i det sosialistiske DDR. Men Jon Blund overlevde murens fall for tretti år siden.

«Jeg så filmen for en del år siden, og har aldri glemt den. Det er noe med atmosfæren og nostalgien som gir et litt lysere bilde av kommunismen i dag, enn det mørket den omgav seg med» - Svein Inge Olsen

HÅNDVERKEREN, RÅDHUSGATEN 15, ØVRE TORV

1800 VALG 2019

ARBEIDERPARTIET: Jonas og Jan Oddvar – en statsministerkandidat og en ordførerkandidat fra Arbeiderpartiet, begge vil ha mindre forskjeller og mer verdier, men kan vi stole på det de sier?

– Samtaleleder: Helge Simonnes.

Selg alt du eier og følg meg! Dette sa Jesus til den rike unge mannen. Ifølge det nye testamentet snakket Jesus stadig vekk om penger og fordeling, langt oftere enn han snakket om tema som ekteskap eller dåp. Stort sett handlet budskapet hans om avstandstaken fra penger, det materielle og alle forsøk på å sikre seg økonomisk trygghet. Jesus løftet opp de fattige, bad sine etterfølgere om å oppgi eiendomsretten og dele alt; også å gi kappen, hvis noen bad om skjorta; påpeker Åste Dokka i Vårt Land.

Arbeiderpartiets leder og partiets ordførerkandidat i Kristiansand hevder at de tar kampen for de svakeste. Vi ønsker å vite mer om hva de egentlig vil, hva drømmene deres er, og om drømmene er realistiske.

(150,- for hele kvelden)

HÅNDVERKEREN, RÅDHUSGATEN 15, ØVRE TORV

1930 VALG 2019

KRISTIANSAND: Skal holdningen til Israel ha innvirkning på lokalvalg i Kristiansand?

Foredrag v/ Helge Simonnes.

Simonnes tar utgangspunkt i boken «Kampen om korset i politikken», som han nylig har gitt ut. Boken handler om hvordan våre grunnleggende instinkter får innvirkning på politikken. Særlig skjer dette når det blir sammenblanding av religion og politikk.

Holdningen til Israel var noe av det som skapte splittelse i KrF høsten 2018. Knut Arild Hareide ønsket å ta et oppgjør med denne type tenkning. Det endte i fullstendig kollisjon med grasrota i partiet, noe som fikk avgjørende betydning for hvilken regjering Norge nå har.

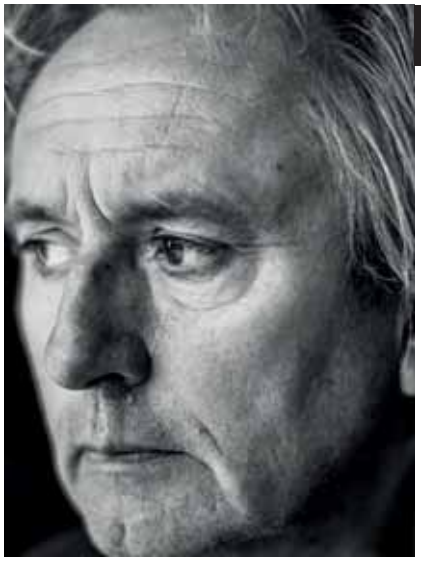

PROFILEN

Helge Simonnes
(f.1955) var frem til han ble frilanser, en av våre fremste (og mektigste) pressefolk. Han var redaktør for den kristne avisa Vårt Land fra 1987 til 2016, samt styreleder i Dagsavisen. Han var en periode også styreleder i Norsk Presseforbund. Under Simonnes sin ledelse i Vårt Land ble avisa sentrum i et mediekonsern, fra 2009 kalt Mentor Medier med han som sjef. Konsernet omfatter en rekke aviser og magasiner.

MANDAG 2. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

VALG 2019

HÅNDVERKEREN, RÅDHUSGATEN 15, ØVRE TORV

2100 VALG 2019

KRISTIANSAND, DEL I: «Eliten» eller «folk flest»? – hvem vinner valget i Kristiansand, hvem vil bestemme mest?

Hvem blir borgermester i byen? - Skisland, Kleppe, Kristiansen eller Furre? Hvem vil knurre, hvem vil murre og hvem vil kurre?

Sørlandsnyhetene har i lang tid drevet kampanje for å få fjernet både Høyre, Arbeiderpartiet, FrP og KrF fra styringen av byen. Nils Nilsen som skriver for nettsiden, mener alle disse partiene støtter opp om en elite som har gått mot folket, når de har bestemt kunstsilo, bompenger og mye annet.

I realiteten er det kun Høyre, Ap eller KrF som kan få ordføreren. Høyre har hatt ordfører siden 1977, unntatt da Skisland styrte byen for KrF 2003 - 07. Arbeiderpartiet har ikke hatt ordfører siden 1947, men i år er den populære Jan Oddvar Skisland ordførerkandidat etter å ha skiftet parti. «Kristiansand har alltid vært en av Høyres sterkeste bastioner. Men til høsten kan det borgerlige flertallet glippe i den nye storkommunen,» skriver Vidar Udjus.

Mange mener årets lokalvalg kan bli det mest spennende i byen noensinne. Hva skjer med Demokratene og Vidar Kleppe, som konsekvent har gått mot de saker som har skapt mest strid? Kan Senterpartiet, som fosser frem på meningsmålingene, også få uttelling i lokalvalget? Senterpartiet som i dag samarbeider med høyrepartiene, har lovet å gå først til Arbeiderpartiet etter dette valget.

Debattanter:
Jan Oddvar Skisland, ordførerkandidat Ap,
Vidar Kleppe, ordførerkandidat Demokratene,
Harald Furre, ordfører i Kristiansand,
Jørgen Kristiansen, varaordfører i Kristiansand (KrF),
Erik Rostoft, leder av Tverrpolitisk folkeliste.

Debattleder: **Hans-Christian Vadseth**

Kristin Ellefsen, FVN

Foto: Reidun Hagir Bilstad

Galleri Bi-Z

Galleri Bi -Z er et av Norges største og eldste private gallerier. Galleriet representerer over 200 kunstnere og har mange tusen bilder i magasinet og på vegg !!

Dronningensgate 39, 4610 Kristiansand | Tlf.: 38 02 53 30 | www.galleribi-z.no

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

DEL II:
Erik Bye sa at maktmennesker hele tiden skal være der under observasjon. Trenger vi protestbevegelser mot ledende politikere og maktmennesker i Kristiansand?

Oda Sofie Pettersen, leder Grønn Ungdom Agder,
Helge Simonnes, forfatter og tidligere sjefsredaktør i Vårt Land,
Finn Holmer Hoven, tidligere sjefsredaktør i Fædrelandsvennen,

Debattleder: **Hans-Christian Vadseth**
Musikalsk innslag: **Dan Fagerquist (SVE)**

(150,- for hele kvelden)

Protest X 20

Av Kristian Hagestad

Sommaren 2000 fekk eg telefon frå ein engasjert ung mann, som presenterte seg som Svein Inge Olsen. Oppglødd fortalte han at det skulle arrangerast ein ny festival i Kristiansand; Christianssand Protest-festival, ein protest mot likegyldighet. Ærendet hans var å spørje om eg ville delta i ein ordduell med mirakelpredikant Svein-Magne Pedersen; noko eg svarte ja til. Nokre dagar seinare fekk eg ny telefon frå herr Olsen, denne gongen om eg kunne stille opp i ein debatt. Det var jo smigrande. Men så viste det seg at tidspunktet for debatten fall saman med klokkeslettet for den duellen eg alt hadde sagt ja til. Javel, da måtte tanken om debattdeltaking droppast. Men kanskje eg heller kunne ta del i ein samtale med Cato Schiøtz om menneskerettar dagen etter? Og slik blei det.

Frå heilslakt til anerkjenning

Episoden som her er referert, er ganske typisk for det som skjedde før og under festivalen i 2000. Engasjement var på topp. Arrangørane fekk tak i ein imponerande gjeng av debattantar og kunstarar. Men struktur og styring var haltande. Gjennomføringa var prega av improvisasjonar og brannslokking. Fædrelandsvennen var ikkje nåding i sin dom: Måtte dette vere første og siste gongen!

Eg kunne ikkje slutte meg til Fædrelandsvennens konklusjon. Bak alt som organisatorisk gjekk galt, såg eg eit verneverdig engasjement og potensial for noko stort. Barnet burde ikkje verken druknast eller hellast ut med badevatnet. Eg skreiv derfor ei helsing til dei djerve arrangørane med oppmuntrande heiarop og oppmoding om ikkje å gi opp. Resultatet var at eg blei trekt inn i stabskulissane. Det blei ny festival året etter, og Fædrelandsvennen spanderte da godord på arrangementet. I 2019 går den tjuande Protestfestivalen av stabelen. Den er for lengst etablert som ein særeigen fargeklatt i den norske festvalfloraen.

Likegyldighet

Kamp mot likegyldighet har vore ein raud tråd i innhaldet til festivalen. Nokre ord av Elie Wiesel frå 1986 kunne ein nesten tru var skrivne som helsing til Protestfestivalen:

Det motsette av kjærleik er ikkje hat, det er likegyldighet.
Det motsette av kunst er ikkje det uskjønne, det er likegyldighet.
Det motsette av tru er ikkje kjetteri, det er likegyldighet.
Det motsette av liv er ikkje død, det er likegyldighet.

Reell toleranse

Kampen for reell toleranse er eit anna sentralt spor inn til sjela i Protest-festivalen. Motsatsen er den slappe og vasne toleransen, den som berre tolererer dei meiningane ein oppfattar som like tolerante som det ein sjølv står for. Hovudtema for festivalen i tre av åra illustrerer dette klart: «Bare døde fisker følger strømmen» (2007) «Toleranse eller intoleranse?» (2008) og «Tenker alle likt, tenker ingen» (2010).

Protestfestivalen – skjemmer namnet?

På eit møte med politikarar i Kristiansand blei festivalleiinga oppfordra til å finn eit namn med meir positiv valør. Ordet protest gav negative assosiasjonar, blei det sagt. Skal tru det? Mine latinkunnskapar frå «forberedande» i 1964 er ikkje imponerande. Men eg hugsar at forstavinga «pro» tyder «for». Andrestavinga i «protest» heng saman med verbet testari, som tyder å vitne. Det Protestfestivalen vil, er å få fram vitnemål om stoda i byen Kristiansand, i det norske samfunnet og på vår forpinte klode. Målsettinga er å påverke meiningar og meiningsklima, noko som i sin tur kan utløyse handling og endring.

Fotograf er Paul Audestad

Likegyldighet dreper
Det drepte nesten meg

Engasjement redder liv
Det får meg til å ville leve

Ingeborg Senneset,

journalist, forfatter og styremedlem i Norsk PEN

For noen få, små år siden var jeg kav anorektisk. Selvskadingstrang. Hadde opplevd å være psykotisk. Tidvis suicidal. Sterkt preget av OCD. Jeg var på mitt tredje sykehus. Jeg var en taper. En naver. En utsultet halvdød med sugerøret langt nede i statskassa. Med sykdommen kom likegyldighet. Til meg selv og til verden.

For å bli friskere måtte jeg finne motivasjon utenfor meg selv. Hele livet hadde kampen for menneskerettigheter brent i meg. Men i takt med en sykere kropp ble verden snevrere og engasjementet underordnet overlevelse.

Han som i flere år var psykologen min, så likevel at gloen var der. Særlig etter 22. juli — bomben smalt da vi pasientene hadde gått fra middag i sykehuskantinen — blusset flammen for det større «vi» opp på ny. Psykologen ga meg da en bitteliten bok. Den norske tittelen er Bli sint!.

Den røde pamfletten er skrevet av Stéphane Hessel, som var motstandsmann under krigen. Han ble tatt til fange, satt i konsentrasjonsleir. Han overlevde og viet livet sitt til menneskerettigheter - han var med på å skrive dem før de ble vedtatt i det da helt ferske FN - og han hadde engasjement.

Hessel sa: «Stopp likegyldigheten!»

Hvem du kjemper mot i dag er ikke like åpenbart som under krigen. Men hvis du tar deg tid til å se deg rundt, oppdager du minst tre store farer, mente Hessel: Faren for overdreven rikdom, klimautfordringer og terror.

En helt grunnleggende forutsetning for å møte disse og andre utfordringer, er ytringsfrihet. Og ytringsfriheten er under press.

Ikke bare langt borte, som i Tyrkia. Ikke bare fra de store, som Erdogan. Men også fra de små, som bloggere med en giftig agenda eller åpne kommentarfeltbrukere uten skamvett. Ikke engang statsministeren kunne ha en åpen Facebook-vegg.

Noen ganger, også i mer eller mindre nære relasjoner som medelever, kolleger, venner eller familie. Noen ganger fra en sykdom eller en usikkerhet. Andre ganger fordi man ikke orker eller vil. Men hvem skal gjøre det da?

Konsekvensene av å ytre seg kan virke avskrekkende. Jeg blir i alle fall redd. Det er ikke fengsel som skremmer meg mest her hjemme i Norge, det er en angst for å virke dum eller ikke være god nok. Men de gangene jeg ikke tør, ikke tar sjansen, får jeg aldri vite om det jeg hadde å si, kunne bety noe. Da kommer engasjement i andre rekke. Likegyldighet er en samfunnsykdom, like egnet til å føre til taushet som den mest hemmende diagnose.

Retten til å mene, tenke og tro fritt skal være ukrenkelig — selv om det noen mener, kan føles krenkende. Det betyr ikke at en ikke skal protestere eller være uenig, eller at man skal være stille. Tvert imot.

Verst av alt er likegyldighet. Og ingenting skriker likegyldighet så høyt som stillhet.

SNADDERKIOSKEN TANGEN AS • TANGEN 1, 4664 KRISTIANAND • TEL: 38 02 90 29 • WWW.SNADDERKIOSKEN.NO

TIRSDAG 3. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Triztan-Teltet
TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
ÅPENT HVER DAG HELE UKA
KAFÉ / INFORMASJON/ VAFLER/AVISER

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 – 1600 KAFÉ / INFORMASJON/ KAFFE & VAFLER / AVISER

SNADDERKIOSKEN, TANGEN 1

1200 MARKERING

«Det var vår egen jord som var blitt borte, og marken lå der nattekald og våt.»

Blomsternedlegging v/Erik Bye-monumentet
Tale v/ Arja Saijonmaa (FIN)

Foto: PETER KNUTSON

SPEILSALEN, CLARION HOTEL ERNST, RÅDHUSGATEN 2

1300 FILM

Forteljingar om mot - Med pennen som våpen

Regi: Kari Klyve-Skaug

Pennen er mektigere enn sverdet, sies det, og i møte med de fire menneskene som lar seg portrettere i dokumentarfilmen "Forteljingar" om mot er det fristende å si seg enig. Mansur Rajih fra Jemen, Asieh Amini fra Iran, Philo Ikonoya fra Kenya og Musa Mutaev fra Tsjetsjenia har alle det til felles at de er forfattere og poeter, og at de måtte flykte til Norge på grunn av sitt arbeid. Hva var det som gjorde disse menneskene til en trussel mot makten, og hvordan blir noe så viktig at man velger å sette livet sitt i fare?

NY TID skriver om filmen: «Forteljingar om mot» kan potensielt gi det litterære Norge en vekker. I mange av verdens hjørner må skribenter fortsatt kjempe for trygghet, likestilling og andre ting vi her tar for gitt. Disse privilegiene er litteraturen fremdeles i stand til å frembringe (…) «Forteljingar om mot» forteller at litteraturen er viktig. Fortellinger om og mot tyranni både handler om og krever mot» 1 t. 5 min.

(Gratis inngang)

MOSVOLD & CO

KALL OSS GAMMELDAGSE, HVIS DET ER GAMMELDAGS Å HA TID TIL KUNDENE

spareskillingsbanken

HOS OSS ER DU ET NAVN

PROFF PARKETT

Vakre og varige tregulv

Proff Parkett as holder til i
Vestre Strandgate 13, i Kristiansand.
Her har vi utstilt mange ulike typer
parkett, laminat og listverk.
Vi selger både til privatpersoner og
entreprenører/proffmarkedet.

Åpningstider Proff Parkett
Mandag – fredag 10-16
Torsdag 10-18
Lørdag 10-14

Vi kan nås på tlf 41 81 41 81 eller mail kontakt@proffparkett.no
www.proffparkett.no

Velkommen skal du være!

TIRSDAG 3. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

SPEILSALEN, CLARION HOTEL ERNST, RÅDHUSGATEN 2

1415 FILM

Giganten – en film om å leve til man dør

Regi: Arne B. Rostad & Hallvard Bræin.

Filmen kom ut i 2005 og hadde førpremiere – før den var klippet helt ferdig – på Protestfestivalen. Den gjorde så sterkt inntrykk at folk i salen satt og gråt under visningen. Filmen følger Erik Bye gjennom de tre siste årene han levde. Du møter poeten, sangeren, filosofen, humoristen, opprøreren, krigeren, piloten, pasienten – og ikke minst mennesket Erik Bye. I denne sorgmuntre filmen feires livet og kjærligheten til gagns.
1 t. 23 min. (Gratis inngang)

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1800 MINIKONSERT

Dan Fägerquist (SVE)

i 2019 gjør den svenske sangeren Dan Fägerquist (f. 1974) en stor turné med egne sanger. Fägerquist har tidligere gitt ut to skiver med den russiske visesangeren Vladimir Vysotskijs tekster og gjort flere kritikerroste turnéer i Norden og Europa. Med den nystartede KRÅKORKESTERN, slipper han nå sin egen musikk på sitt eget vis men med en tone som minner om de virkelige store.

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1830 FOREDRAG - INTRO TIL HELGENS FINLANDSSVENSKE PROGRAM

Agneta Rahikainen om Edith Södergran: Jag längtar til landet som icke är

Foto: Cata Portin

Intro fra Gunnar Björlings «Jeg vil en tanke»
Edith Södergran (1892-1923) er blant de mest banebrytende modernistene i svensk poesi, men også internasjonalt. Hun døde av tuberkulose 31 år gammel. Men det hun etterlot seg, gjorde henne til en av de høyest aktede finlandssvenske forfattere. Agneta Rahikainen har spesialisert seg på Södergrans liv og poesi. Hun er til daglig markedssjef i Svenska litteratursällskapet i Finland. Agneta vil også snakke om den finlandssvenske dikteren Johan Ludvig Runeberg (1804-1877), som regnes som Finlands nasjonalskald. Han er mest kjent for nasjonalsangen «Vårt land, vårt land, vårt fosterland», samt diktsyklusen «Fänrik Ståls sägner» (1848-1860). (100,- inkl. minikonsert)

TIRSDAG 3. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Foto: Erling Slyngstad-Hægeland

MAX VOLUME, CLARION HOTEL ERNST, RÅDHUSGATEN 2

2000 OFFISIELL ÅPNING AV DEN 20. PROTESTFESTIVALEN

Off. åpning av den 20. Protestfestivalen v/ kulturdirektør **Torbjørn Urfjell**
Inger Lise Stulien & Aase Helene Røinaas Aabel fremfører «La oss leve for hverandre»
Hallvardson, Hildegunn Schuff synger Kris Kristoffersons «Love is the Way»
I anledning kommunesammenslåingen, Søgne-bandet **Rastløs** synger «Dårlig vær»

Konsert med Arja Saijonmaa (FIN)

Konserten blir hennes comeback på en norsk scene. Arja Saijonmaa sier hun kommer for å være med å hylle to av sine venner. Erik Bye og Liv Ullmann. Sistnevnte får i år Erik Byes minnepris.

La oss leve for hverandre

B. Sundström, F. Friis

La oss leve for hverandre
Og ta vare på den tid vi har
La oss leve for hverandre
Livet selv kan gi det rette svar
Det hender ofte at livet gir
små slag og motgang som kansje svir
Det fins en mening med alt som skjer
Men harde ord de bare ødelegger mer

La oss leve for hverandre
Og ta vare på den tid vi har
La oss leve for hverandre
Livet selv kan gi det rette svar
Hvem kan forklare og gi et svar
På alle spørsmål vi ofte har
Hvis man kan glemme å være steil
Går det an å lære av hverandres feil

La oss leve for hverandre
Og ta vare på den tid vi har
La oss leve for hverandre
Livet selv kan gi det rette svar

Arja er født i Sankt Mikkel (Mikkeli) i det sjørike sydøstre Finland. Hun er finskspråklig, men fremstår likevel som en av de fremste ambassadørene for det svenske språket i Finland, kanskje fordi hun lenge har vært bosatt i Stockholm.

Hun er sanger, skuespiller og aktivist, på Protestfestivalen passer samfunns-aktivisten perfekt inn i festivalens budskap mot apati og likegyldighet. Hun ble good-will ambassdør for FN-organet UNHCR allerede for tretti år siden og ble medlem av FN-komiteen «Kultur mot apartheid» i 1992. I hele sitt liv har hun tatt stilling mot diktaturer og undertrykkelse av menneskerettigheter. Hun har sunget mot militærdikaturene i Helleas og Chile; i Santiago på stedet der sangeren Viktor Jara ble myrdet av Pinochets soldater.

Sangen har vært hennes fremste våpen. Mange kjenner klassikeren «Jag vil leva i Europa». Hennes engasjement for flyktninger er også vel kjent.

Selv sier hun om sitt engasjement at «respekten for de menneskelige rettigheter uavhengig av politikk, religion eller rase er min plattform. Ut fra den vil jeg virke som artist for å virkeliggjøre mine drømmer om et bedre samfunn». Musikalsk er hun kjent for sitt samarbeid med Mikis Theodorakis.

Hennes mest kjente sang «Jag vill tacka livet» har mange nynnet på.

I kveld får vi høre henne med sitt rike repertoar, derunder forhåpentligvis den mest kjente finlandssvenske visa nå i september, «Høstvisa» som er med på hennes siste album.

(Kr 350,- / inkludert i ukespass)

Foto: PETER KNUTSON

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

Protestfestivalen, viktigere enn noen gang.

Av Loveleen Brenna

Protestfestivalen er en festival som ble født i en by hvor uttrykkene «det va lige før æ sa det» eller «sånn æ d bare» ofte blir brukt. Her skulle demokratiets viktigste festival få sitt tilholdssted; en festival hvor mangfold av perspektiv, stemmer og innsikt blir invitert. Det skulle være er en festival hvor alle får slippe til, uavhengig av politisk ståsted og livssyn.

Ingen propagandafestival

Dette er ikke en festival som fremmer én side av en sak. Her kastes det lys på samfunnsutfordringer fra mange ulike vinkler. Festivalen får frem menneskene, sjebnene, historiene og livsreisene bak statistikkene, de trange kategoriene og «oss»- og «dem»-skillene. Når hatet i kommentarfeltene i de sosiale mediene og debattklimaet blir mer krevende, skaper Protestfestivalen det rommet som gir innledere mulighet til å dele de langsomme tankene, sin sårbarhet, sin styrke og perspektiv. Her vil man selvfølgelig møte motstandere, ofte personer som står for verdier og holdninger som er fjernt fra mitt menneskesyn og verdier. Men debattene ledes på en slik måte at uenigheten handler om sak, ikke person.

Risiko og ansvar

I Wikipedia står det om festivalen at vi bryr oss ikke om hva våre deltakere mener, men at de mener noe. Et slikt utsagn kan gi et inntrykk av en umoden holdning. Kanskje var det nettopp derfor Dagbladet i et intervju med Svein Inge Olsen skrev følgende om festivalen: Deres ytringer får ingen konsekvenser.
Dagbladet har et viktig poeng, som festivalens ledelse må ta på alvor. Mangfoldet i festivalen innebærer en risiko; risikoen for å skape et klima som fremmer stemmer som kan forsterke hatet og avmakten, som kan svekke demokratiet i ytringsfrihetens navn. Derfor må festivalens ledelse tenke nøye igjennom hvordan den skal skape en balanse, slik at motvekten til hatet blir stor nok.

Festivalen kan ikke være likegyldig

Hatet som spres, er i ferd med å svekke demokratiet. Flere og flere viktige og sterke stemmer blir tvunget til taushet. Derfor er det viktig at Protestfestivalen ikke vender ryggen eller blir likegyldig til den samfunnsutviklingen vi ser; ikke bare i Norge, men i mange land. Jeg tenker på meg og mange andre som kjemper for økt likestilling, likeverd, mangfold, solidaritet og inkludering; og som blir sterkt rammet. Som kvinne og med en mørkere hudfarge er man enda mer utsatt; spesielt fordi vi har et samfunn og et land som ofte gir uttrykk for at vi er «fargeblinde», ergo at alle er hvite. Vi har ikke utviklet et språk og bevisst holdning til hvordan vi skal forholde oss til personer med ulik hudfarge. Vi har rett og slett valgt å bli fargeblinde, og dermed likegyldige. Dette bidrar til at vi lett kan stemple folk som rasister, dersom de nevner hudfarge.
Vi trenger en mer moden og rettferdig debatt, ikke en som er kjønnsblind og fargeblind. For å styrke demokratiet og ivareta sitt samfunnsoppdrag må festivalen bli enda mer bevisst sin rolle i Norge.

Treet med plastposen rundt røttene.

Når en kjøper et tre fra et hagesenter, er det ofte et nett, en potte eller en pose rundt røttene. Grunnen er at når en skal flytte en plante fra et sted til et annet, må røttene som gir treet næring og grunnlag for vekst, skjermes fra skader, inntil treet er omplantet. Det samme skjer når folk flytter fra ett sted til et annet. Når folk for eksempel flytter fra Syria til Norge, blir de rykket opp fra jorden med «røttene». Helt ubevisst lager de et nett, en potte eller en plastpose rundt sin «sårbare kjerne» i en omstillingsprosess. Denne plastposen lager de ved å tviholde på sitt språk, tradisjoner, religion; de får sterke følelser knyttet til et land og nettverk de har forlatt osv. Det er en helt naturlig prosess. Men, dersom folk fortsetter å beholde plastposen rundt røttene sine år etter år, vil det påvirke deres livskvalitet, helse og relasjon til familiemedlemmer og de ulike nettverkene rundt dem. Det vil påvirke deres relasjon til omgivelsene. De lever fysisk i Norge og emosjonelt i hjemlandet; som om de befinner seg i en transittfase.
Et frukttre blir ikke bedømt etter røttene, men etter kvaliteten på fruktene som vokser på treet. Derfor er det viktig at treet får vekk plastposen og får rotfeste i ny jord. Men forutsetningen for at folk skal ta av plastposen, er at det ikke blåser kalde vinder, og at det ikke er tele i jorden. I denne prosessen må også Protestfestivalen ta ansvar.

Teknologien er klar. Er du?

OPEL AMPERA-E

- 100 % elektrisk
- 423 km rekkevidde (WLTP)

KAN BESTILLES NÅ!

Kr 369.000,-

Ampera-e er perfekt i hverdagen - med imponerende rekkevidde og fullspekket med utstyr. Prisen inkl. frakt og levering Oslo. For mer info se opel.no.

FREMTIDEN TILHØRER ALLE

Motor Forum

Motor Forum Kristiansand
Barstølvn. 30, 4636 Kristiansand, tlf: 38 04 10 70

Triztan-Teltet
TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
ÅPENT HVER DAG HELE UKA
KAFÉ / INFORMASJON/ VAFLER/AVISER

ONSDAG 4. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 – 1600 KAFÉ / INFORMASJON/ KAFFE & VAFLER / AVISER

KONGENS SENTER, DRONNINGENS GATE 42

1100 SAMTALE: TANKER OM SORG

LIVET: Når livet ikke er til å holde ut

Johnny Cash sang i «Hurt»:
«Everyone I know goes away in the end».

«Svakheten bærer på en stor hemmelighet, kunnskapen om hva som egentlig er varig og verdifullt i livet,» skrev den finske forfatteren og terapeuten Tommy Hellsten, som besøkte Protestfestivalen i fjor. Når vi utfordres av lidelse, det være seg fysisk sykdom hos oss selv eller noen av de nærmeste, av dødsfall i familien, håpløs økonomi eller andre kriser, da kan vi oppdage at vi står nærmere livet enn ellers.

I tilfeller der fortvilelsen ikke går over, handler det om å holde balansen, men balansering er en kunst, og alle er ikke kunstnere. Vi kan måtte gi etter for sorgen og/eller lidelsen, og noen ganger går vi helt tom. Tone Schwarzott skrev i ett av sine dikt at man kan ta seg sammen så mye at man tar seg ut. Livet er skjørt og sårbart. I Bibelen står det at «salige er de som sørger, for de skal trøstes». Men dessverre kan det vonde gi rom for destruktive krefter. Når krisen rammer, infekterer den ofte det som er godt; som samliv, arbeid og trosliv.

Johnny Cash beskrev mot slutten av livet lidelsen bedre enn de fleste i sangen «Hurt». Linjen «Everyone I knows goes away in end» beskriver en følelse alle kan relatere seg til. Cash etterlater lytterne med en stor tomhet, ikke ulikt en by der alt er brent ned. Joakim Tischendorf skrev i magasinet «Strek» om Cash: «Jeg elsker den mannen, og lenge så jeg «Hurt» som et uttrykk for de ensomme tangenters metallisk hamrende advarsel gjennom trommehinner og håndflater: Ensomhetens alternativ er de sårene og sprekkene vi påfører hverandre».

Ifølge psykiater Victor Frankl, som overlevde fangenskap under andre verdenskrig, er lidelse beskyttelse mot apati, likegyldighet og mental stølhet; til forskjell fra kortvarig kroppslig smerte, som mer er et faresignal. Den finlandssvenske forfatteren Tito Colliander skrev at i likhet med drømmer er lidelsen utilgjengelig utenifra.

Mange kjenner på ensomhet og manglende mestringsevne når de opplever tap. Samtidig kan familie, venner og profesjonelle hjelpere være usikre og redde i møte med mennesker i sorg og krise. De vil gjerne hjelpe, men er redde for å si eller gjøre noe feil. Heldigvis er det ikke så vanskelig som vi tror.

Kristiane M. Hansson belyser sorg gjennom ulike temaer i sin nye bok «Å sørge». Hun er doktorgradsstipendiat i medisin ved Senter for medisinsk etikk ved Universitetet i Oslo, og hun forsker på pårørendesamarbeid ved alvorlig psykisk sykdom. Hansson formidler kunnskap om psykisk helse som forsker, fag- og privatperson.

Kristiane Myckland Hansson
Christoforos Schuff synger «Hurt»

(Fri inngang)

sabeltannbutikk.no

ONSDAG 4. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 – 1500 DØDSKAFÉ

Vi er jo de døde, nå snart

Programvert: **Liv Iren Hognestad**
Musikalsk innslag: **Dan Fägerquist (SVE)**

1200 MENINGEN MED DET HELE

Om å være, elske og dø -

Vi møter den danske forfatteren Jakob Holm

Lykke er vår tids moralske imperativ. Men utviklingstrang og positivitetstyranni skaper sårbare og ensomme mennesker. Tiden kaller til opprør.

Den danske forfatteren Jakob Holm har skrevet boka «Meningen med det hele – Om at være, elske og dø», omtalt som månedens bok i tidsskriftet Psykologi. Jeg har frihet til å leve mitt liv, som jeg vil, men hvordan skal jeg leve det, og hvordan unngår jeg å leve etter andres forskrifter? Eksistensen går som kjent forut for essensen, så det er kun deg, som kan finne din essens i livet, men du kan heldigvis finne inspirasjon hos filosofiske tenkere, hvis filosofier bokens forfatter innvier oss i: Du kan som Nietzsche sette spørsmålstegn ved alle verdier, som Kierkegaard finne noe som er større enn oss selv (Gud), eller som Camus se på livet som absurd.

1300 OM DET Å MISTE

«Alt det vakre» - Om å miste, om å leve og om det aller siste.

Patrik Hagman vil være med oss på skjerm fra Finland, da han er en av dem som har begrenset sine flyreiser på grunn av klimaet.

Den svensktalende finske forfatteren, samfunnsdebattanten og dosenten i politisk teologi ved Åbo Akademi Patrik Hagman (f.1976) har skrevet bok for alle som er glade i noen og en dag skal miste dem. Det er også en bok om å være tenåring, om å være kjæreste, ektefelle og forelder. Han forteller usentimentalt om sine tre store tap. Han mistet faren i tenårene. Når han selv blir far, dør sønnen Joel rett før seksårsdagen. Kona Kika dør et par år etter.

Musikalsk innslag: **Hallvardson synger Kris Kristofferson**

1400 SAMTALE: DØDSDYRT?

Hvorfor er det så dyrt å dø? Hvorfor skal etterlatte i sorg risikere så store utgifter at de ikke har nok til brød?

JERNIA Torjesen

ONSDAG 4. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Skal gravferdsbransjen lykkes med å øke tilliten i befolkningen, må den opptre mer rettferdig overfor kundene. Det handler om pris, men også om å forstå hvilken situasjon de etterlatte er i, sier Henrik Tveter, daglig leder i begravelsesbyrået Verd. Byrået er nytt og har spesialisert seg på billige, raske og enkle løsninger. En gravferd med seremoni hos Verd koster 28 000, mens en gravferd uten seremoni koster 8.500 kroner.

Det er ikke bare begravelsen som koster. Etter noen år får man beskjed om å betale festeavgift, for å beholde graven. Flere må av økonomiske grunner motvillig gi avkall på gravstedet.

Kristiane Hansson, sorgekspert og forfatter,
Ingrid Andås Kolstad, gravferdskonsulent i Andås Bergravelsesbyrå,
Nils Terje Andersen, sogneprest.

Samtaleleder: **Liv Iren Hognestad**

(100,- gjelder alt i teltet onsdag).

Portrett: Anna-Julia Granberg, Blunderbuss

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1730 FOREDRAG

Truls Øhra: «Maktens historie»

Er kristendommen, med sitt enestestående egalitære og menneskevennlige rammeverk, blitt et hjerteløst redskap for det onde? Øhra mener maktens historie på mange måter er kristendommens historie. Ved hjelp av et historisk grep som gjør det mulig å skille den nytestamentlige og den gammeltestamentlige kristendommen fra hverandre, gir han en forklaring på hvorfor verden er uforbederlig ond.

Johan Galtung i forordet til Øhras bok «Maktens historie – Mytene skaper verden»:
"Aldri har jeg holdt en så mektig bok i min hånd. Mektig, ikke bare på grunn av sitt omfang, og ikke bare fordi det dreier seg om makt, men fordi den forklarer den onde maktens vesen"

(100,- inkl. debatt kl. 18:00)

Senterpartiet

Senterpartiet sier ja til kunstsilo, men nei til kommunalt bidrag
Ved årets val, i valgets kval. Senterpartiet spiller på lag
Senterpartiet støtter Norges viktigste festival

Senterpartiet

ONSDAG 4. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1830 DEBATT: ULIKHET

Fortsatt økende ULIKHETER – eller et rettferdig samfunn med plass til alle?

Forskjellene mellom folk i Norge fortsetter å øke. Og det merkes; i lommeboka, på helsa, i mulighetene for fast jobb og i hverdagen til over 100 000 barn som vokser opp i fattigdom.

En stortingsmelding om temaet i år har den optimistiske tittelen «Muligheter for alle». Regjeringens mål sies å være «å motvirke ulikhet og utenforskap» og få «et sosialt bærekraftig samfunn der flest mulig kan bidra som en del av fellesskapet». Regjeringen mener innvandring er hovedårsak til økte forskjeller. Opposisjonen hevder problemet med innvandring er dårlig integrering, mens viktigste årsak til ulikhet er at de rike blir rikere. Karin Andersen (SV) mener dette er villet politikk. Eninntektsfamiliene er særlig utsatte for fattigdom. Barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstads medisin er å redusere antall samlivsbrudd.

Regjeringen snakker ikke om det leder av EL- og IT-forbundet Jan Olav Andersen skrev i VG; at det har oppstått en ny gruppe arbeidere i Europa; folk som er i arbeid, men likevel er fattige. I USA kalles de «working poor». Han frykter en ny underklasse i Norge bestående av hardtarbeidende folk uten ei lønn til å leve av.

Få snakker om arbeidslinjas betydning. Men Mimir Kristjansson skrev i Klassekampen at mens arbeidslinja i 1930-årene ble lansert for de arbeidsledige, videreføres den nå av hensyn til staten. De arbeidsløse kommer i annen rekke. Arbeidslinja er et resultat av kapitalismen; krav om vekst styrer utviklingen. Og Sven Egil Omdal skrev i Aftenbladet: «Nå er arbeidslinja statens offisielle religion». Både Høyre og Arbeiderpartiet bekjenner seg til den: Vi må jobbe lenger og hardere, ingen må lure seg unna. Alle må være klar til å flytte, slutte og bytte jobb for å redde velferdsstaten. David Graeber, professor i antropologi ved London School of Economics beskriver det han kaller bullshit jobs - tullejobber – sysselsetting uten samfunnsverdi, opprettet i arbeidslinjas ånd.

I et manifest av en bok river den britiske filosofen Raoul Martinez i stykker illusjoner om våre demokratiske samfunn. I «Frihet. Makt, kontroll och kampen för vår framtid» (svensk utgave), beskriver han situasjonen slik: Et juridisk system skal gagne dem som former det. Rettssystemet bestemmer spilleregler alle må følge. Slaver skrev ikke lovene som undertrykket dem. Kolonier stiftet ikke lovene som utnyttet dem. Fagforeninger formulerte ikke lovene som kriminaliserte dem. Lover om ekteskapet, som definerte hustruen som mannens eiendom, ble ikke formulert av kvinner. De som kjempet mot slavehandel, kolonialisme og krig; for bedre arbeidsforhold, utvidet stemmerett, likeverd mellom kjønn og folkegrupper og vern av miljøet; de måtte sette seg opp mot lovene og ble derfor utsatt for politivold og fengsel. Lovene tok stilling for de mektige, mot de maktesløses rettigheter og interesser. Kapitalismen - sier Martinez – handler om maktkamp; dens svake ledd er gjerrighet, egoisme og materialisme.

Hvis det virkelig er slik at staten ønsker ulikhet, blir konklusjonen da at bare sivil ulydighet, «gule vester» og revolusjon kan stanse utviklingen mot stadig økende forskjeller??

Debattanter:
Gunnar Stavrum, redaktør i Nettavisen,
Siv Sangolt leder foreningen Samfunnsviterne i NAV,
Jan Olav Andersen, leder EL- og IT-forbundet,
Kristine Løkås Vigsnes, prosjektleder Nye mønstre – Trygg oppvekst, Kr.sand,
Andreas Slettholm, kommentator i Aftenposten,
Heidi Nordby Lunde, stortingsrepresentant H,
Dag Terje Andersen, stortingsrepresentant Ap

Debattleder: **Magne Lerø**
Musikalsk innslag: **Dan Fägerquist (SVE)**

(150,- inkl. intro)

VICTORIA PUB, MARKENS GATE 19B

2030 MINIKONSERT

Désirée Saarela (FIN)

Saarala er singer-songwriter forankret i folkemusikk og de finlandssvenske tradisjonene. Hun har lenge vært opptatt av sine minoritetsrøtter. Sangene og historiene fra svunne tider synger hun inn i vår tid med sin egen spesielle tolkning og fortellerstil. De tradisjonelle visene og Désirées egne sanger møtes i et grenseland mellom den tradisjonsbundne folktradisjonen og det nyskrevne.

Foto: Hans Kristians Thorbjørnsen

ONSDAG 4. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

VICTORIA PUB, MARKENS GATE 19B

2100 DEBATT: ULIKHET

Lederlønninger i millionklasse, lukrative pensjonsordninger og fete sluttpakker – er det sunt i et samfunn med stadig større ulikhet? Hvor er samvittigheten og aktsomheten?

Filosofen John Dewey skrev at demokratiet «ikke kan gå fremover så lenge den store massens intelligens ikke er opplært til å forstå sin egen tids sosiale realiteter».

For få tiår siden var forskjellene i samfunnet relativt små. I dag er de eskalerende. På 1970-tallet var de fleste av oss i samme «bås», bortsett fra skipsredere som levde i sin egen verden. Hva har skjedd siden den gang? Hvordan påvirker utviklingen forskjellene og trivselsfaktorene i samfunnet? Hvor er det blitt av solidariteten og kravene til grunnleggende rettferdighet? Topplederlønningene i Norge har økt betydelig mer enn gjennomsnittslønnen. Eksemplene fra lokalt og nasjonalt næringsliv og offentlige arbeidsplasser er mange:

Daglig leder i Cultiva Erling Valvik utalte at «kunstnere trodde de kunne gå kjøkkenveien til gode penger»; selv gikk han ut hoved-inngangen med fire millioner, da han sluttet som direktør. Tidligere styreleder Ansgar Gabrielsen sa «det var styrets vurdering å gå for en slik løsning». Varaordfører Jørgen Kristiansen mente avtalen var «skamløst god», men så ingen vei utenom. Selv har han en bruttolønn på 1.2 millioner, mens ordfører Harald Furres lønn er et par hundre tusen mer, og opposisjonsleder Mette Gundersen (Ap) tjener 1.3 millioner.

I Oslo har 60 kommunale topper millionlønn. Byråd Inga Marte Thorkildsen (SV) krevde nylig tilbake 4.5 millioner tilskuddskroner fra seks barnehager; bl.a. fordi pengene var brukt til årslønn i million-klasse og helgeturer til europeiske storbyer. Thorkildsens egen lønnslipp lyder på 1.228.514 kroner, ifølge Nettavisen.

Topplederе i norske bompengeselskaper tjener mer enn statsråder i regjeringen.

Samtidig som arbeidsledige og uføre blir holdt i ørene med mini-mumsinntekt for at det skal lønne seg å jobbe, har NAV-sjef Sigrun Vågeng en årslønn på 1.9 millioner kroner, flere hundretusen mer enn statsministeren. VG har avslørt helsetoppenes millionavtaler med etterlønn, dyre firmabiler, gratis coaching og internett på hytta. Dobbelt så mange ledere har millionlønn etter effektivisering i Folkehelseinstituttet; best betalt er direktør Camilla Stoltenberg med 1.466.400. I 2010 sa Erna Solberg at hun var kritisk til de lukrative lønnsavtalene i helse-Norge. Avtalene burde ettergås, uttalte Høyre-lederen, i dag er hun statsminister.

Tidligere direktør ved Sørlandets sykehus, Jan Roger Olsen, har tatt sin sluttpakke til retten. I likhet med Olsen har flere ledere gjennom årene fått fyken grunnet alt fra store skandaler til ordinære manglende resultater. Likevel har de fått med seg gigantiske sluttpakker. Både DNB, Telenor, NSB, Norske Skog og andre selskaper har gitt tidligere ledere sjusifrede sluttpakker.

Vipps-direktør Berit Svendsen fikk med seg 6.8 millioner kroner ut døren fra Telenor. Totale godtgjørelser i 2018 ble på 11.4 millioner ifølge Dagens Næringsliv. Dagsavisen finner det meningsløst at noen – som statoil-sjef Eldar Sætre - tjener 11.5 millioner kroner, mens andre får 525.600. Det gir heller ikke mening at man som direktør for statlig spillmonopol på Hamar skal tjene 3.2 millioner kroner.

I frittstående næringsliv er inntektsnivået enda mer ute av kontroll. DNB-topp Rune Bjerke får over 8 millioner. Konsernsjef i Norsk Hydro Svein Helge Brandtzæg fikk 15.2 millioner i lønn i fjor, ifølge Nettavisen. Elkems konsernsjef Helge Aasen, som bor i Kristiansand, fikk 19.1 millioner i 2018; av dette var 5.4 millioner lønn, resten var insentiv-elementer, meldte Fædrelandsvennen. Flere andre ledere fikk store bonuser etter et godt år i konsernet.

Er Norsk Tipping med på å godkjenne økt ulikhet, når det opererer med svimlende summer i pengepremier? Nylig vant ei dame 220 millioner kroner. Hadde det vært mer sunt for samfunnet om det i stedet ble delt ut én million til 220 personer?

Debattanter:

Jan Olav Andersen, leder EL- og IT-forbundet,
Jørgen Kristiansen, varaordfører i Kristiansand (KrF),
Magne Lerø, redaktør og kommentator,
Heidi Nordby Lunde, stortingsrepresentant H,
Dag Terje Andersen, leder for Kontroll- og konstitusjons-komiteen på stortinget (Ap)
Kurt Mosvold, investor
Åshild Bruun-Gundersen, stortingsrepresentant og helsepolitisk talsperson FrP

Debattleder: **Gunnar Stavrum**

(150,- inkl. minikonsert)

Er demokratiet døende?

Av Svein Inge Olsen

Under fjorårets Protestfestival stilte vi forfatter og samfunnsdebattant Hanne Nabintu Herland dette spørsmålet. Utgangspunktet var Steven Levitskys påstand om at demokratiet er i ferd med å forvitre i USA, og at Europa kommer etter. Han hadde nettopp skrevet boka «How Democracies Dies» sammen med sin kollega og skrevet om at vi har mistet evnen til toleranse overfor meningsmotstandere og institusjonell overbærenhet.

I år stiller vi det samme spørsmålet bl.a. til en tidligere finsk utenriksminister og tidligere norsk statsminister.

Det har skjedd noe i samfunnet de siste tjue årene, som også var årsaken til at Protestfestivalen ble etablert og arrangert for første gang sommeren 2000.

I et fly på vei over Atlanteren i fjor leste jeg oktober-utgaven av det amerikanske magasinet The Atlantic der overskriften var «Is Democracy Dying?».

Vi er blitt besatt av lojalitet, og vi angriper den frie pressen. Vi polariserer og driver med konspirasjonsteorier. Magasinets skribenter finner det urovekkende at vi mennesker ikke lenger har direkte kontakt med hverandre, men kommuniserer via sosiale medier.

I en slik verden er det enkelt å monopolisere mening og distansere seg fra avvikende meninger. Yoni Appeltbaum skriver at demokratiet er blitt «religion av mennesker som ikke har mye til felles».

Ifølge to andre skribenter - Amy Chuva og Jed Rubenfeld - hadde man for bare få tiår siden samme språk om urettferdighet og rettigheter. Martin Luther King og Black Panthers var tydelige på menneskelige konstitusjonelle rettigheter. I dag er rettighetene i seg selv blitt et spørsmål.

Bare 30% av amerikanerne født i 1980-åra mener at å leve i et demokrati er essensielt, sammenlignet med 72% av amerikanere født i 1930-åra. Hvorfor har det blitt slik? Kanskje skyldes det at avstanden tilbake til 2. verdenskrig er blitt større og at det er færre og færre igjen av dem som opplevde den. Kanskje er det bare vi mennesker som gjennom internett har fått større makt til å bestemme hvilke meninger som til enhver tid skal være gjeldende? Det siste skulle man jo tro var positivt, for slik forfatter Tina Bai skriver i Klassekampen: «Når menneskeverdet blir krenket, stiller demokratiet opp».

Fullt så enkelt det ikke. De to danske forskerne Jørgen Møller og Svend-Erik Skaaning har skrevet boka «Demokrati i en krisetid» der de mener demokratiet ikke vil bryte sammen, fordi dagens populister aksepterer å arbeide innen demokratiets rammer, mens mellomkrigstidas kommunister og fascister var åpent antidemokratiske.

Dessverre er det blitt sånn at selv demokratiet har sine svakheter, og disse svakhetene er blitt mer synlig etter sosiale mediers inntreden. Vi må erkjenne at vi mennesker er flokkdyr, og at internett på enkelt vis samler oss rundt den rådende mening. Som sårede dyr lar vi oss manipulere og styre for å bli likt av massene, for slik er vi jo, vi vil bli likt og ikke mislikt. Og dessverre, det gode i oss mennesker er ofte passivt. Vi lar være å føre en samtale for å ikke bli uvenner. Eller for å sitere William Butler Yeats fra diktet «The Second Coming» allerede i 1919: «Det beste er helt uten styrke, det onde er breddfullt av glødende viljekraft».

I magasinet The Atlantic forteller Anne Appelbaum om et nyttårsparty hun holdt 31.12.1999 med hundre gjester fra store deler av verden. Det var et fredelig party for venner, men i dag råder uvennskapet, og par har blitt separert fra hverandre. Ifølge Appelbaum skyldes det ikke personlige konflikter, men politiske spørsmål.

Når Donald Trump fremdeles sitter som president i verdens mektigste land til tross for at han er upopulær både der og i resten av verden, er han blitt et symbol på at demokratiet er i ferd med å gå i oppløsning, men også et bevis på at det finnes et snev av håp der ute. Han ble tross alt stemt frem av hvite amerikanere som ikke var blitt hørt og var blitt en del av Amerikas underklasse, samt av en del kristenkonservative som så at deres rettigheter gikk i oppløsning.

Da gjenstår det om vi kan stole på at media skal få oss ut av uføret, når også medias grunnstener er i ferd med å ramle fra hverandre. Mainstream-media beskyldes for å løpe i flokk - alternative medier for å bedrive løgn.

Nå er det snart lokalvalg her i landet.
I en musikkvideo spilt in sent på 80-tallet leser festivalens eneste gjenlevende inspirator Kris Kristofferson opp diktet «The Second Coming» og legger til helt til sist: Vi kan ikke stole på at politikerne snakker sant. Vi kan ikke stole på at media snakker sant. Det er opp til oss.
Han har utvilsomt et poeng.

Triztan-Teltet
TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
ÅPENT HVER DAG HELE UKA
KAFÉ / INFORMASJON/ VAFLER/AVISER

TORSDAG 5. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV
1200 – 1600 KAFÉ / INFOTELT / VAFLER OG AVISER

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 SAMTALE

SAMTALER FRA ET EKTESKAP

Vi møter kirurgen Kjetil Unneberg og kona Marianne Mjaaland som er forfatter, lege, forsker og skribent.

Foto: Sturlason

De to har skrevet sin livshistorie som en roman. Den handler om Maria og Konrad, som har vært gift i førti år, og som har fem barn sammen. De har hvert sitt språk og skriver fra hver sin side om det de har sammen. De to parallelle historiene er flettet i hop; slik livene deres har vært uløselig knyttet til hverandre i en uuttalt pakt, som gir leseren innsyn i en nådeløs dynamikk. Det blir tidvis hudløst om hvordan to mennesker som står hverandre nær, kommuniserer og ikke kommuniserer med hverandre.

Aftenposten beskriver historien slik: Konrad og Maria møter hverandre på medisinstudiet i Oslo midt på 1970-tallet. Det er tiden for Club 7, kvinnefrigjøring og ml-bevegelse, løsslupne fester og sensitivitetskurs der deltakerne sitter to og to i lotusstilling og beføler hverandre i skrittet. Seksuell forløsning er det som gjelder. Sex har da også Konrad og Maria, men ikke bare med hverandre. De må samtidig sjonglere krevende sykehusjobber og notorisk utroskap. Hver på sin kant skriver de selvutleverende dagbøker, som den andre leser i smug. Dette er oppskriften på en mørk, lidenskapelig dynamikk, der målet er å ramme motparten hardest mulig.

Musikalsk innslag: **Hallvardson** synger Kris Kristoffersons «Nobody Wins» og «Stairway to the bottom»

(100,- gjelder alt i teltet torsdag)

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1330 BOK: #METOO

Fredrik Virtanen (SVE) forteller om boka «Uten nåde» i samtale med Sylfest Lomheim

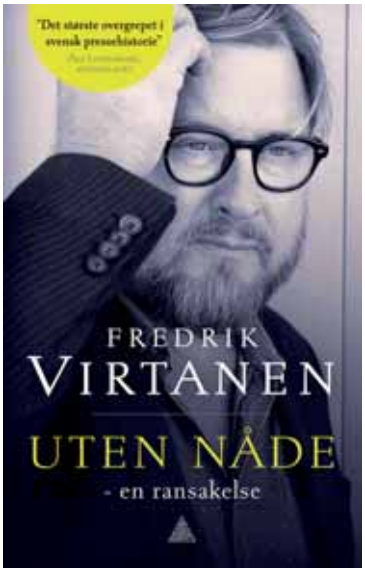

Foto: May B. Langhelle

Dette er boka ingen svenske forlag ønsket å publisere. Boka utkom på et norsk forlag samtidig i Norge og Sverige.

Fredrik Virtanen er en av Sveriges mest profilerte journalister, først og fremst som skribent i Aftonbladet og som programleder i radio og tv. I oktober 2017 ble han navngitt og hengt ut som voldtektsmann i svenske sosiale medier. Kort etter ble historien også gjengitt i tradisjonelle medier. I løpet av noen korte uker ble livet snudd på hodet. Etter 24 år i Aftonbladet fikk han sparken i desember 2017.

I et forsøk på å forstå hva som skjedde, men også for å overleve, setter han seg ned og skriver. Han ransaker begivenhetene, sitt eget liv, og ikke minst det som foregikk i mediene. Forfatteren levner ingen noen nåde, heller ikke seg selv. Men boka handler også om hvordan seriøse medier i løpet av noen korte uker brukte emneknaggen metoo som anledning til å kaste alle journalistiske prinsipper over bord.

«Tilfellet Virtanen må bli startskuddet på den debatten noen av oss har forsøkt å føre i flere måneder nå. Dette handler om ren og skjær anstendighet. Jeg forstår bare ikke hvordan det skal skje, når alle mediehus sitter i skitten eller er part i saken.» (Åsa Linderborg, kultursjef i Aftonbladet)

(100,- gjelder alt i teltet torsdag)

Victoria PUB
ÅPNINGSTIDER
MAND. - LØRD. KL. 11:00 SØNDAGER KL. 12:00
MENY: ALLE RETTIGHETER
UTESERVERING
LIVE MUSIKK - BILJARD - E-DART
Du finner oss i Markensgt. 19B
www.victoriapub.no

TORSDAG 5. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1730 DUELL: VERDIER

Hva er norske verdier, og hvorfor er det så viktig å beholde dem?

Samtale mellom statsviter/skribent Asle Toje og statsviter/skribent Torgeir Larsen.

Denne samtalen startet som en «krangel» mellom de to i magasinet Samtiden. Nå har Protestfestivalen samlet dem.

I sitt essay «Lille konsensusland, hva nå?» hevdet Larsen at Toje er målbærer av et syn som går ut på at det særegne ved norsk kultur er knyttet til majoritetsbefolkningen som «etnisk norsk». At etniske nordmenn kan komme i mindretall, ser Toje som en «akutt utfordring for norsk kultur», hevdet Larsen.

Toje skrev dette i sitt motsvar: «Det er en sannhet viden kjent at debatter om norske verdier fører ingensteds hen. Grunnen til dette er at vi snakker om verdier når vi mener kultur. De vanligste definisjonene av verdier betoner vanligvis disse som «prinsippene som hjelper deg med å bestemme hva som er riktig og galt, og hvordan du skal handle i ulike situasjoner».

Torgeir Larsen har tidligere vært stabssjef for NATOs generalsekretær, Norges ambassadør i Spania og kommentator i Dagbladet. Statsviter og skribent Asle Toje er utenrikspolitisk forsker, tidligere forskningsdirektør ved Det Norske Nobelinstitutt, fra 2018 medlem av Den norske Nobelkomite; han er fast kommentator i Klassekampen, Bergens Tidende, Dagens Næringsliv og = Oslo.

Samtaleleder: **Anders M. Tangen**

Nye/brukte MC
Peugeot scootere
Deler/utstyr
Godkjent MC-verksted
Egen nettbutikk

MC-senteret
KRISTIANSAND

Dronningensgate 59 | Tlf. 38 09 29 00 | www.mcsenteret.no

TORSDAG 5. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

FOAJEEN, COMFORT HOTEL, SKIPPERGATA 7-9

1830 DEN STORE VERDIDEBATTEN

20 + 20: Verdikommisjonen ville vært tjue år i år. Nordens Verdifestival (Protestfestivalen) arrangeres for tjuende gang – vi spør om norske verdier har fått dårligere kår. Må vi mobilisere for en andreomgang?

Kjell Magne Bondevik opprettet som statsminister Verdikommisjonen. Hovedmålet var å bidra til «en bred verdimessig og samfunnsetisk mobilisering for å styrke positive fellesskapsverdier og ansvar for miljøet og fellesskapet». Det ble ifølge mandatet ansett som viktig «å motvirke likegyldighet og fremme personlig ansvar, deltakelse og demokrati». Protestfestivalens mål var og er å bekjempe avmakt og likegyldighet; den hadde med seg både Verdikommisjonen og «Forum for systemdebatt» som samarbeidspartnere det første året. Hvor står verdiene i dag, tjue år etter?

Er vi blitt mer verdibevisste? Eller tilsier utviklingen i Norge at vi hadde trengt en ny verdikommisjon i dag?

Debattanter:
Kjell Magne Bondevik, tidligere statsminister og «Verdikommisjonens far»,
Kristian Hagestad, rådsleder i Protestfestivalen,
Reidar Almås, forsker og professor i regionalpolitikk og medlem av Verdikommisjonen,
Henrik Syse, filosof og forsker,
Anja Cecilie Solvik, billedkunstner og leder for Bunadsgeriljaen,
Unni Wilhelmsen, artist og medlem av Verdikommisjonen

Debattleder: **Karen Kilane**
Diktopplesning: **Ulrikka Gernes (DK)**
Musikalsk innslag: **Hallvardson** synger Kristofferson

(150,- inkl. duell)

Photo Christoffer Regild

PROFILEN

Ulrikka Gernes
(f.1965) har skrevet en rekke diktsamlinger, utgitt i Danmark og Canada. I sistnevnte land er hun med i juryen for The Griffin Poetry Prize. Hun sier følgende om poesi: «Poesi er en slags aktivisme, fordi poesien insisterer på å lytte innad, insisterer på mening og taler med en «annen» stemme.

Foto: Johs. Bøe

PROFILEN

Unni Wilhelmsen
(f.1971) er *sanger, låtskriver og musiker. Musikken hennes regnes som visepreget pop-musikk i den opprinnelige amerikanske tradisjonen singer/songwriter, hvor teksten også spiller en viktig rolle. Da hun slo igjennom i 1996 med debutalbumet «To Whom it May Concern», ble hun samtidig en viktig formidler av en sjanger som tidligere hadde vært nesten urørt i Norge. Hun har vunnet Spellemannsprisen som årets kvinnelige artist og for årets album. I tillegg til å være soloartist har hun vært fast gitarist i Di Derre siden 2013. I 2016 var hun med på «Hver gang vi møtes» etterfulgt av utsolgt Norgesturne sammen med Henning Kvitnes. Hennes samfunnsengasjement har nok hatt betydning, da hun ble invitert med i Verdikommisjonen for tjue år siden.*

TORSDAG 5. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

MAX VOLUME, CLARION HOTEL ERNST, RÅDHUSGATEN 2

2030 MINIKONSERT

Ingamay Hörnberg & Lelle Sjöholm (SVE)

Ingamay Hörnberg er sanger, tekstforfatter, komponist og programleder. Mange husker henne fra 1970-tallet, da hun ble spilt i mangt et kristent hjem. Hun ble ofte nevnt i samme åndedrag som landsmennene Evie, Pelle Karlsson og Curt & Roland. Men så hoppet hun av, fikk en omveltning i livet, og musikken hennes forsvant fra mangt et kristent hjem. Mange år senere dukket hun opp igjen. Hun hadde ikke forlatt troen, bare menigheten. Senere ble hun kjendis på svensk TV med dukken Skurt i mer enn 3000 programmer. Spesielt oppmerksomhet fikk hun for at dronning Silvia var gjest tolv år på rad. I 2005 lanserte hun ny plate på Protestfestivalen og har siden besøkt festivalen flere ganger. Hun har også samarbeidet med Astrid Lindgren og med produsenten og arrangøren Lelle, som hun nå besøker festivalen sammen med.

PROFILEN

Ingamay Hörnberg *født 1948 slo igjennom med albumet «Tenk Att Få Vakna» (1972) der hun oversatte Cat Stevens «Morning has broken» og gjorde den om til en gospelsang. Året etter kom «Barn Av Modern Tid», og så i 1975 «Jag Följer Dig». Tittelsporet på «Kom In I Guds Solsken» (1977) ble også en hit med Evie, men det var Ingamay som fikk den oversatt til svensk. Hun oversatte også den kjente countryslageren «Will The Circle Be Unbroken» til «Låt Oss Alla En Gång Mötas». Flere av Ingamays sanger må kunne omtales som landeplager på det kristne Sørlandet.«Min Stund På Jorden» kom ut i 1978, og «Ingamay» i 1981, før bruddet med pinsebevegelsen. Det skulle ta mange år før neste utgivelse. «Dag til ro» er hennes siste, innspilt i Kristiansand.*

(150,- inkl.- samtale)

MAX VOLUME, CLARION HOTEL ERNST, RÅDHUSGATEN 2

2100 SAMTALE

DEMOKRATI: Er demokratiet døende?

«We live in a political world / Love don't have any place / We're living in times where men commit crimes / And crime don't have a face»
- Bob Dylan i «Political World» (Oh mercy, 1989).

I oktober 2018 sto spørsmålet «Is the democrazy dying?» over forsiden til det amerikanske tidsskriftet «The Atlantic». Magasinet mente at man i USA er besatt av lojalitet, angriper den frie pressen, polariserer og driver med konspirasjonsteorier. Yoni Appeltbaum skrev at demokratiet er blitt en «religion av mennesker som ikke har mye til felles». Ifølge Amy Chuva og Jed Rubenfeld hadde man for bare få tiår siden samme språk om urettferdighet og rettigheter. Både Martin Luther King og Black Panthers var tydelige på menneskelige konstitusjonelle rettigheter. I dag er rettighetene i seg selv blitt et spørsmål. Bare 30 prosent av amerikanere født i 1980-åra mener at det å leve i et demokrati er essensielt, sammenlignet med 72 prosent av dem født i 1930-åra. Hvorfor har det blitt slik?
Vil demokratiet forsvinne som styreform? Mange trekk i tiden avspeiler demokratiets sårbarhet. Donald Trump utfordrer det politiske etablissementet i USA og setter kampen mot den globale oppvarmingen i fare. I Europa har brexit skapt usikkerhet.

Kaia Storvik, leder i Tankesmien Agenda, skrev i VG at «noe er i ferd med å ta fra oss demokratiet. Og det skjer nesten uten at du merker det. I Polen har regjeringen vingeklippet både domstoler og pressen. Tyrkias president øker egen makt gjennom grunnlovsendringer, og begår alvorlige brudd på minoriteters rettigheter og ytringsfriheten. I USA angriper og undergraver presidenten demokratiske institusjoner og strammer inn reglene for stemmegivning, mens han kontinuerlig svekker tilliten til kritiske medier, forskning og fakta». Storvik mener Norge også har utfordringer: «Vi har utfordringer med innvandring. Og vi har kompliserte og teknokratiske beslutninger som mange opplever fremmedgjørende».

Christian-Marius Stryken, partner i rådgivningsselskapet Panor Public Affairs og tidligere politisk journalist, skrev i Samtiden at «Demokratiet er ikke sikret en gang for alle verken i Polen, Ungarn, USA eller her hjemme. Kapitalisme og markedsøkonomi skaper ikke alltid demokratier». Eller som han også sa: «Med Trump i Det Hvite Hus fremstår Bush-epoken i dag som en nesten vakker og svunnen tid».

Kan faretegnene for demokratiet ha sammenheng med at avstanden til andre verdenskrig er blitt større; at det er stadig færre igjen som opplevde den?

Hvilken rolle spiller internett med dets muligheter for å påvirke meningsbildet? Må vi erkjenne at mennesket er flokkdyr, og at internett samler oss rundt rådende meninger og enkle løsninger? Hva betyr det at vi har mindre direkte kontakt med hverandre og heller kommuniserer via sosiale medier og har flyttet store deler av den politiske debatten til disse kanalene?
Andre vil si at når Donald Trump fremdeles sitter som president i verdens mektigste land, til tross for at han er upopulær både der og i resten av verden, er dette ikke bare et tegn på at demokratiet kan gå i oppløsning, men også et bevis på at det finnes et snev av håp. Han ble tross alt stemt fram av amerikanere som opplevde at de ikke var blitt hørt. De to danske forskerne Jørgen Møller og

TORSDAG 5. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Svend-Erik Skaaning har skrevet boka «Demokrati i krisetid», der de hevder at demokratiet ikke vil bryte sammen, fordi dagens populister aksepterer å arbeide innen demokratiets rammer, mens mellomkrigstidas kommunister og fascister var åpent antidemokratiske. Er det faktisk slik Tina Bai skrev i Klassekampen om vår bruk av internett: «Når menneskeverdet blir krenket, stiller demokratiet opp».

Samtale mellom
Kjell Magne Bondevik, Norges tidligere statsminister; **Fredrik Virtanen**, mangeårig journalist i svenske Aftonbladet; **Hilde Sandvik** journalist og grunnlegger av den skandinaviske plattformen Broen; **Pär Stenbäck**, Finlands utenriksminister 1982-83, innvalgt i Riksdagen 1970-85, president i det internasjonale Røde kors 1988-92, forfatter av den nye boken "Demokrati under hot?".

Samtaleleder: **Madeleine Cederström**

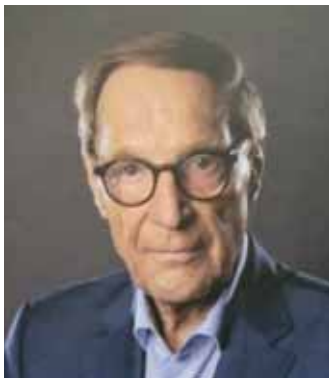

Foto May B. Langhelle

OUTTRO: FILM: LITTLE BOY

(5 min), regi: Kristian Pedersen

Den 6. August 1945 sto solen opp to ganger over Hiroshima. Den første solen brakte en ny dag. Den andre oppsto da atombomben Little Boy detonerte.

(150,- inkl. minikonsert)

PLUSS-
økonomi as

Din partner på lønn og regnskap

Telefon: 38 12 95 30 | Kirkegata 25, 4612 Kristiansand | www.pluss-ok.no

Finn og vinn i Sørlandschipsposen!

VINN sabla fin bademadrass – Vinnerlodd i posen

Les mer om konkurransen på www.sørlandschips.no/konkurranse

Hør sommerlåta her

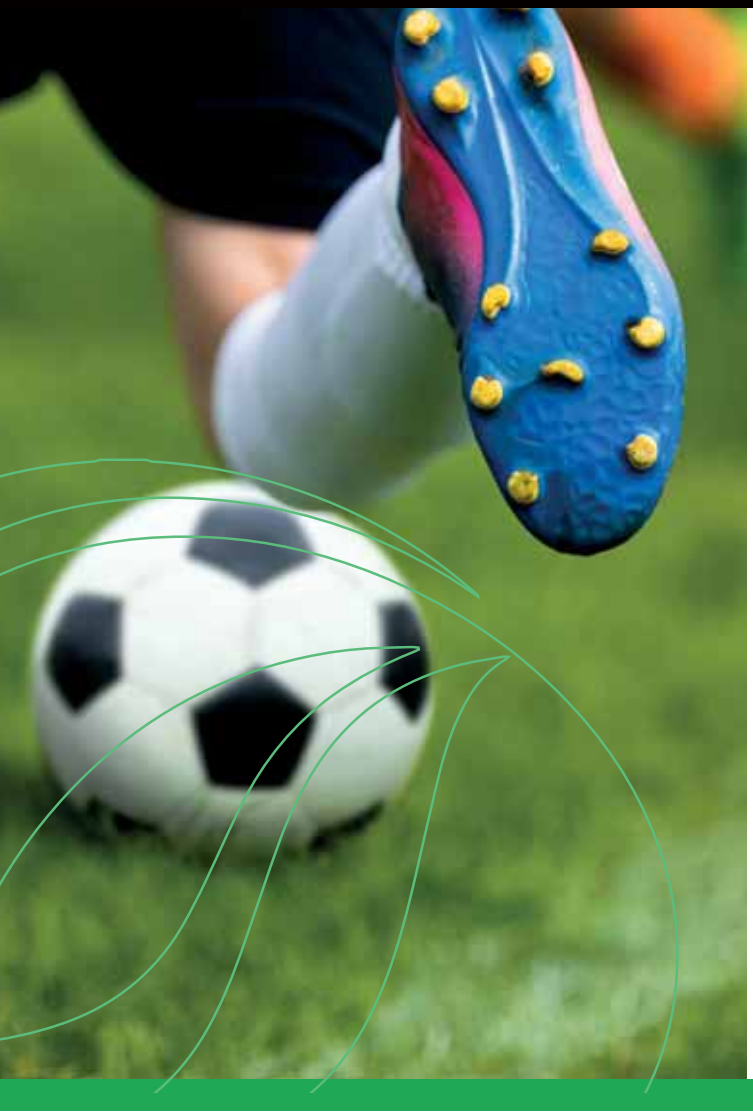

GRANULATFRITT KUNSTGRESS, REN SPILLERGLEDE

Velg vårt miljøvennlige kunstgress. Det har støtdempende underlag, innfyll av sand og er en kilde til ren fotballglede, ikke til forurensning. Det leveres med nordisk sertifikat, er berettiget til spillemidler og godkjent for breddefotball etter alle europeiske standarder.

Allerede har 15 baner i Norge fått levert miljøvennlig kunstgress, med svært gode tilbakemeldinger. De har fått lavere driftskostnader, slipper etterfylling og dyre tiltak for å begrense spredning av granulater eller mikroplast.

Send oss en mail til **sport@scanturf.no** eller ring fagansvarlig sport Frode Norheim på **tlf 40 28 22 22** så forteller vi deg mer om neste generasjon kunstgress.

ScanTurf

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

FISKÅ UNGDOMSSKOLE, VÅGSBYGD

1200 – 1400 UNG PROTEST

La oss leve for hverandre!

Framtida formes i fortida – Utenforskap ødelegger framtida. Hva skal til for at alle skal bli med i skoletida og i fritida? - Er du den som har føkka opp stemninga, eller er du den som joiner med alle? Må det serr seff være sånn at det er enten eller?

I byens gater finner vi et av landets tøffeste ungdomsmiljøer, skrev journalist Elise Kruse i en lengre reportasje fra Kristiansand i avisen Vårt land. Det er dette miljøet som bl.a. førte til at Jakob Hassan, som gikk på Fiskå skole, ble drept i desember 2016, og det er dette miljøet som kaller det å stjele en sykkel for en «liten dritt-ting». Samtidig hevder Lars Ivar Bratsberg, som er ungdomsrådgiver i Agder og Telemark bispedømme, at omtrent en tredel av byens ungdom går i det kristne ungdomsmiljøet i Q42. Må man være kristen eller spille fotball for å havne i rett miljø i Kristiansand i dag?

Er du den snille, den pene, skulkeren, den dumme, den gode, den alle liker, den ingen liker? Forfatter og filosof Raoul Martinez beskriver boka «Frihet. Makt, kontroll og kampen for vår framtid», hvordan vi alle er en del av det store fødselslotteriet. Vi er uskyldige tilskuere til vår tilstedeværelse i verden helt fra fødselen av. Vi velger ikke å bli født, heller ikke hvilket miljø vi blir født i, ikke religion, ikke om vi blir født i et fredfullt villaområde eller i et krigsområde. Vi kan heller ikke velge om vi er glade eller ulykkelige, friske eller syke. Det meste handler om vår biologiske arv og det miljøet vi utsettes for.

Med dette for øyet, hva kan vi gjøre for å ta bedre vare på hverandre?
Og hva kan vi gjøre for at Kristiansand og skolen skal bli et bedre sted for alle?

Debattanter:
Stein Arve Graarud, ungdomspastor i Frikirken,
Jolin Slotte, finlandssvensk forfatter,
Ida Marie Høeg, professor i religionssosiologi UIA,
Magnus Storm, youtuber og blogger,
Heidi Wittrup Djup, psykologspesialist,
Mina Hadjian, stifter Røverradion
Erlend Segberg, kaptein på IK Start

Debattleder: **Elise Kruse**
Musikalsk innslag: **Siri Byrkjedal**

(fullsatt med skoleelever)

Foto: Ida-Lina Nyholm

PROFILEN

Foto: Hanne Gjeving

Mina Hadjian *(f.1975) er født i Teheran og har deltatt på festivalen tidligere, og også omtalt Protestfestivalen som landets viktigste festival, fordi den står for total frihet. Mina selv har stadig vært i media på grunn av sin frittalende og kontroversielle radiopersonlighet. NRK gav henne sparken. Det topper seg da hun i tillegg blir svindlet grovt av manageren sin, at hun våkner opp til å lese i avisa at hun er blitt slått konkurs. Hun er blakk, arbeidsløs, ligger under dyna og det eneste hun tenker på er å dø. Så ringer Norges mest arresterte mann, Trond Henriksen. Han vil hun skal lage radio i fengsel. Når Mina, som selv er utstøtt av samfunnet, møter de utstøtte i fengsel, forandrer alt seg. Dette er starten på RøverRadion, et prisbelønnet, grensesprengende og internasjonalt anerkjent radioprogram. Mina er blitt stueren, men som hun påpeker selv: - Fortsatt ikke en del av saueflokken!*

KopiAnstalten
Trykksaker til bedrifter og private, -raskt og enkelt!
Vestre Strandgate 19 A, 4615 Kristiansand | Tlf.: 38 10 84 00 | www.kopianstalten.no

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TEMADAG I TELTET

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 – 1600 KAFÉ / INFORMASJON/ KAFFE & VAFLER / AVISER

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 SAMTALE: FLYSKAM

Stadig flere slutter å fly for å følge sine egne prinsipper i praksis – de tar klimautfordringene på alvor

«Det er veldig søtt at du er så engasjert». – Mens barna streiker for miljøet, gjør voksne narr av dem på sosiale medier, skriver avisen Vårt Land. Den svenske 16-åringen Greta Thunberg har satt i gang en folkeaksjon for at vi skal slutte å prate om miljøet og i stedet gjøre noe konkret. Som hun fortalte på Skavlan, organiserte hun skolestreik for å sette klimadebatten på agendaen under det svenske valget. Nå tar hun toget rundt i Europa for å tale verdensledere midt imot. Under klimaforhandlingene i Polen kalte hun verdensledere for hyklere.

«Flyskam» er et nytt begrep i Sverige og ble årets nyord hos «söta bror» i fjor. I Danmark kaller de det «klimaskam».

De svenske kristenlederne Peter Halldorf og Magnus Malm vil ikke lenger fly; de vil bidra til å redusere klimautslippene: «Ikke fordi vi tror at flyreiser er den primære årsaken til klimaforandringene. Men som et lite, konkret tegn på vår vilje til å bevege oss i en annen retning», skriver Halldorf og Malm i et brev til media. De vil ta sin tro på alvor. De vil ikke bare prate uten å handle.

Burde flere følge etter, eller går verden glipp av foredrag og ekte engasjement, som man aldri vil kunne følge opp på samme måten uten ved å ta fly? Og hvor mye hjelp er det egentlig i at noen få mennesker kutter ut flyreiser?

Samtale mellom Kjell Westö, forfatter**,**
Hildegunn Marie Schuff, forsker og MDG-politiker,
Hilde Havro, debattleder i Nationen,
Sven Henriksen, skuespiller, dramatiker og samfunnsdebattant.
Anja Bakken Riise, leder i Fremtiden i våre hender
Dag Brekkan, marked- og kommunikasjonssjef i Vy Tog Sør.

Samtaleleder: **Anders M. Tangen**
Musikalsk innslag: **Siri Byrkjedal**

(100,- inkl. alt i teltet fredag)

Foto: Nora Brønseth

PROFILEN

Sven Henriksen *(f.1955) er skuespiller, dramatiker og samfunnsdebattant. Han har hatt en rekke roller, og er i dag bosatt i Mo i Rana og tar oppdrag ved Nordland Teater. Han er kjent for mange eldre kulturpersonligheter i Kristiansand, fordi han gikk musikkhøgskolen her i byen. Han jobbet ikke minst sammen med sin nære venn, den nå avdøde teaterlegenden Alex Schjerpf. Han har også vært skuespiller og jobbet som scenograf ved det samiske nasjonalteater. Bloggen hans er blitt allment kjent, og i fjor gav han ut et sammendrag i boka «Hold kjeft da, Henriksen». Sven flyr mye i jobben, og deltar i debatt om klimaskam, samt i en debatt om familiekonflikter.*

FLYTTEBYRÅ
-TRANSPORT-
STEIN IVAR LUDVIGSEN AS

Mjåvannsveien 180, 4628 Kristiansand S
Epost: ludvigsen@lflytting.no
Telefon: (+47) 908 45 787

Flere svensker (og sikkert også nordmenn) velger bort fly og kjøtt, melder svenske medier. En rapport fra WWF viser at slik er det blitt. Hvorfor har dette skjedd? Det skal vi forsøke å belyse I teltet denne dagen.

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1330 SAMTALE: KJØTTVEGRING

Hvorfor blir ikke alle veganere eller vegetarianere?

«Antallet veganere har økt med 80 prosent på bare seks år; det er en vegetarisk matrevolusjon på gang,» sier Kaisa Ramona Hautala. Det er også i tråd med utviklingen internasjonalt; blant annet har antall veganere i USA økt med 600 prosent siden 2014, det finnes nå 20 millioner amerikanere som følger et utelukkende plantebasert kosthold. Men er det bare positive sider ved å slutte å spise kjøtt? Må ikke veganere putte i seg et lite lass av piller med vitamin- og mineraltilskudd? Og ifølge en ny studie ved det medisinske universitetet i Graz i Østerrike har vegetarianere høyere risiko for kreft, allergier og angst.

Kari Gaasvatn spør i Nationen om veganere nå er blitt det store problemet? Hun utdyper: «Hva er det med et samfunn som gjør at stadig flere tar avstand fra å spise dyr? Det er tusen slike grunner, men det er også en sammenheng med at dyr er redusert til innsatsfaktorer, som må presses mest mulig», mener hun.

Hvorfor slutter mange med kjøtt? Undersøkelse fra Opinion på oppdrag fra NOAH viser at kunnskap om hvordan kjøttstykket på tallerkenen vår påvirker egen helse, dyrene vi spiser og verden rundt oss, gir mer bevisste matvalg.

De lyser jo mot oss, i moden alder, Inger Lise Rypdal, Lillian Müller og Linn Stokke, som eksponenter for plantebasert mat, der de ser så mye yngre ut enn de i virkeligheten er. Det er vel det vi alle ønsker, et ungt ytre i en sunn kropp?

Lillian Müller er aktuell med «Si JA til livet!», en helsebiografi ført i pennen av Lillian og Anne-Karine Strøm. Linn Stokke og Sine Stokke har laget boken «Mat for livet – Helsen og jorden vår».

«Vi er veldig glad i mat! Samtidig er vi veldig opptatt av miljø og dyrevelferd. Dette har gått steg for steg for oss. Vi har lært mye underveis. Vi har gått noen skritt i en retning og funnet en annen løsning på veien. Justert litt her og der,» uttalte Liv Loftesnes i Dagbladet.

Samtale mellom Linn Stokke skuespiller, forfatter, sanger og veganer. **Lillian Müller** fotomodell og veganer. **Kari Gaasvatn** journalist i Nationen.
Alle disse tre er aktuelle med nye bøker.
Stian Espedal slakter i Nortura, har gitt ut boken «Slakting & Skjæring». **Hilde Havro**, debattleder og kommentator i Nationen.
Samtaleleder: **Anders M. Tangen**
(100,- inkl. alt i teltet fredag)

PROFILEN

Kari Gåsvatn *(f. 1948) har deltatt en rekke ganger på Protestfestivalen, og det er ikke uten grunn. Under utdelinga av Matprisen 2016 ble hun tildelt Formidlingsprisen for å ha deltatt i norsk offentlig debatt gjennom mange år, med skråblikk på matproduksjon og forbruk i norske og internasjonale forhold. Hennes karriere startet allerede i 1970, og i disse årene har hun skrevet om politikk, om landbruk, EU, miljø og mye annet. Hun sier selv at hun er opptatt av etiske og sosiale spørsmål, minoriteters rettigheter og demokratiets utvikling. Hennes ferske bokutgivelse heter Geriljahagen og handler om mat som politikk.*

STRØMMES

Strømmes gir synlighet og attraktivitet til virksomheter
gjennom bærekraftige profileringsprodukter og løsninger.

4 deltakere fra nordiske land deler kulturopplevelser:

Foto Edgar Bachel

Tom Roger Aadland (N)

FILM: Ingmar Bergman: Fanny och Alexander (1982)
BOK: Göran Tunström: Berömda män som varit i Sunne (1998)
PLATE: Lars Winnerbäck: Kom (1999)

Åsa Linderborg (S)

FILM: Vice. Regi och manus: Adam McKay.Smart (2018). (Satir om Dick Cheney.)
BOK: Rune Lykkeberg: Vesten mot vesten (2019).
(Danska Dagbladet Informations chefredaktör analyserar västvärldens ideologiska kris som ingen annan just nu.)
SKIVA: Doktor Kosmos: Hej alla barn (2019).
(Efter elva års tystnad sätter de text och musik till en urspårad samtid.)

Désirée Saarela (F)

FILM: Olivier Dahan: Edith Piaf: La vie en rose (2007)
BOK: Ildefonso Falcones: Katedralen vid havet (2006)
SKIVA: The Cranberries: Everybody else is doing it,
So why can't we? (1993)

Jakob Holm (DK)

BOG: William Faulkner: As I lay dying (1930)
FILM: Kurosawa: Ikiru (1952)
PLATE: The Triffids: Calenture (1987)

Hvorfor i all verden støtter jeg demokratiet, majoritetens Styre, når jeg selv under alle omstendigheter vil tilhøre Minoriteten: de underlige.

Eeva Kilpi (1928-),
finsk poet og feminist

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

MARINA LE MONDE, ØSTRE STRANDGATE 2

1730 FILM:
INGEN RIKTIG FINNE

Regi: Mika Ronkainen, 2012, 90 min. (svensk tekst)

En finsk musikkdokumentar om utenforskap, om røtter og identitet. Filmen vant pris under Göteborgs filmfestival i 2013 for «Beste nordiske dokumentar». Finlandssvensk er tema på årets festival. Denne filmen handler om svenskfinner, en annen minoritet som har fått lite oppmerksomhet. På 60- og 70-tallet dro 600 000 finner til Sverige for å få arbeid på grunn av stor arbeidsledighet i Finland. Omkring 200 000 av dem vendte hjem til Finland på 80-tallet. Mange år senere følger regissør Mika Ronkainen, Kai Latvalehto og hans far Tauno fra Oulo i Finland til Göteborg, der de bodde når Kai var liten på 70-tallet. Filmen er en musikalsk reise i minner med skam, skyld og familiehemmeligheter. Det skal mye til å ikke bli grepet av denne personlige historien om oppvekst, røtter og identitet, og om å finne et tredje hjemland i musikken.

Kai Latvalehto som filmen handler om, skrev senere doktor-avhandlingen «Finsk blod, svensk hjerte?» ved Åbo Akademi om hvordan andregenerasjons sverigefinner opplever sin identitet. I et intervju med Hufvudstadsbladet i fjor uttalte Latvalehto at svenske myndigheter burde gjort mer for å opplyse om sverige-finnenes historie og å ta vare på deres historiske arv. I likhet med finlandssvenskene i Finland har sverigefinnene havnet i skyggen, hevdet han.

For å ha ryddet litt i begrepene:
Finlendere: personer fra Finland, uavhengig av språk.
Finne: Finlendere med finsk som morsmål.
Finlandssvensk: Finlendere med svensk som morsmål.
Sverigefinlender: Finlendere bosatt i Sverige.
Sverigefinne: Finskspråklige finlendere bosatt i Sverige.
Sverigefinlandssvensk: Finlandssvensk bosatt i Sverige.

ÅPNINGSTIDER I KVADRATUREN

BUTIKKER		SLOTTET		LILLEMARKENS		SANDENS	
mandag-fredag	lørdag	mandag-fredag	lørdag	mandag-fredag	lørdag	mandag-fredag	lørdag
09–18	10–16	09–19	10–17	09–18	10–16	09–20	10–18

HUSK LANGÅPENT PÅ TORSDAGER til kl 19.00.
Gjelder butikker i Markensgate, Lillemarkens og Slottet. Sandens har åpent til kl 20.00.

KVADRATUREN
MER Å BY PÅ
kvadraturen.no

Sjokolade, jordbær, krokan eller lakris...?

Vi har alle våre meninger om små og store ting i livet. En av dem er strøssel. Men hvem bryr seg vel om hva du topper softisen din med? Valget er ditt.

Nyt dagen og Kremen av iskrem.

HENNIG OLSEN
ETB.1924

Fredagskveld med Ve & Vel

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

MARINA LE MONDE, ØSTRE STRANDGATE 2

1900 SAMTALE: FAMILIEKONFLIKTER BRUTTE BLODSBÅND

Står du alene igjen etter å ha brutt med foreldre eller søsken? Eller har du selv blitt utstøtt? Brutte relasjoner i familien er såret som aldri gror, som preger deg hvor du enn bor.

Henrik Ibsen brøt kontakten med sin familie, etter at han ble voksen. Ibsen så aldri foreldrene igjen. Han er ikke alene om det.

Ett av de mest smertefulle relasjonsbrudd er det mellom barn og foreldre, skriver sjelesørger Tor Johan Grevbo i Agenda 3:16. Han mener dette er blant det minst omtalte, men mest smertefulle som kan skje, noen ganger verre enn å oppleve selvmord, død og fengsel. Grevbo anslår at 30 prosent av familiene har opplevd slike brudd. Heldigvis blir ikke alle permanente. Årsaken til bruddene er mange og varierte. Noen er faktisk svært forståelige, som arveoppgjør, uforløste konflikter i barndommen eller ulike personligheter som ikke klarer å kommunisere sammen.

«Jeg har sluttet å telle antall begravelser jeg har forrettet i, hvor forholdet til avdøde har vært komplisert og vanskelig, hvor den nødvendige samtalen glimrer med sitt fravær. Det er hjerteskjærende å være vitne til hver gang,» skrev prest i Uranienborg kirke Ingrid Nyhus i sin faste spalte i Vårt Land. «Folk snakker ikke sammen før det er for sent. Ikke om døden, ikke om livet som har vært, i alle fall ikke om livet som ikke ble slik de ønsket. -- Like sant er det at noen har tilsynelatende behov for å holde fast på bitterhet, hat og nag,» sier Nyhus.

«Du skal hedre din mor og far,» heter det i Bibelen. Men hva når mor eller far ikke har vært snille mot deg, eller når forskjellene mellom deg og dine foreldre eller søsken er så grunnleggende at kommunikasjon er umulig?

Psykologiprofessor Paul Moxnes har en annen tilnærming: «Hvorfor i all verden skal vi ikke kunne skille oss fra våre foreldre?» Mange kommer ut av barndommen med hat til foreldrene. Skal de da tvinges til å være sammen? Venner kan man bryte med. ektefeller kan man skille seg fra, men foreldre kan man ikke kutte ut. I VG forteller «Lisa» (45) om hvorfor hun måtte bryte kontakt med sin mor med en psykisk diagnose. For «Hanne» (37) førte et arveoppgjør til brudd. «Torill» (62) droppet kontakten med moren sin etter at stefaren hadde utsatt henne for seksuelle overgrep. For ti år siden kuttet «Petter» (50) kontakt med sin egen bror fordi han var utro med kona hans. «Kristoffer» (26) har en mor som har brutt kontakt med hele familien.

Forfatter Vigdis Hjorth fikk nok for 30 år siden: «Jeg har skrevet mye som er mer eller mindre selvbiografisk, og jeg har brutt med min primærfamilie for nærmere tretti år siden, og innenfor familien har vi ulike fortellinger om hva vi har vært med på,» fortalte Hjorth i samtaleboken «Vigdis, del for del» skrevet av Kaja Schjerven Mollerin. Boken kom ut høsten 2017, bare en måned etter at søsteren Helga Hjorth gav ut «Fri vilje» som et motsvar til Hjorths roman «Arv og miljø» om et arveoppgjør og oppløsningen av en hel familie.

«Det er sjelden en god ide å la arvingene dele familiehytta,» fastslår advokat Andreas Poulsson i Dagbladet. Han tror at mange familier har romantiske tanker om familieidyll og at alle skal være glade sammen, mens virkningen ofte er motsatt. Det skal så lite til før det blir bråk om noe man eier sammen, og det krangles om bruk, vedlikehold og påkostninger,» sier han. Ole Førland fra Søgne fortalte i samme artikkel om hvordan han trakk seg unna hele hytta han eier sammen med søsknene, men ønsker å fortelle historien fordi den er et klassisk eksempel på hvordan det kan skape konflikter i nære relasjoner når hyttearven skal fordeles.
På Facebook er gruppen «Enestående» opprettet for folk som har brutt med foreldre og søsken, eller blitt utstøtt av dem. I boken «Søsken for livet» skriver Kirsten Hofgaard Lycke, professor emeritus ved Institutt for pedagogikk ved UIO, om fraværet av kontakt. Ethel Fjellbakk Wright, leder av Konfliktrådet i Østfold og Follo, sier at krangler ofte handler om grunnleggende behov som å føle seg sett, elsket og respektert.

Er det gode grunner til å gjøre opp med og forsones med familien? Professor i filosofi i Bergen Espen Gamlund og lege og filosof i Bergen Carl Tollef Solberg sier i Samtidens utgave om «Meningen med døden»: «Vi bør bry oss om vårt ettermæle, fordi det som skjer etter vår død, kan ha tilbakevirkende kraft på livet vi levde. Noe i oss opphører ikke å eksistere, selv om livene våre stopper. Dette noe utgjør vårt ettermæle, minnene om oss, det vi blir husket for. Derfor bør vi bry oss om vår egen narrative overlevelse».

Peter Sandström (FIN), forfatter,
Lise Skov (DK), kultursosiolog,
Stein Reinertsen, biskop i Agder,
Tor Johan Grevbo, sjelesørger, forfatter og pensjonert professor,
Heidi Wittrup Djup, psykologspesialist og leder av Klinikk for Krisepsykiatri,
Sven Henriksen, skuespiller, dramatiker og samfunnsdebattant.

Samtaleleder: **Lena Ronge**
Diktopplesning: **Ulrikka Gernes (DK)**

(200,- inkl. film og hyllest til Jahn Teigen)

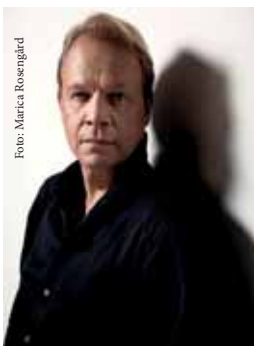
Foto: Marica Rosengård

Foto: Guro Sommer Værland

Vi støtter kulturlivet

Sparebanken Sør støtter mange prosjekter innenfor kultur, idrett, utdanning og andre områder. Sammen skaper vi vekst i ditt lokalsamfunn.

sor.no

SPAREBANKEN SØR

Illustrasjon: Oscar Jansen

FREDAG 6. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

MARINA LE MONDE, ØSTRE STRANDGATE 2

2100 KONSERT: Tida står Stille I Kveld: En hyllest til

Jahn Teigen

fyller 70 år i september 2019

VI SKAL HYLLE EN «OPTIMIST» OG DEN HYGGELIGSTE PERSON VI KAN TENKE OSS.

Teigen ble født i Tønsberg 27. september 1949 og er en av våre mest folkekjære sangere og låtskrivere. Protestfestivalen har mye å takke ham for. År etter år stilte han opp uten honorar, deltok med sang og i debatter. «Jahn er jo filosof,» sa skuespiller Lars Andreas Larssen under et møte med Kulturdepartementet da han ville tale festivalens sak for å få økonomisk støtte. Teigen bidro selv også økonomisk, når det trengtes som mest. Hvem glemmer kirkekonserten i domkirken der han delte fra sitt liv? I år gir vi tilbake en konsert til ære for Jahn; kunstneren, medmennesket og en viktig støttespiller gjennom mange år.

INGAMAY HÖRNBERG & LELLE SJÖHOLM (SVE) | FREDRIK FURU (FIN) | SIRI BYRKJEDAL | JUST X | ARLY KARLSEN | TOM ROGER AADLAND | PÅL RAKE | ELIAS AKSELSEN | SILJE TORSØE INGER LISE STULIEN & STEIN ROGER SORDAL **Programleder: ANDERS M. TANGEN**

(150,- inkl. samtale)

Foto: Arild Danielsen

Daniel Mikkelsen Photography

Foto: Sigbjørn Tveite

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

– BLI KJENT MED EN MINORITET!

Finlandssvenske er en betegnelse på personer som tilhører den svenskspråklige minoriteten i Finland og snakker finlandssvensk. Denne minoriteten utgjør i overkant av 5 % av befolkningen.

Sitater fra Alfred Backas bok «Överlevnadshandbok för finlandssvenskar:

«Men kan du finlandssvenska? Där tvekar du. Många har härmat Mark Levengood och låtsas vara finlandssvenskar utan att någonsin behärska den viktiga språkskatten som varje sann hurrare besitter».

Her er litt å vite:
«Alla i Finland talar finska.» *Inkorrekt. Vissa talar uppenbarligen svenska. Resten talar inte alls, om bara möjligt*

«Finlandssvenska är svenska med finsk brytning.» *Inkorrekt. Du tänker på värmländskan som är svenska med norsk brytning.*

«Alla i Finland bär kniv.» *Inkorrekt. Du tänker på muminmuggar.*

«Finland har världens bästa skolor.» *Korrekt. Det är därför vi väljer så bra politiker.*

«Finlandssvenskar är mumintroll.» *Korrekt. Så pass att vi i överrepresenterad grad är vita och rädda för Mårran.*

«Finland är världens lyckligaste land.» *Korrekt. Det är därför vi är så satans glada hela tiden.*

Ord som kun benyttes av finlandssvensker:
Hoppeligen
Nakupelle
Human nyliberalism
Nyttjar
Finlandssvensk

TRIZTAN-TELTET, TORVET I MARKENS

SUPER-LØRDAG I TELTET: TEMA

Finlandssvensk

1200 – 1600 KAFÉ / INFOTELT / VAFLER OG AVISER

Denne lørdagen er vertskapet i teltet finlandssvensk, men bosatt i Kristiansand. **ULRIKA, DANIEL** og **GUN** byr på finlandssvensk mat, og hele uken kan du lese finlandssvenske aviser. Hofvudstadsbladet og Vasabladet er de største avisene på svensk i Finland. Kyrkpressen er vel Svenskfinlands svar på avisen Vårt Land. Magasinet Kuriren gis ut i Österbotten.

DOMKIRKEN, TORVET

1030 SAMTALE: HJEMME I LIVET:

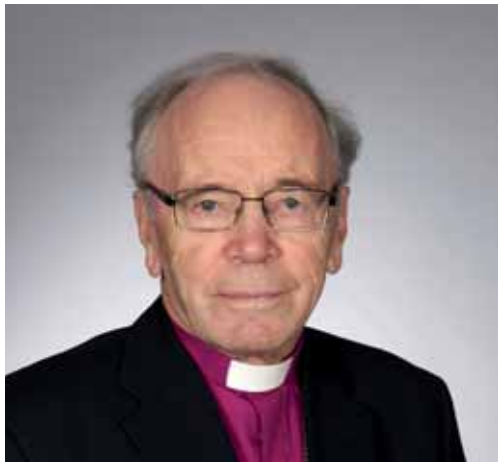

Erkebiskop emeritus John Vikström i samtale med den finlandssvenske TV-programlederen Mark Levengood.

Erkebiskop emeritus i Finland John Vikström var sentral i finsk kirkeliv i årene 1970 - 2000. I dag er han 88 år og har skrevet en liten bok om helse, sykdom og livsmening. Helse handler ikke bare om å ha det bra fysisk; den har også en psykologisk, sosial og åndelig dimensjon. Viktigere enn hvordan vi har det, er selve innstillingen til livet, i hverdag så vel som i livet som helhet.

(fri inngang)

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1200 FOREDRAG: Mia Österlund om multikunstneren Tove Jansson

Den finlandssvenske barnebokforskeren Mia Österlund er dosent i nordisk litteratur ved Helsingfors Universitetet og universitetslærer ved Åbo Akademi. Hun er også anmelder og redaktør for tidsskriftet Barnboken. Hun er spesielt interessert i hvordan genus konstrueres i billedbøker. Hun foreleser ofte om barnelitteratur og om hvordan man skal få barn interessert i å lese mer. Man blir aldri lei av Tove Jansson, sier Österlund. Akkurat nå er hun fascinert av queere strømninger i Janssons kunstnerskap.
I denne timen får vi høre henne snakke om Toves Mummiverden, en helt spesiell verden i den finlandssvenske minoritetens historie.

Musikalsk innslag: **Fredrik Furu**

(150,- inkl. alt i teltet lørdag)

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1300 KONSERT:

Minikonsert med Fredrik Furu (FIN)

Johan Hagström

«Det som alla letar efter» er navnet på den nye skiva fra Fredrik Furu, pop-poeten fra Österbotten. Dette er Furus femte album. Den første låten «Dum dum dum» skrev han egentlig til artistkollega Krista Siegrids, men valgte å ta med sin egen versjon. På albumet hører man også den svenske sangeren Cajsa Siik og strykekvartetten Stockholm Strings. I det siste har Furu opptrådt sammen med den svenske visesangeren Jack Vreeswijk. Han har også vært programleder for artistprogrammet «Ensam på scenen», som hadde premiere på fjernsynet i Yle Fem Teema i januar i fjor. Nylig fikk Furu arbeidsstipend fra Svenska Kulturfonden, og nå kommer han altså til vår finlandssvenske dag.

(150,- inkl. alt i teltet lørdag)

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1330 SAMTALE: BOKBAD

Fredrik Wandrup i samtale med den prisvinnende forfatteren Kjell Westö (FIN).

Foto : Marica Rosengård

Westø, som er født i Helsingfors i 1961, er en av Finlands fremste forfattere. Han er mest kjent for sine episke romaner, som utspiller seg i Helsingfors, men har også skrevet noveller, poesi, essays og kolumner. Han debuterte i 1986 som poet og gav tre år senere ut sitt første prosaverk, «Utslag och andra noveller», som ble kritikerrost og gav han nominasjon til Finlandia-prisen. Med sin første roman «Drakarna över Helsingfors» i 1996 fikk han sitt definitive gjennombrudd både hos finlandssvensk og den finskspråklig publikum.

Romanene «Vådan av att vara Skrake» i 2000 (på norsk: «Faren ved å være skrake») og «Lang» i 2002 gav han nominasjon for både Finlandia-prisen og Nordisk Råds litteraturpris. «Lang» ble oversatt til tretten språk.

Den fjerde romanen «Där vi en gång gått» i 2006 ble en storselger både på finsk og svensk og gjorde han til forfatter for hele den finske nasjonen, gav han gjennombrudd i Sverige og resulterte i Finlandiaprisen. Boken ble også teater og tv-serie. I 2014 fikk han den høyt aktede Nordisk Råds Litteraturpris og også flere andre priser for «Hägring 38» (på norsk: «Svik 1938»). Bøkene hans er nå oversatt til 20 språk. Den siste romanen «Den svovelgule himmelen» kom ut i 2017 og er utgitt på svensk, norsk, finsk og dansk. Få nordiske forfattere har mottatt så mange utmerkelser for sine bøker som Kjell Westö. (150,- inkl. alt i teltet lørdag)

TRIZTAN-TELTET, ØVRE TORV

1430 SAMTALE:

Forfatterskap som minoritet – en form for banalitet (bortkastet aktivitet)?

Forfatterne Peter Sandström (FIN) og Jolin Slotte (FIN) intervjues av Unni Langås.

Foto : Marica Rosengård

Foto: Ida-Lina Nyholm

De svensktalende i Finland er en delvis utstøtt minoritet på fem prosent av befolkningen. De færreste finsktalende finner forstår svensk. Hvordan klarer finlandssvensker å skrive bøker når man enten må skrive for et annet land (Sverige) eller beregne at det man skriver, må oversettes til finsk? Hvor henter man inspirasjonen fra, og hvor vanskelig er det egentlig å finne lesere og tilhørere? Kan det ha noe med det den finlandssvenske forfatteren Merete Mazzarella sa da hun besøkte festivalen i 2017: Den som tilhører en minoritet blir mer språkbevisst?

Peter Sandström ble nominert til Finlandiaprisen for romanen Laudatur og vant Runebergprisen i 2017. Avisen Helsingin Sanomat sammenlignet han med Karl Ove Knausgård. Sandström er oppvokst i Nykarleby og er bosatt i Åbo i Finland. Hans nye bok «Mamma november. Åtta betraktelser» handler om familien, den enheten som verken kan velges eller velges bort.

Jolin Slotte arbeider med poesi og har lært seg å skrive på to språk. Hun har også gjort et lengre videopoesiverk. Sammen med lyrikeren Heidi von Wright driver hun lydbloggen «Om oss och omkring oss».

(150,- Inkl. alt i teltet lørdag)

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Finlandssvensk helaften

TEATERET, KONGENS GATE 2

1800 DOKFILM:

En film om Jörn Donner

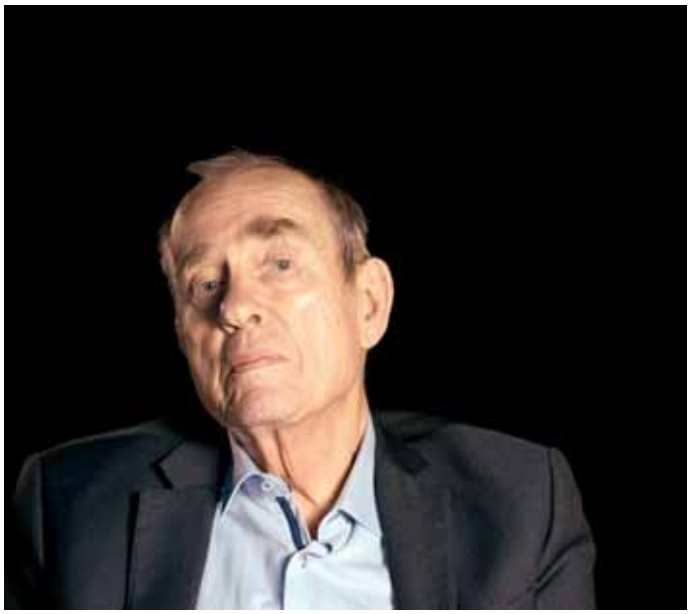

REGI: Alberto Herskovits / Olavi Linna, 58 min. (2019)

Det er en motvillig Jörn Donner vi møter i denne dokumentaren om den finske forfatteren; motvillig til å kommunisere og samarbeide. Han er usikker på om han i det hele tatt vil være med i filmen. Han ser på seg selv som en svenskspråklig finne, ikke som en finlandssvensk person. Med stor tålmodighet nøster regissørene i Donners barne- og ungdomstid, samarbeid med Ingmar Bergman og hans kontroversielle tid som VD i Svenska Filminstitutet.

Vi får besøke ham både i hjemmet og på landstedet i et forsøk på å komme nær. Sakte, men sikkert, tegnes et nyansert portrett, komplett med pekepinner fra Donner selv. Hvem er mannen bak den provokative masken? Vet han det selv?

For oss nordmenn: Hvem er så Jörn Donner? Kanskje er han Finlands svar på Jens Bjørneboe? Han er 86 år i år, opprinnelig av tysk slekt. Han vokste opp i et svenskspråklig hjem som en av fem søsken. Han er kjent som film-manusforfatter, filmregissør, skuespiller, produsent, politiker og grunnlegger av det finske filmarkivet. Han har mottatt flere priser, deriblant Finlandiaprisen, Svenska Akademiens Finlandspris og Oscar for beste fremmedspråklige film.

Frittalende Jörn Donner er fortsatt høyst aktiv og har i senere tid utgitt boken «Innan Du Försvinner (Förlaget 2018), en brevveksling mellom Jörn (f. 1933) og yngste sønn Rafael (f. 1990), romanen «Blod är tjockare än vatten», samt i anledning 100-årsjubileet til Finland boken «Suomi Finland». Han har også hatt regi for filmen «Minnet av Ingmar Bergman».

TEATERET, KONGENS GATE 2

1930 MINORITETSDEBATT

Svensk er ett av to nasjonalspråk i Finland. Men det svenske språket er truet. Er finlandssvensker kuet som andre minoritetsgrupper?

Introduksjon v/ Finlands ambassadør i Norge **Mikael Antell**

Protestfestivalen har tidligere tatt opp tematikk knyttet til minoriteter som samer, tatere, kvener og indianere. Ikke alle i Norge er kjent med den finlandssvenske minoriteten i nabolandet Finland. For en tid siden sto denne saken på trykk i den svenske avisen Expressen:

«Vi är en minoritet som inte syns, så om man sitter tyst märks det inte att man er finlandssvensk,» sa Siri Rosenström. Men iblant hjelper det ikke å sitte stille. En morgen på sporvogn 8 på vei til skolen, i det som kalles for «Pummi-spårvagnen/alkisspårvagnen», leser Siri en bok på svensk. Ved siden av henne sitter en eldre mann som lukter alkohol. «Han börjar väsa skällsord mot mig. Hurri, «svenskjävel» kalla han mig. «Flytta hem, försvinn från vårt land!».

Sjefsideolog for de kontroversielle Sverigedemokraterna i Sverige, Matias Karlsson, uttalte i mars at «Vi er konservative og patriotiske partier med brede, vel gjennomtenkte og ideologisk begrunnede plattformer». Han sier videre at de føler seg nærmest Dansk Folkeparti og Sannfinnene. Det norske Fremskrittspartiet ble ikke nevnt. Sannfinnene er i vinden i Finland. I en undersøkelse forteller 295 av 412 finlandssvensker at de har kjent seg trakassert på grunn av sin finlandssvenske identitet. Det politiske partiet Sannfinnernes fremvekst hevdes å ligge til grunn for voksende motstand mot finlandssvensker.

Sebastian Stjernvall vokste opp i den lille byen Sulkava noen mil nord for Helsingfors, og han var alene som svensktalende under hele skolegangen. Han ser tilbake på den tiden som et helvete.

For fem år siden reagerte daværende statsminister i Finland på drapstrusler mot kjente svensktalende finner.

«At det svenske språket er truet i Finland, er ikke noe nytt – en opportunistisk høyreregjering holder det finsknasjonalistiske og

populistiske høyrepartiet Sannfinländarna fornøyd gjennom konsesjoner som gnager på det svenske språkets posisjon i forvaltning,

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

domstoler og helsevesen,» skrev litteraturansvarlig i Hufvudstadsbladet Pia Ingström i Klassekampen.

Cirka fem prosent av befolkningen i Finland er svenskspråklig. De har lært finsk på skolen på samme måte som vi har lært engelsk, og mange er ikke vel bevandret i det finske språket. Finlandssvensker er ikke finner, noe en sportskommentator i SVT fikk erfare etter at hun kalte hinderløperen Sandra Eriksson finsk og måtte beklage i etterkant. Det nøytrale ordet som kan brukes er finlender.

Likevel, som en underlig kontrast: Mange av dem vi ser på som kjente og folkekjære finner gjennom historien er finlandssvenske: Komponisten Jean Sibelius, forfatterne Märta og Henrik Tikkanen, forfatter og skaper av «Mummi» Tove Jansson, filmregissør Jörn Donner, artist Isac Elliot, sanger Barbara Helsingius, forfatter og mottaker av Nordisk råds litteraturpris Kjell Westö, forfatter, avismann og historiker Zacharias Topelius, rallykjører Marcus Grönholm og tv-kjendisen Mark Levengood er noen av dem.

Til og med Johan Runeberg, som har skrevet den finske nasjonalsangen «Vårt land», var finlandssvensk. Det samme gjelder den største helten i finsk historie, general Carl Gustaf Mannerheim. Sofie Strandén-Backa skriver i antologi-boken «Finlandssvenskheter» at «beroende av hur man förklarar svenskens närvaro i Finland, tar man till olika politiska hanteringsstrategier, som till exempel att legitimera svenskans närvaro gjenom att säga att den öppnar ett fönster till Norden, det vil säga att svensken ska vara nyttig».

På tross av dette er de mislikt av mange på grunn av sitt språk. Er det den motstanden minoriteten har hatt, som har gjort finlandssvenskene så kreative, modige og skapende? Hvorfra kommer motstanden, og hvordan lever disse fem prosentene med å oppleve seg uglesett i hjemlandet?

«Min erfaring, og sikkert mange andre nordmenn sin, er at det er blitt stadig vanskeligere å gjøre seg forstått på svensk/skandinavisk i Finland de siste årene. Er det virkelig noe å lære av Finland her, vil mange spørre seg?», skrev Guri Hanssen i Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge for noen år siden.

Det sies at motstanden mot det svenske i Finland har historiske årsaker. Finlandssvenskene har vært sett på som overklasse, makthavere og velstående. Hofvudstadsbladet, som er finlandssvenskenes største avis, spurte i fjor: «Är alla finlandssvenskar rika och kaxiga?»

Debattanter:
Kjell Westö, finlandssvensk forfatter
Heidi von Wright, finlandssvensk lyriker,
Peter Sandström, finlandssvensk forfatter,
Desiree Saarela, finlandssvensk sanger og låtskriver,
Jolin Slotte, finlandssvensk kunstner,
Pär Stenbäck, tidligere finsk utenriksminister,
Fredrik Furu, finlandssvensk artist,
Mikael Antell, Finlands ambassadør i Norge
Debattleder: **Mark Levengood (FIN)**

(250,- inkl. helaften, begrenset med plasser)

Foto: Marica Rosengård

Foto: Marica Rosengård

Foto: Robert Sege

Foto: Ida-Lina Nyholm

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Finlandssvensk helaften

TEATERET, KONGENS GATE 2

2100 - 2300 BLI KJENT MED EN NORDISK MINORITETSKULTUR: FINLANDSSVENSK AFTEN

Folkemusikk v/**Désirée Saarela**
Pop-kometen **Fredrik Furu** med nytt album,
«Det som alla letar efter».
Forfatterne **Kjell Westö, Peter Sandström,**
Heidi von Wright og Jolin Slotte leser og forteller.
Elias Akselsen, tilhørende minoriteten tatere,
og nominert til Nordisk råds musikkpris 2019.

Programleder: **Mark Levengood**

(250,- inkl. film og debatt)
MERK! Begrenset med plasser

Foto: Stellan H

Mark Levengood (FIN/SVE)

Finlandssvensk journalist, forfatter og programleder.
Uten tvil en av de mest kjente finlandssvensker vi har i levende live.
Mark er født i North Carolina i 1964 og har siden 1980-tallet hatt sin karriere først og fremst i Sverige. Oppveksten hadde Mark i Helsingfors. Mest kjent er han som programleder og underholder på Svensk tv og radio. Han ledet Melodifestivalen (Sveriges Melodi Grand Prix-finale) i 2003 og 2005. I ti år har han vært UNICEF-ambassadør. Mark har lest inn Tove Janssons Mummibøker som lydbok. Han er gift med komiker og artist Jonas Gardell. Paret har to barn, og bekjenner seg trosmessig som kristne, ifølge Wikipedia.
Han har gitt ut barnebøker sammen med den norske forfatteren Unni Lindell.

Désirée Saarela (FIN)

Som singer-songwriter presenterer Desiree egne sanger, dypt forankret i tradisjonen til folkemusikken. Hun har i hovedsak basert seg på finlandssvensk folkemusikk og viser der hvor hun har sine røtter. Sangene, historiene og fortellingene fra svunne tider synger hun tilbake til vår tid med sin egen tolkning og fortellerstil. De tradisjonelle visene og Désirées egne sanger møtes et sted i et grenseland mellom den tradisjonelle folkesangen og det hun har skrevet. Hun er utdannet musikkpedagog med folkelig sang som hovedtema. Hun avla sin magistereksamen ved kunstuniversitetet Sibelius Akademien avdeling for folkemusikk i desember 2013. Hun er født i Helsingfors, men i dag bosatt i Pedersöre i Österbotten. Tidligere utgivelser: «This Place And Coming Home» (2011), «Circles» (2009), «Tidsemigranten» (2013) sammen med gruppen Désirée Saarela & Triskel, singel med sangene «Morgon över Helsingfors» og «You Can Never Be Poor» (2014) med samme gruppen, «Återkommanden» (2015) med trekkspillekunstneren Maria Kalaniemi. I mai 2016 gav hun sammen med gruppen Triskel ut plate-boken «Mellan Världer» med 14 nyskrevne låter med illustrasjoner gjort av sangmaleren Malin Skinner.

PATRIK HAGMAN ALT DET VAKRE. Å LEVE ETTER DØDEN

I *Alt det vakre* forteller Patrik Hagman usentimentalt og vakkert om sitt livs tre store tap. Det er ikke til å bære. Likevel opplever Hagman seg båret. Han skriver at sorgens gave er et utvidet blikk, er takknemligheten overfor livet og den Gud som gav oss det.

Kr 299,–
Kjøp i bokhandelen eller bestill på vlforlag.no

vårt land | FORLAG

LØRDAG 7. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

Fredrik Furu (FIN) - pop-poeten fra Österbotten

«Det som alla letar efter» er navnet på Furus nye skive, som ble sluppet i april. Den første låten «Dum dum dum» skrev han egentlig til artistkollega Krista Siegrids, men valgte å ta med sin egen versjon. Dette er Furus femte album. På albumet hører man også den svenske sangeren Cajsa Siik og strykekvartetten Stockholm Strings. I det siste har Furu opptrådt sammen med den svenske visesangeren Jack Vreeswijk. Han har også vært programleder for artist-programmet «Ensam på scenen», som hadde fjernsyns-premiere på Yle Fem Teema i januar i fjor. Nylig fikk Furu arbeidsstipend fra Svenska Kulturfonden.

Foto: Robert Sege

Heidi von Wright (FIN)

Svensktalende finsk poet og kulturskribent fra Sibbo. Heidi vokste opp utenfor Vasa og debuterte i 2003 med diktsamlingen «Skör och spräcklig» og fikk Arvid Mörne-pris året før. Hun har siden gitt ut bøkene «Härifrån och ner» (2006), «Dörren öppnar rummet» (2008), «Delta» (2012), «Zon» (2014), «Som om m» (2016) og «Mellanblad» (2018). Heidi er også bildekunstner og har blant annet laget tegneserier.

Foto: Ida-Lina Nyholm

Jolin Slotte (FIN)

Hun er født 1977 utenfor Karleby, nå bosatt i Sjundeå. Hun debuterte med romanen «Fråga aldrig varför, tvivla aldrig mer» i 2011 og har etter det publisert både prosa og poesi. Hun er doktoand i litteraturvitenskap ved Åbo Akademi. Siden 2014 har hun samarbeidet med bildekunstneren Pauliina Pesonen i det tverrkunstneriske prosjektet Sublima tolkningar. Nå gir de ut sin første bok sammen, poesikunst-boken «Alla dessa döda ögon – Kaikki nämä kuolleet silmät». Jolin samarbeider også med lyrikeren Heidi von Wright som deltar på Protestfestivalen i år. De gjør sammen «chatpod-den» - eller chodden – «Om oss och kring oss». Og for du som ikke vet, chatpodd er en podcast i tekstform.

Elias Akselsen

Han er en folkekjær sanger og tradisjonsformidler i Norge og tilhører minoriteten tatere (romanifolket). Sammen med familien ble han utsatt for forfølgelse av myndigheter og kirken. Som tenåring slo han seg ned i Sverige, og der vandret han store deler av 1960- og 70-årene. Her samarbeidet han med trubadurene Cornelis Vreeswijk og Fred Åkerström. Han returnerte til Norge og startet en omfattende tradisjons-formidling med flere plateutgivelser. Han har opptrådt på en rekke festivaler og også vært lekmannspredikant i Pinse-bevegelsen. Elias er oldebarn av Stor-Johan, grandnevø av tater-Milla og far til artisten Veronica Akselsen. Stein Østbø i VG gav i 2004 ut biografien «Deilig er Jorden» om Akselsen. Han har mottatt en rekke priser. Nå nominert til Nordisk råds musikkpris 2019.

VALG 2019

KrFs sjel - i Svenskfinland?

Av Svein Inge Olsen

Ofte snakkes det om «Bibelbeltet», her på Sørlandet. Og ofte i disse dager, er det forbundet med noe negativt. Nå vel, vel vitende om at min egen stigende alder kan gi grobunn for trangsynthet og lite vidsyn, påstår jeg med hele min komplekse natur at det stemmer ikke. Vi lever i en utrivelig tid, slik jeg erfarer det. Egoisme, materialisme, sekularisme – et samfunn uten tro og håp og uten medmennesker, men med oss selv og vårt i sentrum. Jeg har lenge undret meg på hvordan vi kunne ende opp slik.

Helt i starten av påsken – i den ene uken i året der hele kristendommen utspiller seg - fra lidelse og død, til oppstandelse, glede og evig liv – befant jeg meg i det finske svenskspråklige Österbotten. Begrunnelsen for den lange bilturen var begravelsen til en 98 år gammel dame som i sine siste ord uttrykte glede over å komme hjem til himmelen. Under minnesamværet i menighetshuset oppdaget jeg en verden jeg bare husker som barn. Korte konsise prekener, med tro, nei visshet, om at døden er livet og himmelen fremtiden. Uten at man visste hvem disse menneskene var, forsto man umiddelbart at dette var ekte saker. Det sto ingen Tesla parkert utenfor kirken, og disse menneskene var ikke med i noen fancy menighet med millionomsetning, og heller ikke i en kirke der man må gjette seg frem til hva de tror på. Ja, faktisk tviler jeg på at noen av dem eier en hytte på fjellet de kunne valfartet til i påsken, og det skyldes ikke at de er fattige.

I Norge ville man antakelig sagt at dette var KrFs grunnfjell, som er i ferd med å dø ut. Men jeg er ikke så sikker på det.

Blant dem som delte noen ord var ei 85 år gammel misjonsdame som har brukt store deler av livet til å hjelpe andre, enten i form av bønn eller praktisk hjelp.

Dette folket tilhører en minoritet på så mange måter, et finlandssvensk småkårsfolk, folk som har valgt bort et moderne nordisk (overklasse) middelklasseliv, men som lever og ånder i troa på det neste. Jeg med min konstante uro kjente meg både trygg og omsluttet i dette miljøet, selv om jeg antakeligvis ville passet bedre inn i den moderne utgaven den amerikanske pastoren Craig Groeschel skrev om i «kristne ateister – vi som tror på Gud, men lever som om han ikke finnes».

«Då den første etterkrigsgenerasjonen nådde skils år og alder, blei vekkingspredikantane ståande som taparar i konkurransen mot ein meir sekularisert og kommersialisert ungdomskultur,» skrev akademikerne Bjørg Seland og Olaf Aagedal i boka «Vekkelsesvind». Jeg er ikke i tvil om at det er tapte verdier i dagens Norge, mer enn tilårskomment liv som er avgjørende for at det kjentes godt ut å være i dette miljøet.

I minnesamværet var det misjonærer og predikanter fra den finske indremisjonen, hvor av en av dem – Ingmar Rönn - skrev i sin bok; «den som vill vara stor anvisas tjänarplatsen».

Disse menneskene er så ydmyke av hjertet at selv på Wikipedia var de glemt og ikke nevnt som en del av Nordens bibelbelte.

I boken «Föreställda Finlandssvenskheter» kan vi lese om programleder Eva Kela som setter likhetstegn mellom Österbotten og bibelbeltet. Området knyttes til skyld, skam og fortrengning, ifølge Kela. Lyder det kjent? Mistolkingen mellom det gudfryktige folket og «de andre» er neppe annerledes der, enn her.

I en reportasje med overskriften «Resa till bibelbältet» i det finskspråklige kirkelige magasinet Kotimaa, forteller skribenten om hvordan hun har fått i oppdrag å skrive om det åndelige livet i svenske Österbotten og at hun har lært seg noe nytt:

«Jeg vet at det i Finland finnes et bibelbelte, Bibelbeltet, et område der forretningsliv, politikk og kristendom ikke er fremmede for hverandre. Og at der under den høye himmelen finnes frykt for Herren, men ikke for herrene. Og at i Finland finnes en bit av himmelen.»

Kanskje er det forkynnelsen til vekkelsespredikanten Paavo Ruotsalainen (1777-1852) som henger igjen i det finske bibelbeltet i Österbotten. Ole Hallesby kalte Paavos pietistiske vekkelse for Finlands haugianisme. I boka «De Vakte» (1894) - utgitt på norsk i 1940 - skildret den finske forfatteren og prestesønnen Juhani Aho den finske pietismen, med ærbødighet og respekt. Aho var ingen hvem som helst i finsk historie, han var en av de største romanforfatterne, æresdoktor på Universitet i Helsingfors og opphavsmann til avisa Helsingin Sanomat.

Lisbeth Mikaelsson skrev for ti år siden om det finske bibelbeltet, og om sammenhengen mellom religion og region, der hun sammenlignet med Norge, der to regioner konstrueres som særlig religiøse, både utenfra og innenfra. Hun tenker selvsagt på Sørlandet og Vestlandet. Mikaelsson skriver at det interessante med dette fenomenet er at de områdene som regnes som spesielt religiøse ikke befinner seg i landets geografiske sentrum, men heller i det som betraktes som periferien. Ord som går igjen er konservativt og umoderne.

Dette er ord vi har hørt før på Sørlandet, ikke sant? Panikken for å være annerledes. Akademiske miljøer og gjerne også media eller en bedrevitende kulturelite har jo gjort det til en vane å fortelle landsdelen hvor skapet skal stå. Sant nok var det en flik av det gamle pietistiske Sørlandet jeg fant igjen der oppe i Mummidalen, men alt for gudfryktig til å sette i en konservativ bås. Jeg kan f.eks. ikke se for meg at disse menneskene er for dødsstraff eller Donald Trump. Riktignok skal man nok lete lenge for å finne ei flaske Koskenkorva i dette miljøet, et mer vanlig syn er at flyktninger frekventerer bedehusene. Hjelpsomheten er stor, vidsynet er stort, og det henger sammen med et kritisk syn på rikdom, noe som også har gitt dem rykte som fattige.

I en overfladisk tid der livet stort sett leves på sosiale medier, med Mammon som denne verdens Herre, og med utenforskap og ulikhet som en del av hverdagen, er det kanskje dette ekte flere av oss lengter etter, på samme måte som at det i dag er en gryende trend for stillhet og retreatbevegelser.

SØNDAG 8. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

FRIKIRKEN, TOLLBODGATEN 64

1100 NORDISK GUDSTJENESTE

Tale v/ erkebiskop emeritus i Finland John Vikström
Sang v/ Elias Akselsen, Fredrik Furu (FIN) og Roland Utbult (SV)

Liturg: Harald Eikeland.

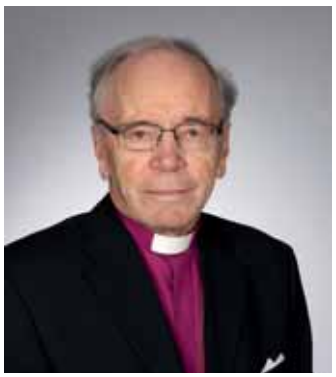

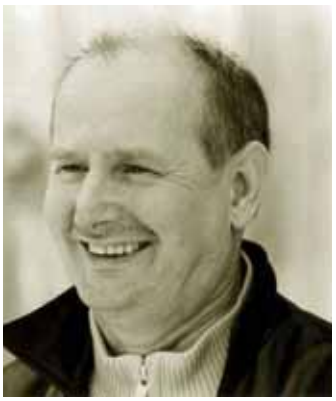

MISJONSHUSET, KRISTIAN IV GATE 35

1530 SAMTALE:
OPPVEKST I TRO OG IKKE-TRO

Tomm Kristiansen møter Tania Michelet og Kristine Hovda.

Sekstiåtterbarn av fedre med sterke meninger. Den ene ble nektet å gå på søndagsskole, den andre å gå på diskotek.

Musikalsk innslag:
Bjørn Marius Kristiansen
fra Børlis hjemkommune Eidskog, synger Hans Børlis dikt «Sang til det røde flagg» og «Teologi»

Tania vokste opp i et ateistisk miljø preget av AKP-ml og streng sosial kontroll. Hele livet har hun holdt troen skjult, inntil i år, da hun ble døpt. I et intervju med Vårt Land sa Michelet at «ingen er så strenge med egne barn som hippiene fra 68-generasjonen». Hun er datter av avdøde Jon Michelet og Bente von der Lippe. Begge foreldrene var aktive nedlemmer i den marxist-lenistiske grupperingen AKP-ml. Tania gikk på søndagsskolen i skjul, til hun ble kastet ut fordi hun ikke var døpt. Faren – en av landets mest suksessrike forfattere – var en lyttende ateist. Respekten for andres tro førte blant annet til e-boken «Brev fra de troende». På tross av ateismen var alle på dødsleiet enige om at det fantes noe mer mellom himmel og jord. Dette gjaldt også hennes far, har hun fått vite i etterkant.

Kristine Hovda er musiker og frilansjournalist fra Jæren, basert i Oslo siden 2006. Hun har skrevet for de fleste av de store avisene; deriblant Klassekampen, Vårt land, Dagbladet Magasinet, Dagens Næringslivs magasin D2, VG Helg og Aftenposten. Hun har også laget program for radio. I år er hun ute med sin første bok med memoarer, der hun skriver om sin bakgrunn som kristen; «Jeg er korsfestet med Kristus. Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg». Tjue år senere står hun på stranden ved Brusand, der hun ble døpt som tenåring, og lurer på om hun i det hele tatt kan bruke noe av det hun en gang lærte om Gud. Eller om hun må lære seg å leve selv.
(150,- inkl. alt i misjonshuset)

"Hodeløse kropper vinker uten armer. Kroppsløse hoder smiler og stirrer fra tomme øyehuler. Lokalbefolkningen er overbevist om at den nå avdøde øyvokteren og einstøingen, Don Julian Santana Barrera, fremdeles vokter den forlatte øya sør i Mexico by..."

"Vi er midt i det jeg tror vil bli den neste industrielle revolusjonen. Ved å kombinere biologi med teknologi, kan vi dyrke frem materialer i laboratorier som ligner på, og i noen tilfeller er biologisk identiske med, dyrefibre som silke, lær, ull og pels. Det vil spare oss for store klima- og miljøpåvirkninger og det vil redde mange dyr,..."

Les mer i sommer!

SOMMER-KAMPANJE:

1 års abonnement:

kr 499,-

Abonnementet inkluderer:
Alle utgaver av Plot (8 utgaver pr år)
samt digital tilgang til Dagens Perspektiv

Bestill her: www.magasinetplot.no

Plot er et magasin for den samfunnsengasjerte leser.
Vi byr på dokumentarer og dypdykk i kultur, eksistens, psykologi, myter og musikk

Plot utgis av Dagens Perspektiv
www.magasinetplot.no www.dagens perspektiv.no

35 BUTIKKER 09-20 (10-18)
MARKENSGATE 10
SANDENS.NO

sandens
MOTEHUSET I MARKENS

A-Salong Big Bite Bik Bok Brilleland Camillas blomsterdesign Carlings Clas Ohlson Cubus Cutters DNA Elkjøp Phonehouse Eurosko Floyd Freequent Gina Tricot G-Sport Gullfunn Hi-Fi Klubben H&M Image Jordbærpikene Kicks Kjell & Company Nille Patrick's Pub Renates Hud & Makeup Rituals San Sebastian Telia Teknikmagasinet Urban Vitusapotek Volt

SØNDAG 8. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

MISJONSHUSET, KRISTIAN IV GATE 35

1700 DEBATT:

«DET GUDLØSE NORDEN» – GUDELIG ÅNDSKAMP ELLER GUDLØS MAKTKAMP?

Hvem eier Guds sannhet, når den Konservative som tar Bibelen på ordet, mener den Liberale er helt på jordet? Er verden en evig kamp mellom Godt og Ondt, mellom Gud og Satan, der vi alle må velge side? Eller er jordelivet kulturkamp og verdikamp, hvor det er menneskelig å stride?

«Vi har ikke kamp mot blod og kjøtt, men mot makter, mot myndigheter, mot verdens herrer i dette mørket, mot ondskapens åndehær i himmelrommet,» står det i Efeserne 6:12 i Bibelen. Bob Dylan synger i sangen «Gotta Serve somebody» på «det kristne» albumet «Slow Train Coming»: «It may be the devil or it may be the Lord / But you're gonna have to serve somebody».

I morgen 9. september er det lokalvalg, også i bibelbeltet på Sørlandet, der KrF har stor oppslutning. Men kan kristne egentlig stole på et parti som styres av markedstenkning, og der lederne «aldri» nevner Gud eller Jesus? Selv pastor i Filadelfiakirken i Oslo, Andreas Hegertun, skrev i et brev sammen med pastorkolleger at man burde skille politikk og teologi. I avisa Dagen utdypet Hegertun at «vår verden er ikke i hendene på Trump, Norges regjering eller IS for den del. Verden er i Guds hender». Hvis det er tilfellet, kan man da gjøre som man vil, stemme som man vil, fordi Gud allikevel har forutbestemt alt? Og hvordan harmonerer det med aktiv «åndskamp»?

Er tiden moden for å nøste opp i fenomenet at «høyreside og «venstreside» har noe som helst med åndelighet eller «åndskamp» å gjøre? Under årets samling for den kristne «høyresida» i Oslo Symposium ble tidligere Krf-leder Knut Arild Hareide buet ut, fordi han advarte mot Trump.

I en kommentar i Vårt land skrev Alf Gjøsund: «Menachem Begin og Itzhak Shamir var blant de største Guds menn i vår tid. Helt uavhengig av personlig tro og livsførsel. De var på den rette siden i åndskampen. Det mest påfallende eksemplet i dag er Donald Trump. Evangelisk kristne i USA - og noen få i Norge – har plassert han på rett side; særdeles uavhengig av personlig tro og livsførsel. Også kirkeledere blir plassert inn i dette bildet. Man kan være så from man vil. Hvis man kan mistenkes for å lefle ørlite med liberal teologi, plasseres man på feil side i åndskampen. Selv de mest konservative biskopene i Den norske kirke stryker på denne testen, bare ved at de er biskoper. Tankegangen er litt sekterisk. Den står sterkest i det vi forbinder med litt ytterliggående religiøse miljøer».
Gjøsund spør seg om det er slik det foregår i kampene mot abort og innvandring også, er det rett og slett slik vi mennesker er? Ifølge Gjøsund handler det om at de som støttes, er på Guds side. Er man kritisk, kan man bli møtt med bibelord som Romerbrevet 8:33: «Hvem vil anklage Guds utvalgte?» Underforstått: Ikke en gang tenk på det!

Nesten ingen bruker ordet «åndskamp» i dag, slik man gjorde for bare to-tre tiår siden. Kan vi snakke om en åndskamp på denne måten, når de som er på «Guds side» ikke oppfører seg sånn?

Kan vi snakke om åndskamp i det hele tatt? Eller er det nettopp det vi bør, se på denne verden som en evig åndskamp mellom Gud og djevelen, der man mener det som ble sagt på 1980-tallet; at de som ikke er frelst, tilhører Satan?

Debattanter:
Oskar Skarsaune, professor i kirkehistorie og forfatter;
Tomm Kristiansen, NRK-journalist og forfatter;
Sondre Risholm Liverød, psykolog
Jan Inge Jenssen, professor UIA,
Wiggo Abrahamsen, ex-predikant fra trosbevegelsen
Andreas Nordli, leder Ungdom i Oppdrag og forfatter av den nye boka «Når Gud er taus».

Debattleder: **Terje Govertsen**
Musikalsk innslag: **Bjørn Marius Kristiansen** synger Hans Børlis dikt «Døden» (150,- Inkl. intro)

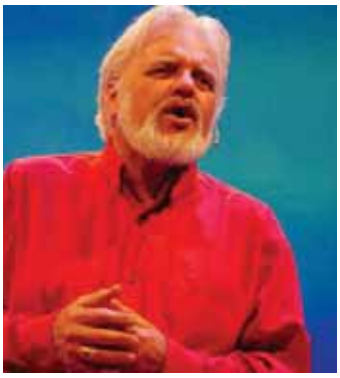

Foto: Rolf M Aagaard

Offisiell samarbeidspartner - Vi er tilstede, i teltet, på arenaene og i butikken

VIVO bokhandel

Vivo Kristiansand as
Markens gate 9
4610 Kristiansand

SØNDAG 8. SEPTEMBER

KRISTIANSAND

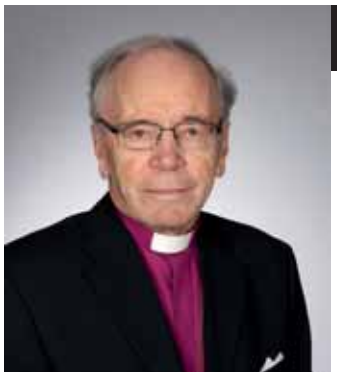

PROFILEN

John Vikström

(f.1931) var biskop fra 1970 til 1982 i Borgå stift. Han var erkebiskop i Åbo stift fra 1982 til 1998. Han er far til nåværende biskop Björn Vikström i Borgå stift. Vikström opplevde en troskrise da han studerte, da den historisk-kritiske bibelforskningen var sentral. De akademiske forelesningene ble avgjørende for hans videre tro, og ikke minst et troverdig og fengslende bilde av Kristus. Etter prestevielse i Borgå i 1956 var han diakoniprest samme sted og deretter assistent ved Åbo akademi fram til 1964. Vikström ble teologidoktor og lektor i systematisk teologi og senere professor i teologisk etikk med religionsfilosofi i 1970, samme året han ble valgt til biskop. Vikström ble kjent som en forkjemper for den nye æraen i kirken. I sitt hyrdebrev «Tro i kris» (1972) ønsket han velkommen det faktum at «pluralismen och relativismen bröt sönder ramen för enhetskulturens tro och skapade nuverande situation». Hyrdebrevet var kontroversielt og ledet til flere diskusjoner i det kristne Finland. Vikström var først ute med å velsigne kvinnelige prester i Finland, hvilket han gjorde med stort engasjement.

PROFILEN

Oskar Skarsaune

(f.1946) er professor emeritus i kirke-historie og har skrevet flere bøker. Han har skrevet en sterk bok om Bergprekenen, der han går grundig inn i skriften. Han forteller at han aldri før har kjempet og strevet så med et bokmanus tidligere. Anne Sender kaller boken en jordskjelv av en bok. «I Jesu undervisning finner vi en avgud som troner over alle andre. Men hos Jesus heter han ikke Baal, han heter Mammon. Han heter våre penger og alt vi eier», skriver Skarsaune. Han siterer Bibelen: «Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon». Dette er i tråd med det Magnus Malm skriver i sin bok «Som Om Gud Ikke Finnes»: Mange rike troende lever med samvittigheten om at drivkraften til å stadig øke sin formue handler om å «skape» og ikke «tjene». Men: «Grådighet er ikke annet enn avgudsdyrkelse. Det greske ordet som er gjengitt som «grådighet», kan mer bokstavelig oversettes som «trangen til å stadig eie mer». Å være dominert av denne trangen er det samme som å tilbe Mammon. Også troende politikere som var med på å pensle ut en regjeringserklæring burde kanskje tenke over disse ordene.

FRIKIRKEN, TOLLBODGATEN 64

1900 SAMTALE:

OM NESTEKJÆRLIGHET: La oss leve for hverandre

En nordisk samtale mellom Finland («verdens lykkeligste land») Sverige («verdens mest sekulariserte land») og Norge («verdens rikeste land») om Gud og kristenhet, om uro og stadig økende ulikhet.

En samtale om kristne verdier mellom erkebiskop emeritus i Finland **John Vikström,** biskop i Agder **Stein Reinertsen,** svensk sanger og riksdagspolitiker (KD) **Roland Utbult**. I tillegg deltar svensk forfatter og folkelivsgransker **Dan Korn** og professor emeritus i kirkehistorie og forfatter **Oskar Skarsaune.**

Samtaleleder: **Alf Kjetil Igland**

Om ulikhet sier kommentator i Klassekampen Bjørgulv Braanen: «Det er en dyp uro over økende sosiale og geografiske kløfter i flere vestlige land. Deler av befolkningen opplever sterk levestandardvekst, større frihet og nye muligheter, mens andre ser velstandsøkningen gå dem hus forbi – de hektes av. Vi ser tendenser til en ny underklasse, og i distriktene opplever folk at livskvaliteten og tjenestetilbudet svekkes. Dette er den store sosiale og politiske utfordringen i hele Vesten – også i Norge. Hvordan skal vi opprettholde et sterkt fellesskap der alle trekkes med, uavhengig av bosted, yrke, utdanning, alder, kjønn, legning og etnisitet?»

A.K. Kjøstvedt Etabl. 1911 Spesialforretning i foto og fotorammer. Markensgt. 35.
Norges Fotografforbund NFF 1894
elitefoto
Kjøstvedt • Markensgt. 35 • Tlf 38022624
Vi har tatt vare på minner i generasjoner og lager kvalitetsbilder -fra mobilen, kamera dias, gamle bilder, analog film m.m.
Velkommen til en trivelig handel!

PROTESTFESTIVALEN arrangeres for 20. gang i 2019

Har kristne forsømt sin oppgave, å «leve for hverandre»?

Svenske Dan Korn har nylig gitt ut boken «Som om Gud fanns».

Forfatter og professor emeritus Oskar Skarsaune skriver i sin nye bok at den bindingen Jesus kanskje talte oftest om, var bindingen til Mammon, bindingen til formue og eiendom. De nordiske land er gått fra å være fattige land til å bli noen av verdens rikeste land. Vekst har overtatt for nestekjærlighet. Der det før var noen få rike, er det i dag blitt mange rike, men i økende grad også flere fattige. Forskjellene øker i de nordiske land. Oskar Skarsaune hevder at «også sosialdemokratiet ser ut til å ha omfavnet den moderne markeds- og konsumideologien. Men den nådeløse konkurransen som denne ideologien bygger opp og forutsetter, den øker forskjellene mellom fattig og rik, den utjevner dem ikke. I et konkurransesamfunn tilsier all logikk at noen må komme øverst og noen nederst». All konkurranse må nødvendigvis skape vinnere og tapere. Spørsmålet er om dette er god kristendemokratisk politikk?

Bibelen sier: «Jeg er rik, jeg har overflod og mangler ingenting.» Men nettopp du er elendig og ynkelig, fattig, blind og naken!

Allerede for tretti år siden – i 1989 – ble nordiske land som Sverige og Danmark regnet blant de mest sekulariserte land i verden. Finland ble trosmessig omtalt som Nordens Japan. Dette var en tid da det samtidig skjedde stor vekkelse over Norden, bl.a. drevet fram av Ulf Ekmans Livets Ord i Uppsala. Den svenske sangeren og låtskriveren Ulf Lundell sto fram og fortalte at han ikke trodde noe menneske kunne fungere uten en relasjon til Gud.

I dag er Norden blitt enda mer sekularisert enn for tretti år siden. De som ikke tror på Gud, er flere enn dem som gjør det. Filosof i Human-Etisk Forbund Morten Fastvold mener «den kristne kulturarven» er en grov tilsnikelse: «Det vi kan kalle den kristne kulturarven er nemlig langt fra vår eneste kulturarv, men bare en av flere, der det vi kan kalle den fritenkerske kulturarven har vært langt viktigere i de siste hundre og femti år», mener han.

I en kronikk i Dagbladet ramser Fastvold opp norske åndshøvdinger som var fritenkersk anlagte. De var slett ikke kristelige, slik mange later til å tro. Det gjaldt Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Edvard Grieg, Marcus Thrane, Frithjof Nansen, Margrete Bonnevie, Katti Anker Møller, Arne Garborg, Arnulf Øverland og mange flere. Derfor, mener han, er det betimelig å minne om at disse åndshøvdinger, som nordmenn flest minnes med stolthet, ga klart og tydelig uttrykk for at de ikke hadde noen gudstro. Og flere av dem hevdet – slik Human-Etisk Forbund gjør – at etikken er menneskeskapt, ikke gitt oss av noen høyere makt. Internasjonalt ser vi at mange av de fremste filosofene som vi ofte siterer, var ateister; deriblant Bertrand Russell, Karl Marx, Friedrich Nietzsche, David Hume, Ayn Rand og Sigmund Freud.

Som et ledd i årets fokus på den finlandssvenske minoriteten i Norden har vi invitert erkebiskop emeritus John Vikström fra Finland til å ta del i samtalen – Vikström er svensktalende.

Musikalsk innslag: **La oss leve for hverandre**
Kristine Hovda og Tom Roger Aadland leder i «La oss leve for hverandre»

(150,- Inkl. debatt)

Tvert imot!

Av: Tomm Kristiansen

Det var det siste Henrik Ibsen sa før han sovnet inn for godt. Og det var det første Svein Inge Olsen tenkte da han åpnet Protestfestivalen for tjue år siden.
Tvert imot. Det var en solrik maimorgen for 113 år siden. Hushjelpen skjøv gardinene til side og forsøkte å muntre den aldrende mannen i sengen: "Det ser ut til å bli en fin dag, doktor Ibsen."
Han reiste seg opp i sengen og sa: "Tvert imot."
Og han hadde rett, for det var det siste han sa. Han sank sammen og ga avisene en forside. Og redaktørene en tanke, om mannen som hele sitt liv hadde gått på tvers og sagt tvert imot hele tiden.
I et dukkehjem, i en folkefiende. Ja, det var bare Peer Gynt som gikk utenom. Men ble til gjengjeld mest berømt.

På Sørlandet går de ikke mot strømmen. Vi er konfliktsky og skal ha det gjilt og koselig, når makrellen er kommen. Det blir ikke noe tvert imot. Bare av og til. Som da de bygde domkjerka i kvadraturen. De la den på tvers. Og der bar fru Olsen i 1963 sin ikke alt for rettvinklede sønn Svein Inge til døpefonten. Han er forøvrig den eneste jeg kjenner som har vokst opp i en stall.

Det er ikke bare han som har brutt med klisjeen om det kristelige, forsiktige sørlandske vesen. Knausgård ble født her, Frøken Tjessem-Høiby utagerte her, Kåre Valebrokk vanket her. Han bannet og drakk med begge hender. Og sa stort sett: snarere tvert imot til alle han møtte.

Det er tøft og modig å være "tvert imot", men lurt er det ikke. Nettrollene tar deg, dypt nede i mørket. Akademia ler av deg, som de alltid har gjort. Kommentariatet er intet trygt sted for politisk ukorrekte. Kjerka stengte dem ute, før de slapp inn og overtok.

Nei, det er ingen tur i parken, men noen har holdt ut:

Newtons tyngdelov ligger fast, visste vi. Snarere tvert imot sa Albert Einstein og la til at E=mc2. Går sola rundt jorden? Snarere tvert imot, sa Galileo Galilei, og la seg ut med paven. Er mennesket til for religionen? Snarere tvert imot, sa Jesus. Og ble korsfestet
Svart og hvit kan ikke leve sammen sa de i Sør-Afrika. Snarere tvert imot, sa Nelson Mandela, og fikk 27 års fengsel. Vi vet hva som er mellom himmel og jord. Snarere tvert imot, sa prinsessen. Og fikk noen førstesider hun kunne klart seg uten. Hedninger og kommunister, pengepredikanter og åndemanere har ikke noe på samme scene å gjøre, hører jeg. Snarere tvert imot, sier Svein Inge Olsen.

Jenny Stenberg-Sirén
er samfunnsanalytiker med medieansvar for tankesmien Magma. Hun er universitetslektor i journalistikk ved Svenska social- och kommunalhögskolan ved Helsingfors universitetet og har en lang karriere i Svenska Yle bak seg, blant annet som nyhetsjournalist og sjef for nye medier. Tankesmien Magma er Finlands svenske tankesmie Magma r.f. Tankesmien er finansiert av Svenska Kulturfonden, Svenska folkskolans vänner, Föreningen Konstsamfunnet, Stiftelsen för Åbo Akademi og Stiftelsen Tre Smeder. Mye svensk, men den er altså finsk og holder til i Helsingfors.

Om finlandssvensk
Jenny Stenberg-Sirén

Ikke mange nordmenn kjenner til at det finnes en finlandssvensk minoritet på cirka 5% av befolkningen. Hvor vanskelig er det å være finlandssvensk i et land der nesten alle er finskspråklige, der et parti som Sannfinnene har økt oppslutning? og der Sannfinnene vil fjerne det svenske språket i mest mulig grad?.

Finland har två nationalspråk, finska och svenska, och det betyder bland annat att svenskspråkiga har rätt till utbildning på svenska, rätt till svensk service och rätt att använda svenska med myndigheter och i rättsväsendet. Det finns också en svenskspråkig brigad, ett svenskspråkigt stift inom kyrkan och ett förhållandevis stort medieutbud på svenska, med två radiokanaler, en halv tv-kanal och nio dagstidningar. Därför kan man säga att det går bra att leva på svenska i Finland, speciellt i vissa regioner, såsom Österbotten, västra Nyland och på Åland. Det stämmer att debattklimatet har hårdnat och de negativa attityderna mot svenskan ökat de senaste åren, men nu i vår fick Finland en ny regering, som är betydligt mera positivt inställd till svenskan, så framtiden ser ljusare ut som bäst.

Magma som du jobber for er ei tankesmie. Vi har flere tankesmier i Norge. Hva er deres agenda?

Magma är en partipolitiskt obunden tankesmedja med en liberal värdegrund, och vi jobbar för att främja ett tvåspråkigt Finland.

Det sies at finlandssvenskene åpner et vindu til Norden for Finland. Betyr det at det finskspråklige Finland helst vil stå utenfor Norden?

Nej, det betyder det inte. Fönstret till Norden betyder framför allt att andra nordbor kan ta del av sådant som händer i Finland via t.ex. finlandssvenska medier. Den språkliga gemenskapen underlättar kontakten, men även många finskspråkiga talar en god svenska eller så umgås man på engelska. Den nordiska gemenskapen är viktig för Finland.

Har registrert at det har vært en diskusjon om hva som er hovedstaden i Svenskfinland. Noen hevder Vasa, andre Jakobstad eller Ekenäs, mens andre igjen mener det er Helsingfors, der regjeringen sitter og som jo er Finlands hovedstad. Er hovedstadsdebatten også en debatt om å finne sin identitet som svenskspråklig i Finland?

En sådan debatt har nog främst förts i skämtsam ton. Men det är klart att det inte finns én svenskspråkig identitet, utan identiteten formas av många olika saker, bland annat regional härkomst.

Her i landet fremsto finnene som hardtarbeidende, effektive og til dels alvorlige grublere preget av en fortid fra trange kår. At finnene drikker mye og at alle går i sauna, er også noe vi har hørt. Hvor mye sannhet er det i dette?

Myten om finländarna lever starkt kvar, även om samhället och tiderna förändras. Men visst sätter många finländare ett värde i hårt arbete och att göra rätt för sig.

Hvorfor går alle finner i sauna?

För att det är skönt!

Det sies at motstanden mot det svenske i Finland har historiske årsaker. Finlandssvenskene har vært sett på som overklasse, makthavere og velstående. Hofvudtadsbladet – finlandssvenskenes største avis – spurte i fjor:
Är alla finlandssvenskar rika och kaxiga`? Hva ville du svart på det?

Det stämmer att det finns en sådan historisk bakgrund, men finlandssvenskarna är i dagens läge precis likadana som alla andra. Vissa är rika och tillhör överklassen, och andra är mindre bemedlade och jobbar inom traditionella låglöneyrken.

Har du vært i Norge, og i så fall: Hva liker du best med Norge?

Jag har varit i Norge och jag uppskattar framför allt naturen och norrmännens lynne. I en nordisk jämförelse tycker jag norrmän och finländare är mest lika och det är lätt att komma överens.

Her i Norge er vel Juha Mieto den mest kjente finnen, sammen med nå avdøde Matti Nykänen og Arja Saijionmaa, som kommer til årets festival. Hvem er den mest kjente finlandssvenske som har levd eller lever?

Det är en svår fråga för det finns så många, men om jag nu måste välja en så säger jag Tove Jansson, som nått ut över hela världen med sina mumintroll.

Hva ville du protestert mot?

Jag vill protestera mot ett respektlöst diskussionsklimat där människor vägrar se nyanser i andras inlägg.

Til slutt; hva er ditt lydspor?

Jag har många!

skandiaenergi BILLIG STRØM. REN STRØM. GARANTERT.

SØNDAG 8. SEPTEMBER
KRISTIANSAND

FRIKIRKEN, TOLLBODGATEN 64

2030 AVSLUTNINGSKONSERT:

TOM ROGER AADLAND: WITH GOD ON OUR SIDE. BOB DYLAN OG DET ÅNDELIGE.

Kristne symboler og temaer har forekommet i Bob Dylans sanger helt siden gjennombruddet i 1963, på tvers av skiftende musikalske uttrykk. Det dramaturgiske høydepunktet var kanskje årene 1979-81, da han gav ut sine tre såkalte «kristne» album, men det åndelige har alltid vært sterkt til stede i hans musikk. Da biskop Anne Lise Ådnøy ble vigslet i Stavanger denne våren, var hennes musikkønske Bob Dylan gjendiktet og sunget av Tom Roger Aadland.

På Dylans 75-årsdag for tre år siden, slapp Aadland singelen «Eg Må Ha Deg», Dylans «I Want You» i en energisk versjon. Responsen var overveldende, blant annet fra Unni Wilhelmsen, som betegnet tolkningen som «en fullstendig innertier». Andre artistkolleger var like begeistret. I september samme år kom mesteralbumet «Blonde On Blonde» i norsk versjon med tittelen «Blondt i blondt». «Blod på Spora» («Blood On the Tracks) kom ut i 2009, men ble nyutgitt i 2018, og da med bonusspor. Da Aadlands siste skive «Songfugl» kom ut i fjor, skrev Fædrelandsvennen: «Dette er hans sjuende album. Og det er hans beste … så intenst, sterkt og forførende på en så autoritær måte, at det er lette å falle pladask for Tom Roger Aadland denne gangen … En av våre største rockepoeter» (200,- Inkl. samtale og debatt)

Foto Edgar Bachel

KRISTIANSAND-HIRTSHALS | LARVIK-HIRTSHALS

REIS MED COLOR LINE TIL
DANMARK

BILPAKKE
FRA
695,-
1 PERSON OG
1 PERSONBIL ÉN VEI

BESTILL PLASS PÅ SUPERSPEED,
OG FÅ DEN BESTE STARTEN PÅ FERIEN

- 2 daglige avganger fra Kristiansand
- 2 daglige avganger fra Larvik
- I buffetrestauranten beholdes plassen under hele overfarten
- Flotte taxfreebutikker med bredt utvalg
- Captain Kid underholder barna i skolens ferier
- Eget lekerom med klatrevegg
- To flystolsalonger: Business Class & Voyager Class
- Spesialpris og bonuspoeng for Color Club-medlemmer

colorline.no | 22 94 42 00
Ved bestilling på telefon og terminal tilkommer servicehonorar

ColorLine
SuperSpeed

Fredag 6. september rører vi i et nytt tabu på Protestfestivalen.

«Det har liksom vært som under den kalde krigen, små perioder med fred innimellom perioder med stigende spenning.»

Danske Lise Skov om familiekonflikten

Lise Skov, sosiolog fra Danmark, tar tak i et tabu de færreste snakker om. Dette er første gang i Protestfestivalens historie at vi forsøker å rykke opp det ugresset som en familiekonflikt er. Det sies at 30 prosent av oss lever i en familiekonflikt, som forstyrrer, ødelegger eller på annen måte påvirker livet vårt så lenge vi lever. Arveoppgjør, uforløste konflikter i barndommen, eller rett og slett svært forskjellige personligheter med forskjellige meninger om saker i familien; alt dette kan være utløsende årsaker. Konsekvensene kan bli langvarige og krafttappende. De får ofte følger for hele familien, ikke bare de personene som er involvert.

Kort fortalt, hva er din historie, Lise?

Konflikten i min familie handler om kvinnelige prester, og den har vart i over tretti år, hvilket er hele mitt voksenliv. Kort tid etter at jeg var flyttet hjemmefra, gikk mine foreldre gjennom en religiøs vekkelse. Den fikk dem til å ta voldsom avstand fra min storebrors kjæreste, da hun begynte å lese teologi på Københavns Universitet. De ville ikke lenger være i samme rom som henne, og de kalte henne for kreft på samfunnslegemet. Det kom som et kjempesjokk for oss barn; utenom min storebror har jeg to yngre brødre, som fortsatt var hjemmeboende den gang. I de første årene forsøkte jeg iherdig å skape en forsoning, men det lyktes aldri.

Det har liksom vært som under den kalde krigen, perioder med fred innimellom perioder med stigende spenning. Da min bror og jeg fikk barn, ble det noen år slik at alle familiens medlemmer kunne være sammen igjen. Men så skjedde det noe som gjorde at mine foreldre brøt med dem igjen. Min bror og hans kone deltok ikke i min fars begravelse for tre år siden.

Du har sagt i et intervju med Kristeligt Dagblad at noen ganger må man forråde sin familie for å være tro mot seg selv. Hva mener du med det?

Der finnes familiehemmeligheter man som barn og ung er parat til å ofre sitt liv for å beskytte, og man betaler dyrt for sin lojalitet. Når man begynner å bryte tabuene, blir følelsene intense; og man er desorientert, fordi man ikke kan stole på sin fornemmelse av hva som kjennes rett. Da jeg skrev følgetongen, tenkte jeg mye på begrepet forræderi. Det er et mørkt begrep, og jeg følte det var noe i skyggen av dette som jeg måtte bli venn med for å kunne være mer fri.

I min personlige utvikling har det betydd mye at jeg sa fra i bestemte situasjoner. For eksempel har jeg forhindret at familien skulle holde fellesbønn mot kvinnelige prester og homoseksuelle. Det krevde at jeg mobiliserte alt mitt mot, og at jeg ble lei meg i lang tid etterpå. Og mine foreldre og brødre har bestemt ikke verdsatt mitt forsøk på megling. De bebreidet meg for å ødelegge den lille rest av fellesskap familien kunne hatt, tror jeg.

Taushet er vel ofte en del av det hele. Man orker ikke ta opp kampen, men velger i stedet å trekke seg tilbake og ikke snakke om problemet. Hvordan kan man egentlig løse en familiekonflikt, hvis de som er i konflikt aldri kommer til å forstå hverandre?

Min grunnholdning er at det bør være mulig å være uenige og samtidig bevare en åpen og nysgjerrig relasjon. Men det er ikke noe vi er særligt gode til i vår kultur. Den politiske og økonomiske polariseringen som foregår i disse dager gjør det påtrengende at vi lærer å behandle hverandre mer respektfullt i våre personlige relasjoner.

Du sier at familiekonflikter nesten bare er relatert til barn, og at konflikter mellom voksne blir underkjent eller ikke-fortalt. Hva mener du som sosiolog må til for å få forsoning etter en langvarig familiekonflikt?

Det er viktig å forstå at det dreier seg om en lang og dypt personlig prosess. Det handler om aksept, medfølelse og tilgivelse. Og denne prosessen kan ikke forseres, når den foregår på et dypt plan. Ofte trenger du lang tid bare til det å tilgi deg selv for de ting du har lukket øynene for, og for de måter du har sviktet deg selv på. Det er også viktig å understreke at formålet med tilgivelse ikke er å gjenskape de gamle relasjoner. De kan kun gjenoppbygges i den grad de andre partene er rede til å bevege seg vekk fra det betente tabuet.

Vil du si familiekonflikter er helseskadelige?

Det tror jeg. En av årsakene til at jeg begynte å skrive min historie, var at jeg for noen år siden foretok store endringer i mitt liv, idet jeg sa opp min faste stilling for å flytte på landet. Da innså jeg hvor tungt det har vært å bære på familiekonflikten. I årenes løp er det mange ting i meg selv, som jeg har måtte gå på omfattende kompromiss med. Mange dager og netter har jeg slitt på grunn av dette og hatt mange kompliserte følelser, som jeg måtte holde for meg selv. Dette har vært en stor stressfaktor.

Vigdis Hjorts bok «Arv og miljø» ble en åpenbaring for deg. Hele Norge har fått ta del i familiekonflikten mellom Vigdis og familien. Søsteren Helga kom ut med sin versjon, og det gjorde neppe situasjonen bedre. Men kan Vigdis med sin offentliggjøring ha klart å få denne problematikken i fokus på en positiv måte?

I vår kultur er det et tabu imot sinne, især mot sinte kvinner. Kvinner som står frem med deres vrede, blir ofte dømt meget hardt, og det tenker jeg har skjedd med Vigdis Hjorth. Hovedpersonen i 'Arv og miljø' er jo meget sint, selv om hun kanskje ikke alltid er seg bevisst på det. Jeg synes sterke følelser er enormt interessante, fordi de sprer seg med kvantemekanisk logikk. Når de rammer mennesker som ikke kan romme den emosjonelle høyspenningen, blir de typisk konvertert til et tankemessig dilemma: Hvem har rett? Velger vi datterens eller farens side? Man kan si at Vigdis Hjort har fått den mottakelsen hun har fått, fordi hun som den gode fiksjonsforfatter hun er, fremskriver et plot, som kan kokes ned til det ene spørsmålet: Hvem skal arve hyttene?

Jeg har skrevet min historie på en annen måte, hvor jeg drar nytte av mitt fags feltarbeidstradisjon ved først å beskrive et hendelsesforløp og deretter tilføye et fortolkningslag om forskjellige personers følelser, tanker og intensjoner. Jeg har ønsket å vise at det alltid er mange synsvinkler inn til en felles historie. Og selv når vi er tett på hverandre, kan vi oppleve tingene vidt forskjellig. Det har vært min metode for å fastholde et dypt personlig perspektiv på et komplisert forløp, et forløp som aldri kunne vært beskrevet ut fra en felles forståelse.

Som sosiolog har jeg vært underlagt en etisk kodeks for hvordan man skriver om andre mennesker. Det har jeg forsøkt å følge i den forstand at jeg ganske tidlig orienterte min mor og mine brødre om mitt prosjekt, og jeg har utgitt første versjon på min blogg, slik at de har hatt muligheten til å lese det fortløpende. Det har ikke vært helt lett for dem, men jeg tror ikke noen av dem kommer til å skrive mothistorie. Men hvis de gjorde det, ville jeg bli glad på deres vegne og nysgjerrig på å lese den.

Har du noen gode råd for å løse opp i betente familiekonflikter?

Løsning er et meget forførende ord. Man kan ikke la være å håpe på at tingene løser seg. Men selvom det ikke skjer, kan man alltids gjøre noe for at situasjonen skal bli lettere. Det første er selvfølgelig å snakke med gode

venner eller en professionel hjelper om hva som foregår. Det er viktig fordi det er så intenst, og man er desorientert på et dypt plan, man trenger å få fast grunn under føttene fra et nytt ståsted.

Det andre er å være realistisk om hva familien ikke lengre kan. Kanskje kan man bøte på tapet ved å skape et nettverk som kan bli en «ny familie», som man kan feire jul sammen med, og som vil interessere seg for barnas liv. Det er viktig å forsøke å unngå de sekundære bebreidelser mot dem som bryter familiebåndene eller ikke taler pent om deg, for alle er under et enormt press, og bebreidelsene er bare med på å forbitre konflikten.

Til slutt et par standardspørsmål; hva ville du protestert mot?

Mange ting, faktisk. Jeg synes den nye kvinnebevegelsen i USA med #metoo er spennende, fordi den stiller kritiske spørsmål langt inn i det personlige liv. I Danmark er feminismen ikke så veletablert som i Norge og Sverige, og mitt inntrykk er at unge kvinner er meget famlende. Jeg vil gjerne protestere mod misogyni.

Hva er ditt lydspor?

Mens jeg skrev, lyttet jeg til Bach. Der er noe med de store korverk og geometriske komposisjoner, som har vært veldig bra for meg. Nå lytter jeg til mer nåtidig musikk, som Palehound, Hozier, Rhiannon Giddens og Norah Jones.

Erik Byes
MINNEPRIS

ONSDAG 11. SEPTEMBER I KRISTIANSAND

AMFIET, RÅDHUSKVARTALET, TORVET KL 1800

UTDELING AV ERIK BYES MINNEPRIS TIL LIV ULLMANN

Liv Ullmann, Sverre Anker Ousdal, Hans Fredrik Jacobsen, Inger Lise Stulien, Øyvind Økland, Jean-Yves M. Gallardo M.fl.

(150,-)

© Copyright Morten Krogvold

Liv Ullmann, skuespiller og regissør. Oslo, 1992.

Medmenneskelighetens varme protest

– Det finnes både kald og varm protest, sier Liv Ullmann med varme. – Noen kjemper for å bygge mur, for seg selv. Erik Bye protesterte alltid med mildhet og kjærlighet, og det inspirerer meg.

Liv Ullmann er årets mottaker av Erik Byes minnepris, og kommer til Kristiansand for å motta den i september. Liv har en imponerende merittliste både som Oscarnominert skuespiller og anerkjent film- og teaterregissør. I fjor fylte hun 80 år, uten at hun har tenkt å lene seg tilbake av den grunn. Både kreativiteten og engasjementet lever i beste velgående.

Menneskemøtene

Mellom andre oppdrag forbereder hun nå en enkvinnesforestilling for Nationaltheatret og Riksteatret til høsten, i samarbeid med Tom Remlow.

– Forestillingen handler om at man skal passe på å fullføre sitt liv, sier Liv. Temaet er inspirert av en boktittel som traff henne.

– Det skal ikke handle om meg som sådan, men om hva jeg har kommet frem til og lært av møter med mennesker gjennom livet. Det handler om forbindelsene mellom oss.

Båndene mellom oss

Liv snakker ivrig om å virkelig møtes – connecting, som hun sier det i USA der hun bor.

– Det skjer så mye mellom en som opptrer og publikum. Jeg brenner for den kontakten, nå som teknologien tar så stor plass mellom oss. Folk går rundt og ser ned i hånda og henviser til skjermer hele tiden. Men der står vi i fare for å miste noe. Den grunnleggende menneskelige kontakten betyr så mye.

Hun siterer Ian Forster på at båndene mellom oss er det viktigste i livet: «The most *important in life is to connect*.»

– Det er det motsatte av likegyldighet. Jeg tenker at det er en stor fare for likegyldighet i vår tid, når vi mister forbindelsene, sier Liv. – Mange av lærdommene jeg vil formidle i forestillingen vi forbereder, handler om å se hverandre, om å lytte. Om å se mennesker rundt oss, som flyktningers kår – hvor blir det av medmenneskeligheten?

Protest med kraft og kjærlighet

Erik Bye er en av de menneskene Liv har møtt underveis og lært mye av. Hun snakker varmt om Eriks stemme mot urett og likegyldighet.

– Det finnes en protest med knyttede never, som er kald og full av ego: At bare det jeg sier, er rett. Men det finnes også en varm protest. Erik Bye var så fantastisk slik – han protesterte med mildhet og stor kraft, men aldri hat. Jeg hørte ham aldri snakke om saker han var opptatt av uten kjærlighet, varme og forståelse, sier Liv.

Hun vil som Erik Bye møte mennesker og formidle videre hva de har gjort livet sitt til, under de forskjelligste kår. – Min protest skal ikke handle bare om det jeg er mot, om en kamp for min egen del – jeg vil kjempe for noe mer vesentlig, sier Liv.

Større enn oss selv

Liv Ullmann har vært engasjert i internasjonalt arbeid for UNESCO og UNICEF, og det brede engasjementet lever videre. Når hun blir bedt om å oppsummere sitt eget samfunnsengasjement, svarer hun med å fortelle om hvordan hennes verden ble større i møte med ulike mennesker langs veien.

– Jeg har beveget meg fra mine egne nære ting, og å være glad for mine venner og min kunst – til å forstå at noe var viktigere. At utfallet av vårt liv ikke er i våre egne hender. Så mye er urettmessig fordelt, sier Liv mildt.

– Etter at det gikk opp for meg, har jeg reist mye rundt i verden, i 45 år nå. Jeg har vært mye hos flyktninger.

Vår felles menneskelighet

Liv forteller om en spesiell erfaring som satte seg i henne: – Jeg minnes at jeg for flere tiår siden satte meg ned og holdt rundt en flyktningkvinne med spedalskhet i Macao, til hun sluttet å gråte. Plutselig kjente jeg at hun luktet som min farmor. Det glemmer jeg aldri.

– Der og da ble det så levende for meg, alt vi har felles. Samtidig som folk er unike, er vi her i verden sammen. Menneskers lidelse er ikke statistikk, understreker hun.

Da Liv fylte 80 år i fjor, bestemte hun seg for å gi seg selv en gave. Hun dro tilbake til Japan, der hun ble født i 1938. Denne gangen besøkte hun en helt spesiell øy der mange spedalske hadde blitt sendt for å leve i isolasjon for mange år siden. – De måtte skape sitt eget liv, isolerte som de var. Man kunne kanskje tenke seg at jeg skulle hjelpe dem ved å reise dit, men det ble jo omvendt, sier Liv. – Vi sang sammen og forsto hverandre selv om vi ikke delte språk. Igjen slo det meg at mennesker kan gjøre det utroligste. Disse menneskene som ikke hadde noe, har laget seg et liv som er mer vesentlig enn livet til de fleste jeg kjenner.

Ikke likegyldig

Om Protestfestivalen tenker Liv Ullmann at alt som bidrar til en motkraft mot likegyldighet trengs i dagens samfunn.

– Jeg lever i et land der Trump holder på med sin ego-protest og vil bygge mur og stenge flyktningene ute, – men på den andre siden har du dem som er ved grensen og hjelper. Den medmenneskelige protesten. Det er de mest utsattes kamp som engasjerer meg mest.

Liv har noe blandede følelser overfor #metoo-bevegelsen, som kan være en viktig protest, samtidig som det ofte er ganske privilegerte kvinner som får muligheten til å si fra. – Ikke misforstå – det er en viktig kamp, et nødvendig oppgjør for dem som lidd fordi de er blitt ydmyket. Men vi må ikke glemme kvinnene rundt i verden som lever i mye større fare, som for eksempel risikerer å bli voldtatt langs veien når de må gå langt for å hente vann. Eller de som risikerer alt for å krysse en grense, fordi hjemmet er det farligste stedet på jord.

Å fullføre sitt liv

Norsk films Grand Old Lady fortsetter å dele sine erfaringer så lenge hun kan. – Når jeg nå jobber med dette å fullføre sitt liv, berører det også hva det betyr å bli eldre. Det å spørre seg, er jeg gammel nå? Vi merker det selv, og på hvordan andre forholder seg til oss. Og hva innebærer det? Kanskje ensomhet, smerter, men også mye fint, sier Liv.

– Jeg vil dele hva møtene har betydd, og hvordan sorgen kan ramme, som en del av de fleste menneskers liv. Å få formidle videre, og fullføre sitt liv, er jo en fantastisk trøstende tanke – å ikke gi opp og si jeg ikke behøves lenger. For det gjør vi. Og da handler ikke dette om Liv, men om oss alle.

Tekst:

Hildegunn M. Tønnessen Schuff

La oss leve for hverandre

Foto: **Morten Krogvold.**

Bak fra v. **Robert Mood**, president i Røde Kors, **Hans Fredrik Jacobsen**, musiker og komponist, **Kristine Hovda**, journalist og forfatter, **Knut Olav Åmås**, direktør i Fritt Ord, **Christoforos Schuff**, aktivist og artist, **Tove Bøygard**, artist og låtskriver, **Svein Inge Olsen**, skribent, festivalleder og stifter av Protestfestivalen, **Kai Erland,** medstifter av Protestfestivalen og teaterregissør, **Tania Michelet**, journalist og forfatter, **Kjell Magne Bondevik**, tidligere statsminister. Foran fra v. **Tom Roger Aadland**, artist og låtskriver, **Kristian Hagestad**, rådsleder i Protest-festivalen og tidligere fylkeslege, **Inger Lise Stulien**, sanger og låtskriver, **Tomm Kristiansen**, NRK-journalist og forfatter, **June Holm**, influenser og blogger, **Ingvard Wilhelmsen**, «hypokonderlege», professor og forfatter.

Etbl. 2000 ARRANGERES FOR 20. GANG I 2019
NORDENS VERDIFESTIVAL
PROTESTFESTIVALEN

Skjedd og sagt på og om Protestfestivalen

Visste du at …

… apacheindianeren **Yolanda Martinez** hevdet hun fikk beskjed av åndene om å dra til Protestfestivalen med sin musikk.

… den danske filosofen **Carsten Graff** slo fast at parforhold er diktatur som bygger på ufrihet, angst, terror, løgner og propaganda.

… den snart 96-årige kunstneren **Laurie Grundt** mente kloden i 1968 var som et stort bordell, mens den nå ligner et sinnssykehus.

… den danske professoren og ateisten **Helmuth Nyborg** satte publikumsrekord da han påsto at ateister har høyere intelligens enn kristne, og at svarte har lavere intelligens enn hvite.

… tidligere sexarbeider **Hege Grostad** hevdet prostitusjon er et samfunnsgode og at sexarbeid «burde ha en plass i helsevesenet».

… den danske forfatteren **Unni Drougge** hevdet «den beste garanti for å bli kunstner er en ulykkelig barndom».

… den dypt kristne countrylegenden **Billy Joe Shaver** , kort tid før han deltok på festivalen, ble arrestert for ha skutt en person utenfor en bar i Texas.

… tidenes første skamløspris fra organi-sasjonen «Sex og Samfunn» ble delt ut på Protestfestivalen.

… for fem år siden skrev **Harald Stanghelle** at på Protestfestivalen utviskes forskjellen mellom elite og folk flest. «Det er det som gjør denne Kristiansands-festivalen så spennende, fargerik og unik.»

… redaktør og kommentator **Magne Lerø** skrev at Protestfestivalen er verneverdig: «Riksantikvaren burde forbarmet seg over den. Folkehelseinstituttet burde gitt støtte, fordi de ellers så medgjørlige sørlendingene har godt av at det en gang i året kommer iltre protestanter fra hele landet for å kjefte løs på alt som ikke er bra nok i samfunnet».

… ifølge redaktør i røverradioen **Mina Hadjian** er Protestfestivalen Norges viktigste festival, fordi den står for total frihet.

… **Jahn Teigen** – som har deltatt mange ganger – sa at Protestfestivalen er en av de viktigste festivalene i Norden.

… Fædrelandsvennens tidl. kulturjournalist **Emil Otto Syvertsen**, som sommeren 2000 slaktet festivalen og ba om at den aldri måtte komme igjen, to år senere mente den burde få offentlig støtte.

… VG Helg i 2013 plasserte Protestfestivalen øverst på ei topp-fem-liste over festivaler du ikke må gå glipp av.

… Fædrelandsvennens nåværende kultur-redaktør **Karen Blågestad** på NRK P2 betegnet festivalen som en «kristenkonservativ suppe» og sa hun gledet seg til den dagen festivalen blir nedlagt.

… Fritt Ord-direktør **Knut Olav Åmås** til Fædrelandsvennen sa at «det er stunder da jeg lurer på om Kristiansand virkelig fortjener denne unike festivalen»!

… miljø- og solidaritetsaktivisten **Erik Dammann**, grunnleggeren av «Framtiden i våre hender», uttalte at Protestfestivalen er viktig for den nytenkningen som trengs i det avgjørende veivalget verden står overfor i dag.

… den svenske teologen og psykoterapeuten **Owe Wikström** hevdet at kunst, kultur, litteratur, arkitektur og ikke minst musikk, har enorm betydning for vårt velbefinnende og tilfører oss grunnleggende verdier.

… nåværende næringsminister **Torbjørn Røe Isaksen** under en debatt utbrøt; «Gud bevare oss alle, hvis politikerne skal ha ansvaret for moralen i samfunnet».

… da komikeren og foredragsholderen **Jon Schau** måtte gå den lange veien til sosialkontoret, fant han ut at velferdsstaten var en stor bløff.